UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Augustae Taurinorum, 1578

Actione seu petitione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96857

Visual Library

etiam teſtes,& aduocatos:ut in prædicto c de iudiciis. & caueat,
ne decipiatur teſtium vel aduocatorũ promiſſione: vt 2. quæ. 3.
Paulum.extr.de elect.ſtatuimus in ſi ſibr.6.ideoque cum peritio
ribus debet ſuum tractatum habere:ut in præd.l.ſi auiam.alioqn
ſi cum minus peritis,peribit vt Iudas de pœn.diſt.6 c.j.verſi. Iu-
2 das enim.& ver.iuiſſet.¶ Et hęc eſt cauſa,† quare actori non dã
a tur induciæ p̄paratoriæ.ª nã ſe ad hoc prius debuit p̄parare.3.q.3.
induciæ.§.ſpaciũ.uer.ei autẽ,C de tem in integ.reſt petendæ.licet
alii p̄dictum ver.intelligãt de deliberatoriis De meo ergo ↄſilio
diligenter quis præuideat an agere , uel accuſare ſibi expediat:&
3 ad præmiſſa ſe præparet:†quia litis euentus dubius eſt.ff.de pecu.
l.ꝙ debetur. Velox enim iniquitas, ad nocendum occaſionẽ ſug-
gerit:lenta autem virtus & cunctatrix,ante iudicat,q̃ incipiat qd
decorum,quid honeſtum ſit:iniquitas quoq; omnia præcipitat,
de pœ di.4.inter hæc hircum.j.ext.de uoto.magnæ.& melius eſt
ante tempus occurrere , quam poſt cãm vulneratam remedium
quærere.C.in qui cau.in integ.reſtit.non eſt ne. l fina. nam & ex
quo aduerſarium conuenerit , oportet eum litem proſequi. C.
b quomodo & quando iu.authen qui ſemel.¶ †Item circa partes
4 diſtingue:quia aut vult quis accuſare,aut denũciare,aut agere [b];
ſi vult accuſare aliquem de aliquo crimine:ſi eum admoneat pri
us charitatiue & familiter,ut ſe ęmendet crimine quod commi-
ſit:bene eſt,ſecundum Hugo.2.q.7.accuſatio.ext.de.acc.c.2. vbi
de hoc.12 q.2.indigne.non tamen ad hoc de neceſſitate tenetur.
ext.de accuſ c.2.alias extr.de ſimo licet Heli.vbi de hoc.& c. per
tuas niſi dicas ſpeciale eſſe in eccleſia,contra quam querela in-
tentatur,vt not.in præ.ca.accuſatio imo fatue ageret, ſi præmo-
neret:quia tunc non agitur ad correctionem,ſed ad pœnam: vt
extra.eod.ſuper his.& c.qualiter.2 & in præ.ca licet.De hac mo-
nitione not.j de in integ.reſtit.§.2.ue: ſic.iudicialis Si autem vult
denunciare, vt fratrem ſuum corrigat a peccato,tunc præcede-
re debet charitatiua monitio:ut in præ.ca ſuper his.& c.qualiter.
& eodem titulo,c.2.& de ſimo.licet.Quod ſi ſe monitus non cor
rigit,tunc demũ iudici denunciet eum:ut ibi,& 11.q.3. præcipue.
5 in fin.†Porro ſi velit agere ciuiliter pro fundo, vel pecunia , uel
ſeruitute : tunc prius quam illum in cauſam vocet ,ab eo id ter
exigat:quod ſi non ſatisfacit,tunc p iudicem ↄpellatur. 2. q. 7. ſi
quis erga.& c.ſi quis ab epiſcopo.C.de pigno.debitores. 16. q. 7.
omnes decimæ.Sed & ſi quis peccat in me,uel in meos , ſpeciali-
ter debeo illum præmonere,& corripere,ſecundum formam E-
uangelicæ regulæ, 2.q.1.ſi peccauerit.ext.de iud.nouit. in prin.ex-
tra,de teſt.in omni.& in præ.cap.pręcipue.Is quoque,qui peccat
in me debet ad me feſtinare per ſe. vel amicum communem , &
mihi ſatisfactionem congruam offerre.3.q.7.in grauibus.& c.iu-
dicet.48.diſtin.§.1.& 1.q.1.Chriſti ſacerdotes.extra,de re iud.ad
Apoſtolicæ.circa prin.lib. 6. Quod ſi eum audiuero , bonum eſt:
alioquin ſibi non imputatur.xc.diſt.ſi quis contriſtatus.& c.diſſi-
dentes.14.q.6.ſi res.2.q.3. ſi peccauit. Et ſi prius a me fuerit mo-
nitus:obediat,ne in queſtionem incidat.ut in præd.c. nouit. & 2.
q.7.ſi quis erga.& hoc eſt conſilium ſalutare.quia dubius eſt litis
euentus,ut dixi.Tene ergo certum,& dimitte incertum, de pœ.
6 diſt.7.c. 2 ext.de ſponſa.iuuenis.†¶ Circa iudicem ẽt diſtingue[c].
c nam aut agitur criminaliter,aut ciuiliter.Si criminaliter, tunc iu-
dex debet examinare perſonam accuſatoris,ſcilicet cuius æſtima
tionis,uel opinionis,ſit,& qua intentione,qua fide,qua temerita
tę,qua uita,qua ↄſcientia,quoue merito: ſi pro Deo , aut pro va-
na gloria aut pro inimicitia,vel odio,aut ,p cupiditate accuſat.2.
q.7.ſi qui ſunt,debet etiam examinare cuius conuerſationis & fi-
dei ſit:quia hi,qui non recte fidei ac conuerſationis ſunt, & quo
rum vita accuſabilis eſt:quorũ fides.& vita , & libertas neſcitur.
& viles perſonæ non admittuntur accuſantes ea.quæſtione,quæ-
7 rendum.& ſic de his & ſimilibus debet examinare. † Nam accu-
ſatio præſumitnr fieri malo zelo.quia eſt genus illaudabilis intẽ
tionis.2.q.7. ſi qs epiſcopus. Quod ſi agatur actione iniuriarum.
ſemper debet iudex laborare, vt partes cõponant , ſi poteſt , etiã
d ſi criminaliter agatur. 5.q.2.ſi primates[d] veruntamen ſi talis la-
borat infamia:iudex ex officio ſuo procedat,ext.de colluſ.c.1.&
2.quæſt.3.ſi quem.Cæterum ſi agatur ciuiliter,iudex eodem mo
e do ſtudeat componere ext.de tranſact.c.fina.[e]cum ſuis concor.
83.diſt.§.1.11.q.3.iniuſtum.ff.de offi.præſi. congruit. ff. de vſuf.
æquiſſimum.C.de iudic.authẽ.ſi uero.argumen.ext.de collu.cri
mina.2.quæſtio.7.qua propter.Solu.decr.crimina, locum habet
cum iam de crimine conſtat : quia crimina vndecunque clarue-
rint,punienda ſunt.23.queſt.3.ecce. Item capitulũ. quapropter,
loquitur in cauſa denũciationis,ubi penitus renuit pœnitere.pa
tet ergo ex præmiſſis , quod ab initio cum ſibi ignota ſunt iura
partium,laborare debet pro compoſitione. †¶ Sed quid ſi iam
eſt in cauſa concluſum,& iudex uidet eſſe ius clarum,& quod ,p
nunciare debet pro altera parte;nunquid illum inducet,ad ↄpo-
f nendum?Hoc curioſis relinquimus diſputandum.[f]Vbi autem a-
gitur de crimine alicuius clerici:.epiſcopus iungat ſibi alios epi-
ſcopos:quod dic,ut j.in tit.de accuſa.§ qualiter.verſi.hoc etiam

9 no †¶ In ſumma no.quod nemini expedit , quod ſit nimis prō-
g ptus ad litigandum.Scriptum eſt,enim [g] ſi quis voluerit, tunicã
tuam tollere,& in iudicio tecum cõtendere, dimitte ei & palliũ.
h ut 14.q.j.c.j.& Apoſtolus inquit:[h]Iudicia ſecularia,ſi habueritis,
omnino peccatum eſt in vobis,& uos contemptibiles facietis ut
ibi.& xi.q.j.c clericum.§.ex his & viles:vt 78.diſtinct perlatum,
maxime autem hoc non expedit clericis. 13.q.j.cap.j.quia nemo
i Deo militans,implicat ſe negociis ſecularibus.[i]vt 21.q.3.c.j. ext.
ne cleri.uel mo c j.in fin.cum hæc vix ſine nota peccati valeant
explicari,vt s̃.de pœn.diſt v.qualitas.Hinc eſt,quod litigioſos ꝓ
k hibet Apoſtolus ordinari , ut [k] 46. diſtinct per totum. & multo
minus religioſus:ut 16 q.j.monachi. quia ſeruum Dei non opor
tet litigare: vt 2.q.7.ſicut.extra,de ſyndico.c vnico & pręterea li
tium euentus dubius eſt:ut ſupra, Cuilibet ergo conſulimus bo
na fide,quod pronior ſit ad componendum,quam ad contendẽ
dum:ut 90.diſtinct.per totum.ext de trãſac.c.fi. v. q.2. ſi prima-
10 tes.Nam† & litigans,qui iurat ad pacem cum proximo non ue-
nire,non tenetur tali ſacramẽto,ut 22 quæſt. 4. qui ſacramento.

ADDITIONES.

a Præparatoriæ.¶ Recipiendo eas,ut dicit in uerſi. præparatoriæ. in princ.
alias bene dantur actori,ut ibi.
b Agere.ingreditur mentem verborum Io.de Deo qui ſecundo libro Iudi-
cum prima rubrica tractat de admonitione præmittenda reo per actorem,
& in tertio libro etiam prima rubrica tractat de admonitione præmitten-
da actori per reum,& hoc innuit in uer.is quoque qui.
c Diſtingue.¶ Secundum Io.de Deo,cuius fuit iſte uer.vbi s̃.in rubric. non
tamen ponit textum illius c.ſi qui,ſed dixit,13.articulos inueſtigandos,qui
ibi habentur.
d Primates.¶ Ibi de hoc.& xc.di.c.j.& c.ſtudendum.per quæ uidebis quod
potiſſime in actione iniuriarum procedit compoſitio.
e c.fi.¶ Omnino uide,quod ibi dixi ſuper uerbo,caſibus.
f Diſputandum.¶ Facilis eſt ſolutio: quia oportet iudicari id licitum , vel
non,ex circunſtantiis:quibus ceſſantibus abſtineat:& maxime quando ab-
ſtineret contraria parte uincente.Eſt etiam aduertendum,quod cæteris pa
ribus,magis procedit compoſitio actore vincente , quam reo. Prima enim
ſententia requirit executionem,ſecunda non niſi forſan in expenſis, & quã
doque nec in illis propter iuſtam cauſam litigandi Quia ergo executio poſ
ſet impediri de facto, uel multum tardari per binas appallationes : poſſet
vincenti expedire compoſitio.Cæteris paribus dixi:quia ſi actor ſuccum-
bens,litigioſus & pecunioſus eſt,& per appellationes fatigaturus eſt reum
abſolutum,& maxime cum pro ipſo facit aliqua æquitas:puta fama:uel ſe-
miplena probatio , uel plena in qua ſuccumbit ex defectu ſolennitatis : ut
quia apparet inſtrumentum,ſed non poſitum in ſuo æſtimo,uel in regiſtro,
communis,quæ omiſſa inſtrumentum annullant: iuſte moueretur iudex ad
componendum. ¶ Adde, quando iudex debeat inducere partes ad com-
ponendum,Bar.in l.congruit.in ultimis verbis ff.de off.præ.ſed Bald.in l.
tranſigere.C.de tranſact.& in l.cum affirmas.C.de libe.cauſa & in.l.ex ſti-
pula.C.de ſen.& interlocu.om. iud.& in l.ex conſenſu.C.de epiſcopali au
di.Abba.in c.fi.de tranſ & in ca. ſi clerici.§.de adulter.extr.de iudi.Ang.
in auth.vt litigant.iurent.§.fi. Bald.in l.quidam exiſtimauerunt ſi cert.pet.
Abb.con.107.2.lib.
g Enim.¶ Matthæi.ver.fin.
h Inquit.¶ j.Ad Corinth.ver.j.a.
i Secularibus.¶ Secunda ad Ti.2.
k Vt.¶ j.ad Timo.3.b. De ſubſtantia iudicij eſt citatio,libelli oblatio litis
conteſtatio,iuramentum calumniæ,& ſequentia.c. de ordine eſt ordinabi-
liũ ſitus,quod hoc prius,illud poſterius. Vnus ordo eſt inter actus.G.Ali-
ud eſt ſubſtantia,& aliud ſolennitas.Vnde in miſſa verbum.Hoc eſt corpus
meum,eſt de ſubſtantia.Alia ſunt de ſolennitate.G.Ordo.iudicialis, ꝓprie
conſiſtit inter litis conteſtationem & ſententiam, nõ ante nec poſt. verſic.
ordo autem.G.vnde dicit Bar.quod præpoſteratio circa pręparatoria iu-
diciorũ ante litis conteſtationẽ nõ uitiat.ff.de teſtam.l.ſi quęramus.ꝑ Bar.

¶ Bal.De præparatoriis iudi.

INDVCIAE deliberatoriæ & præparatoriæ non dantur actori. uerſi.
præparet.G.De denunciatione an debeat præcedere petitionem. uerſi. itẽ
circa.& verſi.ſequent. G. & qualiter practicetur materia denunciationis
Euangelicæ.Et uide Bart. in conſtitutione Henrici in glo.Bart. ubi plene
de materia iſta per Bar.& vide quod not.ext.de purg.ca. nos inter. B. Vi-
de Inno.de reſti.ſpolia.cum ad ſedem.

a ¶ De actione ſeu petitione.ª Rubrica.

QVuoniam de iudiciorũ præparatoriis dixi decens eſt
ut de actionibus & petitionibus,quæ in eis intentan-
tantur,aliqua diſputemus. Primo igitur dicemus , an
actio ſit ſpecialiter proponenda.Secundo dicemus le
galiter de actionibus ſeu petitionibus,qualiter & qua cautela ꝓ-
poni ſeu fieri debeant in diuerſis caſibus.Tertio, qualiter reus in
his habere ſe debeat , ſupponemus, Quarto uero de actionibus
ſeu petitionibus canonice annectemus, Quinto , d[illegible]
actionum,& ubi j.tertio tractatu libel. ſuper hi[illegible]
ti inueniantur,breuiter perſtringemus.

ADDITIO.

a Sciendum quod nullus ex practicis,auctoribus,uel aliis poſuit hanc rubricam generalem:ſed rubricæ materiam dixerunt ſub tractatu libellorum, ſub quo dicebant inter alia petitionem,& eius cauſam debere exprimi in libello: Tractatores autem huius materiæ ponam ſuper rubr. de libel concep.& ibi uide. De hac autem noua rubrica, & eius ſituatione tripliciter auctorem excuſo. Primo,quia ſine hac rubrica congrue proſequi non poterat inferiora, & ex eadem congruitate poſuit j.rub.8 paruum morſellum de oblatione libel.ſecundo theoricam petitionum vel libellorum à practica voluit ſegregare:nimiam enim prolixitatem induxiſſent vnitæ. Tertio, quia rubrica de libel.quæ totam quartam partem reſpicit,ſubtrahi non debuit illi parti.

SVMMARIVM.

1 *Actio an ſit ſpeciali nomine intentanda.*
Vbi ex vno facto una tantum reſultat actio,tunc ſufficit cauſam,ſiue factũ ſimpliciter proponi:ſecus ubi plures rationes ex eodem facto reſultant.
2 *Duabus actionibus,effectus contrarios habentibus, ex uno facto ſurgentibus eligi debet altera.*
3 *Edere actionem non tenetur quis in cauſa ſpirituali.*
Exprimi an debeat nomen actionis in iudicio.
Leues actiones tenetur qui edere:ſubtiles vero & obſcuras non.
Actio an debeat exprimi in libello.
4 *Veritas in iudiciis eſt curanda;& ideo ſufficit factũ ſimpliciter proponere.*
5 *Verbum actio,in canonibus inuentum,quomodo debeat exponi.*
6 *Statutum alicuius ciuitatis,de non proponendis actionibus an ſit in accuſationibus criminalibus obſeruandum:aut tunc, an debeat accuſator exprimere genus criminis.*

¶ An actio ſit ſpecialiter proponenda.

1,§. Vtrum actio ſit ſpeciali nomine intentanda, uetus eſt querela,q̃ nunc planius explicemus. Dicendum eſt igitur, quod aut loqueris ſecundum leges,aut ſecundum canones.Si ſecundum leges, ſuper hoc eſt diuerſitas inter
a Peritos.[a] Domini Pla.& H.dicunt,quod non eſt proponẽda: nã ſufficit cauſam proponi,ex qua actio reſultat: ut peto rem, quã emi:uel decem,quæ mutuaui:vt Inſt.de actio.§.j.in fi & ext.de iudi.dilecti & ſecundum hoc nunquam actio incompetens poterit proponi:imo quilibet ruſticus libellum componere recte ſci-
b ret.[b]Io.And.& Azo contra,quod ſ.ſpeciale nomen actionis in libello proponi debet,ar.ff de eden.l.j.in princ.C e.edita.quia nemo ſine actione experitur.ff.de nego.geſt.ſi pupil §.fi. alias enim quare diceret lex,quod ineptam actionem proponẽs,debet ſuccumbere:ut ff ſi menſ.fal.mo.di.l.i.reſpon.1.C. de formu. & impe.action.l.j & 2.extr.de iud.examinata.Item quare diceret lex, ꝙ debet quis ab initio eligere actionem & ff. de tribut. quod in hæredẽ.§.eligere.& ff de legat.2.l.cum filius § variis.Si enim ſufficit cãm proponi,ſufficeret dicere:Peto fundũ mihi in tali teſtõ legatum,uel peto decẽ;quia cũ ſeruo tuo ꝯtraxi,ꝙ dicere eſt abſurdum,ſ'm eos. Tu dic,ut j. in ti.de libel.ꝯcep.§ iuxta.uer.item
c nõ ualet,ſi nõ continet.†Iaco.Bu.& Lau.& Gof. [c] dicunt ꝙ ſi ex
1 vno facto una tantum reſultet actio,ut in uenditione, in ꝯmodato,in depoſito,& ſimilibus:tunc ſufficit cãm ſiue factũ ſimpliciter ꝓponi:ut in primis concor. Si uero plures oriãtur ex eodẽ facto actiones:ut ſi qs in fundo meo arbores incidat, ex quo facto oritur interdictũ,ꝙ vi aut clam,& etiam actio legis Aquil. & ẽt arborum furtim cæſarum:ut ff.ar.fur.cę.ſi colonus. & in l.pen ff. quod vi aut clam.ſi immaturam:uel ſi in ſocietate furtum committatur:quia ex hoc,& pro ſocio & furti actiones oriuntur: vt ff.pro ſocio l.rei communis His quidem caſibus & ſimilib exprimere debet,qua malit experiri:ut reus certificetur. ut in ſecundis
2 concor.de hoc j §.proxi.uer.notandum etiam.† Rogerius dixit, quod ſi ex facto duę actiones ſurgunt contrarios habentes effectus,eligi debet altera:ut ſi emi fundum de tua pecunia,mandante ſeruo tuo:tibi enim duæ actiones competunt una criminis.ſcilicet furti:alia bonæ fidei.ſcilicet mandati.C.de fur.l.j.C.ſi ſeruus exte.ſe emi man.l.j.ff fa.er.& puto §.fi. Alias autẽ eligere nõ tenetur.ff.de eden.l j.in prin. ſed hoc non valet:quia ſiue ſint contrariæ,ſiue diuerſæ & non contrariæ,debet actio exprimi.ff.de trib. quod in hæredem.§.eligere.de hoc ſ. de actore.uer.item pro po-
d nens.& ſeq. Odof. Azo, & Roff. [d]dicunt quod quando factum clarum eſt, & bene proponitur,ut ſi dicit peto decem, quia vendidi equum:tunc exprimere non tenetur:alias ſic. Inſt. de actio.
3 circa prin.†Porro,ſi loquaris ſecundũ canones adhuc eſt diuerſitas.Io.Valent.dixit:quod in cauſis ſpecialibus non tenetur quis edere actionem:quod quidem uerum eſt.nec eſt contra,extr.de iud.examinata.In aliis autem dixit,quod tenetur: quo quidem nihil falſius eſt:ut extr.eo.dilecti.Gandul.& Io.Theutonicus dicũt,ꝙ leues actiones,ut eſt rei vẽdicatio,locati,depoſiti,& ſimiles,tenetur quis edere:ſubtiles uero & obſcuras non.Dixit etiam ipſe Io.quod in eccleſiaſticis non tenetur:in ciuilibus, ſic, etiam
e in foro eccleſiaſtico: vt 8.diſt.quo iure.[e]ext.de iur.calum.literas. de dolo & contu.c.1.& ſic non intendit ad opinionem Io. Valẽ. quod non puto,ut dixi.Tertii dicunt,quod in libello non debet exprimi actio,ſed in proceſſu ſic.ar.extr.de app.cõſtitutus.& de
f re iudi.abbate ſane.lib.6.Tan.vero dicit,[f]quod nemo cogitur in foro eccleſiaſtico,nec in libello,nec in ꝓceſſu exprimere actionẽ:ut in prę.c.dilecti.Sed ſi ſponte uelit,admittetur:ut in prę.ca. examinata.& tũc,ſi ineptã ꝓponit ſuccũbet,& poterit aptã ꝓponere:ut ibi,& de reſtit.ſpo.cum ad ſedem. in fi. & vſus hanc opi-
4 nionem approbat.† Sufficit enim factũ ſimpliciter ꝓponere, qm̃ de ſola ueritate curandum:eſt,non de apicibus iuris ciuilis diſputandum:ut in præ.ca.dilecti.& de dolo & contu c. j ff. manda.ſi fideiuſſor.§. quędã. Nã & ex pluribus cauſis aliquid peti poteſt, ut patet ext.de conſue.cum dilectus.de fide inſtr.inter. dilectos. circa princ.de cõ.p̃ben.poſt electionẽ.de p̃ſcrip.cũ olim.de inſt. cũ ueniſſent.de teſtam Raynutius § j.de cauſa poſſ.& propriet. cũ ſuper.de capel.mo.c.2 de verb.ſignif.abbate.& in eodẽ libello agitur de ui turbatiua.ſeu inquietatiua,q̃uis ſint diuerſę.ext.de ꝓba.licet.§.fi.ſed ibi eadem actio competit:licet ex diuerſis cau
5 ſis.ff.vti poſ.ſi duo.§.2.† Et ſ'm Tan. ubi inuenies in canonibus
g actio,expone,id eſt,petitio.Ius autẽ opinionẽ Gan. confirmat.[g] Itẽ ſecũdũ canones intentatur ſeu proponitur condictio ex canone,vel officium iudicis ut in 3.q.1.redintegranda.& 2.q.2.c.j.
6 † Quid ſi ſit ſtatutum in aliqua ciuitate,ne actiones ꝓponantᷣ:nũqd qui accuſat criminaliter,tenetur exprimere criminis genus? Reſp.ſic.nã ex eodẽ facto plurima crimina oriũtur:vt C. de acc. q de crimine.ff.de priua.delic,nõnunq̃.Quid autẽ iuris ſit,cũ inepta ꝓponitᷣ actio,uide ſ.de of.omn.iudi §.de ſeruit.ver.in ſenię.

ADDITIONES.

a Peritos. ¶ Totum ponit Rof. vſque ad uer. porro.in rub.18. ¶ Adde, ſecundum Ab.in d.c.dilecti.quod communis opinio eſt Legiſtarum & Canoniſtarum,ꝙ actio in libello non eſt exprimenda: quia ex propoſitione facti poteſt elici,quæ actio ſit intentata.& hoc dicit tenere gl.8.diſt. quo iure. & Acc.in auth.de exhiben.& introdu.reis.in prin.in verbo,libellum.ubi dicit de conſuetudine ſeruari vt non exprimatur actio: & quod lege etiam poteſt probari.nam cum reus poſſit eſſe certus p rẽ & cauſam,ſatis eſt:ut l.j. 2.reſpon.ff. de eden.& facit,cum opi.ſint de iure ciuili,& deciſum ſit de iure canonico,ſtari debet deciſioni iuris canonici:ut not.in c.per uenerabilẽ. extr.qui fil.ſint legi.
b Sciret. ¶ Sup.& ſic opi.hæc aduocatis non placet.Simile qđ dixi ſ. de accuſatore.prope.fi.ver.item quod non recte.addebat Rof.ꝙ ſecundum id ſuperfluo faciebat libellans.
c Gof. ¶ In Sum.de li.obl.in apparatu,in decr.dilecti.de iudiciis.
d Rof. ¶ In l.j.ff.de eden.vbi ſ.
e Iure. ¶ Vbi de hoc,& 2.q.6.decreto.
f Dicit. ¶ In ſuo libel.de actione reali.
g Confirma. ¶ Tene & adde tu,an actio exprimẽda ſit de iure canonico.do. Ab.Sicul.in c.tua el 2.in 2.col.extr.de deci.Breuiter dixi poſt Hoſt.in decr. præ.dilecti.ſuper.fi.ſecundæ gl.

SVMMARIVM.

1 *Agens ſeu petens,an debeat in libello res petitas,vel propter quas agit exprimere.*
Vniuerſaliter agens,ſatisfecit in genere petendo: nec habet res hæreditarias ſpecificare.
2 *Agens generaliter ſatisfacit in libello actionem complectendo,& in genere rem ab initio exprimendo.*
3 *Diſtinguendum eſt in actione ſingulari ſeu ſpeciali de re petita exprimenda.*
4 *Agens condictione ſine cauſa,an debeat cauſam, quare agat, exprimere in libello.*
5 *Actiones reales & perſonales quæ dicantur.*
Actio realis poteſt etiam dici perſonalis.
6 *Proponens actionem nimis generalem,ſeu ambiguam,aut confuſam cauſæ certitudinem non continentem,aut incompetentem, in iudicio non eſt admittendus.*
7 *Actionum plurium occurentium ex uno negocio melior eſt eligenda.*
8 *Aduocatus nolens, vbi ex vno negocio plures occurunt actiones, vnam eligere,compellendus eſt per iudicem.*
9 *Sententia etiam contra ius litigatoris lata tenet.*
10 *Duabus actionibus ex uno negocio propoſitis,ſi actor non eligat:& contra eum,vel reum feratur ſententia,an ſi appellent,poſſint eligere.*
Cauſa appellationis,an ſit eadem cum principali.
11 *Eligere an quis dicatur in iudicio per litis conteſtationem, ubi plures actiones ex vno negocio concurrunt.*
12 *Duabus actionibus ex uno caſu naſcentibus, an vnius electione tollatur, vel extinguatur altera.*
13 *Origo obligationis,nõ titulus actionis.in caſu mandati ſuſcepti attenditur.*
14 *Dominus faciens pactum de non agendo contra mandatum ſuſcipientem actione furti,an poterit agere mandati.*
Actio furti per pactum ipſo iure tollitur.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

15 *Iſ eui de iure communi in eodem caſu competunt duæ actiones: an vna intentata poſſit poſtmodum aliam intentare.*
16 *Duabus actionibus ex diuerſis caſibus occurrentibus, poteſt quælibet intentari.*
17 *Agenti ſtipulatione, quo caſu tutius ſit ad pœnam, quam ad rem, aut econuerſò agere.*
18 *Pœna quælibet eſt odioſa, & omne debitum fauorabile, ideo potius eſt agendum ad debitum, quam ad pœnam.*
19 *Pœnalis ſtipulatio quando committatur.*
20 *Petita pœna & ſorte in iudicio, an ſufficiat ſuper pœna tantum pronuncari.*
21 *Actor quo caſu duas actiones intentare poſſit.*
22 *Agens ſuper vna cauſa diuerſa actione, debet alteram eligere.*
23 *Agens rei vendicatione ſi ſuccumbat, an redire poterit ad Publicianam.*
24 *Dominium multis modis occupatur.*
Ex Contractu emptionis vt quis poſsit ſe dominum dicere, quatuor neceſſe eſt interuenire.
25 *In omni contractu oportet duo interuenire.*
26 *Poſsidens tantum ciuiliter, an rei vendicatione poſsit conueniri occaſione talis poſſeſsionis.*
27 *Conuentus rei vendicatione, vel actione in rem, uel noxali, &c. ſi conuincatur, ſeu variet, quid iuris.*
28 *Intentari non poteſt in eodē libello actio ad exhibendum, & rei vēdicatio.*
29 *Forma libelli, in quo duæ intentantur actiones.*
30 *Petitio ſub hac forma, Peto a te rem talē, quā dico meā fuiſſe: an valeat.*
31 *Argumentum de preterito ad præſens, non ſemper tenet: vt poſſedit, nō ſequitur, ergo poſsidet maxime in re mobili.*
32 *Si quis agat contra aliquem rei uendicatione ad rē, quam dicit apud aliquem depoſuiſſe: ille uero negans dicat eam cōmodato cepiſſe, quid iuris.*
33 *Rei vendicatio tantum domino competit: fallit tamen quandoque.*
34 *Petere volenti legatum ſibi relictum, tres actiones propoſitæ ſunt.*
35 *Stipulari rem ſuam dari, & reſtitui, non eſt idem.*
36 *Legatum relictum poteſt peti condictione ex canone.*
37 *Legato vſufructu alicuius rei, an proprietas eiuſdem ſit obligata.*
38 *Hæres quondam exiſtens creditor defuncti, ſi rogatus reſtituit hereditatem, quam actionem habeat.*
39 *Fideicommiſſario quando competat actio, vbi hæres quondam debitor defuncti rogatus eſt reſtituere hæreditatem.*
40 *Intentare volens Publicianā, pēſare dēt, ſi cām habeat ex qua ei cōpetat.*
41 *Publiciana ad hoc vt competat, quinque ſunt neceßaria.*
42 *Verba tranſpoſita idem ſignificant.*
Perſonalis actio, ex quibus naſci poßit.
43 *Actionem certam habens de delicto, illam debet proponere: incertam autem habens, agere debet de dolo.*
44 *Vniuerſales actiones, ſunt quatuor.*
45 *Iudiciorum aliud eſt vniuerſale, aliud generale: & in quibus differant.*
46 *Vniuerſales & generales actiones quæ ſint, & in quibus differant.*
47 *Intereſt multum inter dictum ſpeciale & generale.*
48 *Agere volens interdicto, attendere debet, an directo vel vtili.*
49 *Actio in factum triplex eſt, & in quibus quælibet locum habeat.*
50 *Obligatione inducta á lege ciuili, vel imperiali, & impoſita neceſſitate alicui priuato, ſi non dicatur quo iure debeat explicari: tunc condictione ex lege poteſt agi.*
51 *Vſura per condictionem ſimpliciter poteſt repeti, cum iure canonico ſit indebita.*
52 *Negocium quod proponitur, ſi tale eſt, quod ex eo non detur actio, ſed quaſi quomodo ſit agendum.*
53 *Petitio vtilis loco directæ propoſita, uel econtra, an ſit valida.*
54 *Proponens in iudicio, an teneatur exprimere, ſi directam vel vtilem proponat actionem.*
55 *Actio utilis proprio nomine, directa autem nomine cedentis proponitur.*
Vtilis actio intentatur ſine ceſsione: directa vero non.
56 *Petitio, quæ proponitur apta cauſa, ſed inepta actio, an ſit ualida.*

¶ Qualiter & qua cautela actiones proponi debent.

2. §. Sequitur videre legaliter đ actionibus ſeu petitionibus, qualiter, & qua cautela proponi,
ſeu fieri in diuerſis caſibus debent. Ante omnia igitur ſciendum
1 eſt†, quod agens ſeu petens debet in libello exprimere res peti-
a tas: ut extr. de libel. ob. c. 2.[a] ff. de rei uen. ſi in rē. §. fi. vel quantita-
tem declarare, quam petit: ut ff. depoſiti. l. j. §. ſi quis argentū. Di-
b ſtingue tamen[b]: quia aut actio eſt vniuerſalis, ut petitio hæredita
tis: ut ff. de rei uendi. l. j. & ff. de petition. hęre. ſed & ſi. § fi. & tunc
ſufficit in genere petere, ut dicat, peto hæreditatem: ut patet j. de
iud. § j. nec habet res hæreditarias ſpecificare. Debet tamen dice-
re, an totā, vel quotam partem hæreditatis petat: ut ff. de pet. hæ.
l. 4. & l. ſi quo tpe. & C. e. l. j & hoc, cum ꝯctus eſt de certa parte.
dic vt ff. de rei ven. ꝑterea. & ff. ſi pars hær. pe. antiqui. & l. j uel cū
petit eccleſiā cū ſuis pertinentiis ext. de exce. cū uenerabilis. extr.
de reſtit. ſpoliat. cum ad ſedem. de probationibus. licet. ext. de fi.
de inſtrumen. inter dilectos vel præbendā cum plenitudine iuris
canonici. ext. de conceſ. prebend. propoſuit. vel ꝯpetit aliqs locus
cum finibus ſuis, extr. de re iud. abbate ſane in princ. lib 6. In his
enim non eſt neceſſe aliquid in libello, uel in ſententia ſpecifica-
2 ri. De hoc j. de reli. do. & j. ver. ſed & ſi vis ac & ſeq. † Aut eſt ge-
neralis, ut pro ſocio, tutelę, negociorum geſtorum: quo caſu ſuf-
ficit in libello actionem complecti, & in genere rem ab initio ex-
primi: ut conuenio te actione neg. geſt. vel tutelæ, uel pro ſocio.
tunc enim ueniunt omnia, quæ poſſunt intelligi ſub natura pro-
poſitæ actionis: vt ff. de tu. & rati. diſ. l. j ext. de cauſa poſ. & ꝓprie.
cum eccleſia. vbi de hoc ff. de iudiciis. ſolemus. ff. pro ſocio. l. arbi
tri. Ex poſtfacto autem in iudicio poſſunt ſingula capitula expri-
3 mi. C. de iudi. l. 2. de hoc. j. uer. & nota quod. † Aut ſingularis ſeu
ſpecialis, & tunc ſi eſt realis, neceſſe eſt rem exprimi. quod dic vt
j. de libel. concep. § iuxta. verſi. item non valet in actione reali.
& ſeq. Cauſam tamen tunc non tenetur exprimere. quod dic ut
in eo. §. ſed nunquid debet. Si uero eſt perſonalis, neceſſe eſt cau-
ſam adiici, ſiue petatur ſpecies. ſiue qualitas, ſiue factum. ff. de rei
vendic ſi in rem. C. de epiſcop. & cleric. authen. generaliter. ff. de
fur. in actione. in princip. C. de edic. diui Adria. tol. l. fi. vt peto rē,
quia emi: vel qā mihi dediſti, uel promiſiſti, actione ex ſtipulatu.
ſ. § proximo. alias ſufficeret certi condictio. ſi proponeretur, dū
tamen certum quid proponeretur. ff. ſi cert. pet. certi condictio.
extr. de libel. obla c. fi. & Inſt. quib. mod. re contra. ob. Si enim cau
ſa non exprimeretur, & reus abſolueretur, nihilominus adhuc po-
c terit conueniri. ff. de exceptio. rei iud. l. & an eadem. § actiones[c].
Quid ſi quis generaliter egit cauſa, uel actione non expreſſa? De
hoc in præ. §. iuxta. verſ. item nota. hanc diſtinctionē actionum
plenius proſequere j. in tractu libel. in ti. de iudi. §. j. 2. 3. & 4. Item
de realibus & perſonalibus, uide j. de cauſa poſſeſſ. & proprie. §.
4 notandum igitur. † Quid de eo qui agit condictione ſine cauſa:
nunquid debet cauſam, quare agit, exprimere in libello? Et vide-
tur quod non, cum ſine cauſa agat. contrà: quia ſic poſſet dicere
totum patrimonium ſuum ſine cauſa penes eum eſſe. Vnde dicit
Vber. quod debet exprimere cauſam. cum ſit hęc actio perſona
lis, in qua cauſa eſt exprimenda, ut dixi argume. ff. de condi. ſine
cauſa. l. qui ſine cauſa. & argumen. C. eod. l. ſecunda & iunge qđ
not. in præ. §. iuxta uerſic item non ualet, ſi non continet. & ſe-
5 quent. † ¶ Sed quam uocas actionem perſonalem, & quam re-
alem? Reſpondeo, realis dicta eſt à re, quæ petitur: puta quan-
do quis nullo iure mihi obligatus eſt, ſed uolo illi quęſtionem
ſuper aliqua re mouere. Perſonalis dicitur, quando perſona ob-
ligata eſt: puta, cum ago contra eum, qui mihi in aliquo con-
tractu uel maleficio, uel quaſi, obligatus eſt. Inſti. de act. circa
princip tit. §. namque & §. appellamus ut j. verſi. verum. Sed cer
te ſecundum hoc videtur quælibet actio realis & perſonalis: nā
ſi peto rem, per conſequens dico te obligatum ad rem ipſam
tradendam, ſeu reſtituendam, & ſic habet locum realis & perſo-
nalis. Item ſi peto à te decem, ex cauſa mutui, dirigo actionem
meam in ipſa decem: & ſic habet locum perſonalis & realis. Ad
hoc reſpon. conſiderandum eſſe, ex quo fonte prima procedit
actio: & ſecundum initium & originem facti cenſenda eſt perſo-
d nalis, vel realis.[d] Nam in ꝯctu uel quaſi, maleficio vel quaſi, pſo-
na principaliter obligatur: & ideo tantum actio perſonalis lo-
cum habet. Cum vero agit ad rem, res principaliter, tantum pe-
titur: & ideo realis tantū locum habet ſecundum Roffre. In quo
autem differat, dic ſecundum eum in ſuo libello, in tit. de actione
ſpeciali.

ADDITIONES

a c. 2. ¶ Et ibi de materia huius principij, in prima par. j. gl.

b Tamen. ¶ Secundum Roſ. rub. xx. & tribus ſeq. Adde, quod ꝯmuniter ita tenent doct. ꝙ ń ſit neceſſe res ſpecificare. in l. j. ff. de eden. & ibi dicunt, ꝙ in tali iudicio intelliguntur comprehendi etiam quæ poſt libellum productum cœpta ſunt poſsideri per eum. & de hac materia vide etiam in l. j. ff. ſol. mat. & in l. fi. C. de ſententiis, quę ſine certa quantita. vbi ponitur, an procedat libellus, Peto re. mihi dotem abſque alia ſpecificatione.

c Actiones. ¶ Vbi de hoc. & not. quia in reali hoc non procederet. de quo in verſiculo, ſed nunquid. allegato ſuprà proxim. in fine. ¶ Adde, an cauſa ſit expriměda in libello vltra ea, quæ ponuntur in l. j. ff. de eden. & in l. edita. C. eod. Alexan. con. cxxi. j. lib. & Ang. conſil. cclxix. & quomodo procedat libellus generaliſsimus, vide per eundem conſi. xxv. & per Inno. in c. certificari. dę ſepul. & in c. dilectus. de ordi. cog. & in c. conquerente. de offi. ord. & in c. cum ad ſedem. de reſti. ſpol. Adde tu in libello, & præſertim in actione perſonali, an & quando ſit exprimenda cauſa, & an cauſa proxima, an remota: vide Lāfran. in repeti. c. quoniam contra. in §. petitiones in j. colum. extra, de probatio. Item do. Abb. Sicu. in c. j. extr. de libel. oblatio. Item adde quid ſi quis porrexit libellum in actione perſonali non inſerta cauſa remota, dicendo hoc modo, Domine iudex, talis debet mihi dotem, quare peto ipſum condemnari, an iſte libellus procedat? Dicas quod ſic, niſi opponatur. Lāfran in repet. ca. quoniam contra. in §. petitiones. extr. de proba. & ibi vide remiſsiones. ¶ Additio. Et an & quando ſit exprimenda cauſa in libello, uide Card. Zaba. c. ij. de libel. ob. Bald. con. cxxij. incip. prę mittendum. iii. uol. And. conſi. viij. col. ii. uer. & maxime. in ii. uol. & adde, quod agens de nuditate, debet cauſam in libello exprimere, ut per dom. de Rota. deciſio. xv. in antiquis. Henr. Ferran.

d Realis. ¶ Vnde dicit. G. Angl. vbi ſ. quod differunt ſicut [illegible]
na. una enim eſt rei, aliæ perſonæ, allegat quod not. ff. p[illegible]
de materia ſatiari, uide Cy. in l. j. C. de alie. iud. mu. c[illegible]

a ſpeciali.[a] Et ſcias quod in nulla reali actione debet quis dicere,
peto mihi rem reſtitui:ſed tantum, peto rem ipſam,uel hæredita
b tem [b] Item ubicunque iudicis officium imploratur loco princi-
palis actionis, non debet quis dicere, ago cōtra te : ſed debet iu-
dicis officium intentare. Quę dic ut.j. in tit. de lib. concep.§.fin.
verſi hoc autem & quicquid ibi dicitur.hic intellige repetitum.
c †¶ Illud quoque[c] non eſt omittendum, quod proponens actio
6 nem nimium generalem ſeu ambiguam,& confuſam, & cauſæ
certitudinē non ꝯtinentem,uel incompetentem,repellendus eſt,
vt ſi ꝓponat actionē finiū reg.pro centū,vel certi ꝯdictionē q̄ti
tate nō expreſſa in libello:uel ſi per actionem furti uelit rem uē-
dicare,& huiuſmodi:ut ff.de eden.l.j.ff.de iur. fiſc.ita fidei. C. de
anna.except.l fi.ff.de iud.ſi quis intentione.ff.ſi menſ.fal.mo. di.
l.j.reſpō.j.in fi.ff.de euic.minor.§.ſi ſeruus.in authen. de litig §.
ad excludēdas.ff.depoſiti.l j.§ ſi quis argentum.ff.de fur.in actio-
7 ne.ext.de ſponſali.de muliere.† Notandū ēt eſt ꝙ ſi ſit tale nego
ciū,ex quo plures oriantur actiones,& certum ſit de qualibet,ut
s̄.§.j Tu aduocate actoris,elige meliorē & pleniorē, ne habeas
neceſſe ſæpius litigare:ut ff.loca.ſi merces.§.culpæ.ff.vi bon.rap.
d l.j.ff.ar.fur.cæ l.j.[d] Hinc eſt,ꝙ ſi de mandato ſerui tui quis ſciens
te id nolle,de pecunia tua prædiū emerit,eligere debes, an uelis
agere ꝯ illū actione furti ad pœnam,an condictione furtiua ad
pecuniā,an actione mādati ad p̄diū emptū:ut C.de fur.l.j. & l.fi.
§.tales.utraque enim actio ex hoc caſu naſcitur.ſed altera alteri
us electione tollitur.Si autem non eligeret,fieret condemnatio
ſm illā,quæ minorem pœnam infligit:ut j.de libel.concep. §.iā
8 nunc.ver. ſed cum ex his.† ¶ Quid ſi nollit eligere,ſed dicit.Pro
cedatis,domine iudex? Dic eum cogendum iudicis officio elige-
re.ff.ſi quis ius dicen.nō obtēp.l.vnica. Vel dic quod non cogit,
ſed dicat ei: Amice,elige q̄ vis.& ſi non eligit,dicat ei:recede er-
go.ar.C.de coll.filiæ.Sed quando debet eligere? Dicūt quidā, ꝙ
9 vſque ad diffinitiuam,& non poſt.†Sententia enim contra ius li
tigatoris lata tenet,& ius dicit,cum inique decernit:vt ff.de iuſti.
& iure.ius.extr.de re iud.cum inter.ad fi Sed uidetur,quod ante
litis conteſtationem debet eligere,cum talis exceptio ſit dilato-
ria:ergo ante litis conteſtationem proponenda. C de probatio-
nib.exceptionem. 3.q.6.c.ſi quis.§.exceptio.extr.de re iudica. in
ter monaſterium.Dic quod cum quis plures actiones ad eādem
rem intentat.aut eas proponit copulatiue,dicens:propono hanc
actionem & illam, aut alternatiue,dicens propono hanc aut illā.
Si copulatiue,cogēdus eſt eligere.ff.de leg.2.cum filius § uariis.
& de lega.j.huiuſmodi.§ final.& l.ſeruus.§.cum hac.Et eſt ratio,
quia qui coniunctim proponit, vnam aſſerit.Is autem,qui alter-
natiuè proponit aut eſt certus de facto: & tunc certus eſt ,quæ
actio ſibi competat: & ideo eligere debet,maxime ante iuramen
tum calumniæ præſertim vbi requiſitus eſt,quod eligat. Si uero
incertus eſt de facto, non cogitur eligere : ut ff.quorum legato-
rum l.j.§.quod autem ff.de tribut.quod in hæredem.§. eligere.
& infra dicam. Quidam autem dicunt,quod ſi quis non eligat uſ
que ad tempus,quo mutari vel emēdari poteſt,ut C.de edendo.
10 edita.cadit à iure ſuo: quod non placet.† ¶ Quid ſi quis utraq;
ꝓpoſita,non eligit? Fert ſentētia ꝯ eū, vel etiā ꝯ reū. Sed ſi in cā
appellationis ipſe vult eligere,nunquid poteſt? Et poteſt allegari
pro & ꝯ illud, an cauſa appellationis ſit eadem cum principali,
e vel non?[e] Itē videt,ꝙ pōt eligere.ar.ff.de bo.lib. qui cū maior.§.
accuſaſſe.in fi.ff.ad Turp.l.j ar.ꝯ quia videtur primo ꝓpoſitam
elegiſſe.ff de ꝯdi inde.l.indebitū.ff de fideiuſſo ſi ſeruus alienus.
C.ad Macedo.ſi filius.Contra ꝙ videt ſecūdā elegiſſe : qa ꝓpo-
nēdo hāc uel illā videt a prima recedere.Sed dic,ꝙ videt utrāq;
ꝓponere,nec ſe ab aliqua illarū excludit.arg.ff.de lib. & poſthu.
Gallus.in fi.ff.de opti.leg.l legata vn[illegible] bene faceret iudex , ſi in
tali varietate reum abſolueret:& vide s.de actore.uer. qd ergo ſi
11 deiectus.Sed † nūquid videtur eligere per litis ꝯteſtationē,uel ꝑ
ſolam libelli oblationem? Et uidetur quod per litis conteſtatio
nem:ut ff.rem ra.hab.amplius.& ff.de tribut.quod in hæredē.§.
eligere.Quod dic ut C.de eden edita. Vna autem electa,non pōt
f amplius variare.ut ff.de lega.2.ſtatuliberū.§.fina [f] Sed in contra
ctibus quantum ad ſtipulationem,diſtingue,ut ff.de uerbo. obli-
12 gationib.ſi quis ſtipulatus.& l.eum qui certarum,in fi.† ¶ Quid
ſi in caſu prædictæ legis,C.de fur.dominus intentauit actionem
mandati contra mandatum ſuſpicientem : demum ſuccumbit,
nunc vult intentare contra illum actionem furti:ille uero exci-
pit de re iudicata? Et uidetur,quod non poſſit repelli ar.ff.de ex-
cep.rei iudic.cum quæritur.& l.ſequen.& l.an eadem.§.acquiri-
tur.ff de regu.iur.non ex pluribus.non enim videtur ſibi contra-
g rius:quia conuentio in alia re,uel cum alia perſona,&c.[g] ff.de pa.
ſi unus §.ante omnia. Argu.contra quod ſibi obſtet exceptio rei
iudicatę:quia inter eaſdem perſonas.licet alio genere iudicii aga
tur:& eiuſdem originis eſt hæc actio ff.de exce.rei iudi.l.ſi a te.§.
Iulianus.& l ſi quis cum totum.§.& generaliter.ff.de noxa. in de-
lictis §.ſi detracta.& agendo furti petit eādem pecuniam, quam
ſeruus mādauit tradi in emptionem prædii,licet ad pœnam aga
13 tur.† Origo enim obligationis, non titulus actionis inſpicitur.
C.ad Macedonianum l.3.ff.de donatio.qui id quod.Propter qđ
dicunt quidam,repellēdum per exceptionem rei iudicatæ, quia
h eſt contrarius ſibiipſi.[h] Quid ſi ille ſatisfecit domino in partem,
nec dixit ex qua actione ſoluebat:dominus vero nūc conuenit
eum actione furti ad reſiduum,uel condictione furtiua:ille vero
dicit quod ſoluit ex cauſa mandati? Et uidetur excipiens audien-
dus.arg.ff.de ſolu.ſi quid ex famoſa. Vbi uidetur ex cauſa famoſa
ſolutum,ſi ex duabus cauſis debeatur,& altera non ſit famoſa,al
tera ſic.Item hic neutrum elegit dominus, ſed ſolutionem acce-
i pit.& præd l.facit etiam in contrarium:[i] ſed ibi quando ex diuer-
k ſis cauſis,ſecus ſi ex una.[k]† ¶ Quid ſi dominus pactus eſt contra
14 eum non agere furti:nunquid poterit adhuc agere mandati? Vi
detur quod ſic.arg.extr.de præſump.nonne.25.diſtin.qualis.Ini-
quum enim eſt id pacto perimi,de quo ff.de tranſactio. cum A-
quiliana.& l.qui cum tutoribus.arg.contra,quia ſi poteſt adhuc
intentare actionem mandati, ſecundum hoc nil operabitur pa-
ctum,quod eſſe non debet.ff.de lega.primo.ſi quando.ff.ad mu-
nicipa.l.j. Actio enim furti ꝑ pactū ipſo iure tollit.ff.de pa.ſi tibi.
§.j. Vt ergo pactum aliqd operetur,uidetur utrāque remiſiſſe:&
pactum habet in ſe quandam liberationem. ff. de tranſaction. l.
prima.ſed ſi agat mandati, non poterit reus opponere exceptio-
nem pacti: ſed in actione furti ſic & hoc quidam tenent : quod
l non multum placet.[l] † ¶ Nec eſt omittendum, quod ſi alicui
15 competunt iure communi duæ actiones,una intentata, poteſt
poſtmodum aliam intentare.ff.pro ſocio.l.rei communis. Secus
tamen eſt ſi una competit de iure communi, & altera de benefi-
cio prætoriis. De hoc, & quid iuris ſit,ſiue ſint pœnales, ſiue rei
perſecutoriæ,not ſecundum papam extr.de colluſione detegen
m da.capitulo fina.in fin.[m] † ¶ Quod autem dixi alteram eligen-
16 dam: verum eſt, ſi omnes ex uno negocio oriantur. Si autem
ex diuerſis quælibet intentari poteſt. ff. de priuatis delictis. non-
nunquam. Si uero dubium eſt, an duæ oriantur, uel non: &
æque dubium ſicut ſæpe in ſtipulationibus dubitatur, an ſit a-
gendum ex ſtipulatione, uel certi condictione:ut probatur, &
no.ff.ſi cer.peta.certi.& ff de uerb.oblig. vbi tunc vtere verbis q̄
ſe habeant ad utramque actionem dicens:peto ex ſtipulatu, vel
ex ꝓmiſſione,q̄ ex talicā feciſti, ſicut patet ex ſtipulationis dif-
n finitione. Arg.tamen [n],quod tunc poſſit utraq; proponi.extra.
de in integ.reſti.conſtitutus.ubi petitur ſententia nulla pronun-
ciari:vel ſi eſſet aliqua,petitur in integrum reſtitutio. Quę dic vt
no.j.de ſententia.§.iuxta.uerſi.fin. item poſſum petere iure dñij,
vel quaſi: vt j.de cauſa poſ.& propri.§.notandum igitur.uer.alię
ſunt

ADDITIONES.

a Speciali. ¶ Quæ eſt 23 .vbi plene de hoc in ult.col.
b Hæreditatem. ¶ Dicūt em̄ ſimplices,ꝙ ꝑ verbū reſtitui,intentatur.poſſeſ-
ſoriū,ad quod pertinet verbum reſtituendi.ff.de ui,& ui ar.l.j.in prin.quod
Roſ.im ꝓbat,ti.de rei vē. ꝓpe fi.per l.qui reſtituere.ff.de rei ven.& ꝑ l.videa
mus.§.2.ff.de uſur.per quas leges patet uerbum reſtitutionis etiam ad peti-
torium pertinere. Aliud eſt ergo reſtitutio rei, quam reſtitutio poſſeſsio-
nis.ff.uti poſsi.ſi duo.§.fi.Alia ratio, per quam improbatur hæc petitio,no.
in uer.hoc autem.ſtatim allegato:cui.licet iuridico,reſiſtit vſus, vt ibi.
c Quoque. ¶ Iſte ver.ad literam fuit Vber.de Bona.excepta vlt.concord. in
uer.generalia alleg.ſuper rub.
d l.j. ¶ Hucuſque uer.iſte Vber.fuit: cui continuatur ver.ꝙ autē dixi.qui ſe-
quitur,& eſt ſub §.cum breuiter.mihi char.5.verſ.ſi nogocium eſt tale.
e Non. ¶ De quo s̄.de ſalar.§.ſequitur.ver.ſed nunquid.
f §.fi. ¶ Dē electi. vt quis duas.de poſtul.c.vno.lib.6.
g Et cætera. ¶ In alia re, vel alteri perſonæ non nocet.
h Sibiipſi. ¶ Rationem Ia de Ra.qui tenebat contrarium,vide per Cyn.in
præ.l.j.in 8.q.vbi etiam tractatur:an illę ꝯriæ actiones ſimul naſcantur, &
reſideant in eadem perſona:& an per electionem unius tollatur altera ipſo
iure,& an ope exceptionis,& an una electa poſsit ad aliam rediri, illa pen-
dente vel finita. Adde ut per not.in l.edita.C.de eden.& per Bar.& Dyn.in
l.j.§.unde quæritur.ff.de pub.& adde ſecundum Bald. in l. ſi prędium. C.de
ædi.act.quod ſi eligitur vna actio,cui ſit præſcriptum.quod non impeditur
redire ad aliam,cui non ſit pręſcriptum.
i Contrarium. ¶ Vt ſ.potius in cauſam famoſam furti ſoluiſſe videatur.
k Vna. ¶ Ex qua inſurgunt diuerſę & contrariæ actiones:ut in hoc caſu. ul-
tra id intentio legis fuit id in eam cauſam ſolutnm,quæ plus expedit ſoluen
ti. eod.titu.l.j.
l Placet. ¶ Puto,quod Gul.ponderat,quod cum ex uno facto ꝯpetat utraq;
remiſsio actionis,tollat ipſius originem,qua ſublata nec reſtabit ſuꝑ quo
fundetur actio mandati,ut pactum id operetur,quod res iudicata ſuꝑ alte
ro, ut modo dictum fuit in uer.quid ſi in caſu. ¶ Adde quod Bar.in d.§.j.te
net,ꝙ actio famoſa deſcendens ex delicto,tollatur ipſo iure. Secus ſi deſcē
dat ex contractu,uel quaſi qa tunc ſolum pactū non eſt ſufficiens ad tollen-
dam actionem,niſi interueniente Aquiliana ſtipulatione & acceptilatione,
quia non reperitur iure cautum quod ipſo iure tollantur ſimiles actiones.
m Fi. ¶ .Sed illud ſcripſi de relig.do.cum dilectus.ſuper fi.ulti.glo.nunc cōti
nuat uerba Vber.de Bobi.ut s̄.dixi.
n Tamen. ¶ Interpoſitio ad uerba. Vberti,uſque ibi,ſi autem.

ſunt.Præmiſſa tamen,ut quidam dicunt,proteſtatione,quod al
teram uelim proſequi:ut ff.quor.le.l.1.§.quia autem.ibi,quēad-
modum, &c. Si autem non eſt æque dubium de utraque , ſed de
una certum, & de altera dubium: propono illam,de qua ↄueniūt
ſapientes,vt,in exemplo pacti incontinenti appoſiti in ↄ̃ctu ſtri-
cti iuris,omnes ↄueniunt, ꝙ tunc detur actio preſcriptis verbis,
de veteri verò informata uariant:ergo intentat̃ præſc.verbis:vt
a C.de pac.in bonæ fidei. [a] ff.ſi cer.pe.lecta eſt.20.diſ.de quib. ext.
17 de of.iud.deleg.prudentiam ꝓpe prin.†¶ Quid ſi penalis ſtipula
tio ſubſecuta eſt: dubium pōt eſſe, an prima obligatio trāſlata ſit
in ſtipulationem pœnalem:ergo tutius vr̃ agendum ad primā ſti
pulationem,q̃ ad pœnalem:ut ff.de act.& ob.l.1.in fi.de uer.obl.
ita ſtipulatus.ff.pro ſocio.duo. Alia tamen rōne tutius eſt primò
ad penā agi,q̃ ad ſimplū ſ.qa plus eſt in pena,q̃ in re:ſed & ſi plus
eſſet in re habita pœna,ſecurius petes poſtea illud plus. ff. ſi quis
cau.l.2.in prin.ff.de arb.Celſus.in prin.& ff.de eo quod cer. lo.l.
fi.ff.pro ſocio.ſi quis a ſocio.& l.ſeq.ff.de ac.emp.& ven. p̄dia.ff.
de excep.do.apud.§.Labeo.niſi eſſet actum,ꝙ utrunq; deberet̃,
& poſſet exigi cū effectu:tūc.n.vr̃ ceſſare timor ille:ut ff.de trāſa.
qui fidem.C eo.cum ꝓponas.Caue tñ ibi qualiter actum eſt:nam
ſi actum ſit,ꝙ utrumq; cum effectu uel ſimul petat̃,non recedat̃
à forma.ext.de reſcriptis.cū dilecta.Si aūt non ſit actū,ꝙ utrunq;
18 cum effectu,uel ſimul peti poſſit,†cum pœna ſit odioſa,& debi-
tum fauorabile,prius aget̃ ad debitum, ſeu ad primam obligatio-
nem q̃ ad pœnam:nam pena de facili repellitur à iudice,maxime
à iure canonum.ext.de penis.ſuam.12.q.2.fraternitas. Sed ſi fuit
iureiurando pactum uallatum,vr̃ utrumq; poſſe peti,& ſi actum
non ſit.C.de tranſac.ſi quis maior.22.q.1.omne quod.ext de iu-
b reiuran.debitores.quod alibi forte non admittitur, ſ̃m Vber.[b]
Item etiam poteſt & in alio exemplo dici,ſcil.qñ quis obligat no
men ſui debitoris creditori ſuo,tunc ei dat̃ utilis actio.Neſcimus
tamen bene,utrum utilis hypothecaria,uel utilis.quæ cōpetebat
obliganti directam:ut C de here.uel actio.uen.poſtquam.C.que
res pig.ob.poſ.nomen.ff.de pig.ſi is.Proponat ergo factum ſe ad
utramq; habens,& ſi cogat̃ eligere, vr̃ eſſe melius eligere utilem
perſonalem,quæ competebat obligāti:hoc ſaluo,quia ſi obligās
nomen ſui debitoris habebat hypothecarum in bonis illius vr̃.
obligaſſe illam:vnde cōpetat hypothecaria utilis,ſecundū Vber.
19 †¶ Quando autem pœnalis ſtipulatio committat̃, ut ſi promit-
to me aliquid facturum uel daturum:& ſi non do uel facio, pro
mitto penam,quid ſit tunc in obligatione: & ſi pro parte do,ue
facio,an pœna in ſolidum committat̃.Item ſi promitto aliquid
& ſub pœna , an poſſit peti utrumque: & qñ poſſit præciſe peti
factum,uel intereſſe,uel utrumque. Item quid ſi plura ſint capi-
tula,& in uno ↄ̃ueniatur?dic vt in libello Roſ.in tit.de act.ex ſti-
pulatu,quæ competit ad incertum promiſſum ut s̃.de arbi §.fin.
20 uerſi quid ſi plura.† ¶ Sed ſi quis petit pœnam & ſortem,iudex
uerò pronunciat ſuper pœna tantum:nunquid ualet ſententia?
Videtur ꝙ ſic ff.de excep.rei iu.l.3.ff.de arb.quid tamē. ff.de mi-
nor.etiam C.ſi cer pet.eo ꝙ ff.de uer.obl.ſcire.ar.ↄ̃.ff.de arb.qua
lem.C.de app.eos.C.ad Sylla.l.fi.prius dictum uerius eſt:ut patet
c ext.de teſta.Raynutius.& C.ſi aduerſus rem iud.l.1.ubi de hoc.[c]
Duæ enim ſunt petitiones:una ſortis,& altera penæ.ff.de appel.
cum in una.ſecundum Vber.& iunge hic quod habes circa ↄ̃rias
21 actiones eligendas.s̃.de actore.uer.item proponens.† ¶ Itē no.
ꝙ ſi actor habet rem ab aliquo ex iuſta cauſa dominium transfe-
rēdi:neſcit tamē an ille fuerit dominus,necne,tunc illius rei poſ
ſeſſione amiſſa,ſecundum quoſdam,in dubio duas intentat actio
nes,ſ. ſi ille dominus fuit,intentet rei uendicationem.ff.de rei uē-
di.in rem.ff.de acqui.re.do.traditio.Si uero non fuit dominus,in-
22 tentet Publicianam.ff.de Publi.l.1.†Sed cum iſtæ actiones diuer-
ſæ ſint, & contrariæ, vr̃ ꝙ ſit altera eligenda:quia ſi proponeres
contrarias,repelleris,ut s̃.dixi.& in prædic.uerſi.proponens.Re-
ſpondeo,hic ur̃, ꝙ poſſit utramq; proponere ꝑ iuſtam ignorā
tiam,cum factum alienum ignoret.ff.pro ſuo.l.fi. ff. de acquirē.
here.l.cum falſum ff.quorum leg.l.j.§.j. ſed vbi reus non certifi-
cabat actorem, de quo debebat,quare actor utitur eodem iure?
Dico ergo,ꝙ non eſt iuſta ſui actoris ignorantia,quia eadem per
ſona cum illo cenſetur, unde debet ſuam conditionem ſcire. ff.
de le.2.cum filius.§.uariis.ff.de reg.iu.qui cum alio.licet ſit argu.
contra.ff.de exercito.act.l.1.in prin.& ideo eligere debet, niſi fo-
d ri [d] conſuetudo obſtet ſed quam eliget?Reſpondeo rei uendica-
tionem directam primò:& ſi ſuccumbat,poſtea Publicianam ff.
de euict.minor.§.1.uel agat primo Publiciana in qua requirunt̃
leuiores probationes,ſecundum Vbert. Alii uero aliter dicunt:
quæ dic ut j̃. in tractatu libellorum. de cauſa poſſ. & proprie.§.
nunc dicendum.& iunge hic quod eſt j̃.uerſi quod ſi uelis. Ioan.
e de Deo dixit,[e] propter ambiguitatem tutius eſſe agi ↄdictione ex
lege,uel canone.3.q.1.c.redintegranda.ext.de reſti.ſpol.ſæpe.de
23 hoc Inſti.de act.†¶ Quid ſi primo egit rei uendicatione,& ſuccu
buit:nunquid poterit redire ad Publicianā?Rñdeo ſic,ut in pre.
f l.minor.§.ſi ſeruus.[f] ext. de iud. examinata. Alij contra,argum.
ff.de excep.rei iud.ſi mater.§.eadem in fin.& l.& an eadē.§.actio
nes. Nec obſt.ff.de euic.ſi cum uenditor.in prin.quia ibi ſubau-
24 ditur maximè.† Si autem uelis actionem in rem intentare, ſi in-
tentaueris rei uendicationem directam: caue tibi,quod poſſis ꝓ-
bare te dominum iure ciuili, uel gentium, quia licet multis mo-
dis dominium acquiratur,ut Inſt de rerum diui §.ſingulorum.&
ff.de acqui re.do. adeo & per totum: puta a lege uel a principe.
C.de quadrien. præſ. bene.& 8. diſtinct. quo iure.uel cum inſula
occupatur. Inſtitut.de rerum diui.§. inſula. Vel cum quid capi-
tur in iuſto bello ab hoſtibus. 23.quæſt. 5.dicat aliquis.& 1. diſtin.
ius militare.& ff. eod.titu.ab hoſtibus.& in ſimilibus:tamen eius
g probatio multum eſt difficilis. C. de probatio.cum res.[g] & ideo
h utere conſilio legis, ff. de rei uen. is qui. Si enim [h] ex contractu
emptionis uelis te dicere dominum, quatuor oportet in illo in-
teruenire.¶ Primum,ↄ̃ctus,qui debet precedere: alioquin tradi-
tio nuda dominium non transfert.ff.de acq.re.do. nunquam nu-
da.& arg.ff.de dona.nuda.¶ Secundum,quod precium numere-
tur,uel fides habeatur,uel alias ſatisfiat uēditori,alias dominium
non transfertur.ff.de tribu.procuratoris §. ſed & ſi dedi. & ff. de
contrahen.emptio.quod uendidi. ¶ Tertium,quod res trada-
tur:alias enim non tranſit: ut extra de fide inſtrum.cum Ioannes
prope fin.C.de pactis.traditionibus.C.de hered.uel act.uen.quæ
tibi hæreditatem.ff.de rei uendicatione. ſi ager. niſi, in quibuſdā
caſibus ſpecialibus,in quibus dominium ſine poſſeſſione,uel tra-
i ditione quæritur.[i] ¶ Quartum, quod uenditor fuerit dominus
alioquin dominium,quod non habet, transferre non poteſt. ff.
de acquiren.re.do.non eſt nouum. ff.de offi proconſ.obſeruare.
§.fin.1.quæſ.7.Daybertum.ext.de dona.inter uir.& uxor nuper.
Hæc quatuor probantur C.de probationi.cum res. ff. de pign.ſi
ſuperatus.& l.& quæ nōdum. §.quod dicitur.& infra de emphy.
§ nunc aliqua. uerſi. 56. Alios autem omnes contractus,ex qui-
bus dominium transfertur,ut dotis,permutationis,& donatio-
nis,traditione interueniente,longum eſſet proſequi:unde aduo-
catus ſit cautus,ut inſpiciat contractum,ex quo uult dicere clien
25 tulum dominum eſſe,& illum proſequatur,† ¶ Et in omni con-
tractu oportet hæc duo ſaltem interuenire, uidelicet, ꝙ contra-
ctus præcedat,& traditio ſubſequatur.Item etiam proſequi om-
nes cauſas,ex quibus iure gentium ſine contractu dominia acqui
runtur,longum eſſet,licet & ille ad rei uēdicationem pertineāt:
unde & tūc aduocatus ſit cautus,ut ↄſideret cauſam, ex qua uult
k dicere clientulum dominum:& an iure ſpecificationis, [k] uel intē
tionis,uel alio,& cauſam illam ſpecialiter proſequatur. Cauſas
illas inuenies.ff.de acq.re.do.& Inſtitu.de rerum diui.ut prædixi.
Item etiā conſidera,an res ſit corporalis,an incorporalis,cū poſ-
ſideri nō poſſit:ergo nec uendicari: & an res illa ſit ſingularis,uel
uniuerſalis.qđ dic ut j̃ de cauſa poſſ.& proprie.§.notandū in po
l ſitionibus.[l] Item vide, vtrum reus poſſideat id quod petitur, vel
dolo deſierit poſſidere Super quo vide.ff.de rei vend.is qui peti-
torio.in fin.ff.de inter.act qui ſeruum.§.in iure.C.de ali. iud.mu.
cauſa.fac.l.vnica.ff.de rei ven.officium.& l.ſi autem ff.de nox.ele
ctio.& verſi.quòd ſi velis.Qualiter autem agatur, procedatur,&
pronuncietur contra illum, qui cadit à poſſeſſione.vide infrà,de
26 interroga.§ fin.verſic.verum & ſeq.†¶ Sed nunquid [m] is,qui tā-
m tum ciuiliter poſſidet.puta ſolo animo, poteſt conueniri rei ven-
dicatione occaſiōe talis poſſeſſionis?Et videtur quòd ſic.ff.de rei
vendi.officium.in fin.vbi indiſtinctè dicitur,quod contra quem-
libet habentem poteſtatem reſtituendæ rei poteſt intendi: & in-
definita

ADDITIONES.

a Bonæ fidei. ¶ Et ibi vide plene per Cyn.quomodo veterem informare,eſt nouam formam,uel nouam qualitatem inducere. Et an informet actionem tantum,an etiam obligationem. Et an ſemper informet actionem, & an ſicut informat ueterem obligatoriam,ſic informet liberatoriam.

b Vber. ¶ Vbi s̃.& adhuc durant eius uerba.

c Hoc. ¶ Et uide quod plene dixi de re iud.cum inter ad fi.

d Fori. ¶ Vel loci. Vber.

e Dixit. ¶ Cauilla.lib.3.pen.col.

f Seruus. ¶ Ibi ſatis plenè de hoc.

g Res. ¶ Hucuſque Vber.

h Enim. ¶ Ingreditur uerba Roſ.de rei uendi.poſt prin.

i Quæritur. ¶ De quibus not. de conſue.capitulo ſecundo.& C.de acquirend.poſſeſſ.l.1. ¶ Adde quod ſit probandum in rei uendicatione, Lud. Roma. conſil. 423. Adde ad id quod remittit hæc additio in principio. & in quibus caſibus tranſeat dominium ſiue poſſeſſio:adde dico Bald.in l. in ſuis.ff.de lib.& poſthum.item Abb.Sicu.& Feli in c.cum aliquibus.ext.de re iudic.

k Specificationis. ¶ Quæ eſt,cum ſit ſpecies de materia aliena. De hoc Inſti. de rerum diui.§.cum ex aliena.ff.de acqui.rer.do adeo.§.cum quis,cuius caſum uide in rub.de ui.& hon.cle.De inuētione habetur In[illegible] §.theſauros.& §.item lapilli.ſed ille §.non congruit,ut [illegible] acqui.re.do.nunquam.§.theſaurus.

l Poſitionibus. ¶ Super ver.cæterum.vbi proſequit[illegible]

m Nunquid. ¶ Roſ.eſt ver.quæri ſolet,vltra medium

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a definita locutio æquipollet vniuerſali [a]. 19. diſtinctio. ſi Roma-
norum. ff. de ſeruit. verba. prædi. ſi ſeruitus. Talis enim benehabet
facultatem reſtituendæ rei puta propter amiſſionẽ arg ff. deacq.
poſſ. poſſideri. § in amittenda. nec eſt hoc præiudiciale ei qui na-
turaliter poſſidet, ſi non patiatur ſimpliciter illam cauſam agere
ſed ſaluo iure ſuo arg. ff. de reiudi. ſæpe. ext. e. quamuis. ff qui. mo.
pig. vel hyp ſolu. ſi debitor. † ¶ Quid aũt iuris ſit, ſi conuentus rei
27 vendicatione ſeu actione in rem, vel noxali, vel poſſeſſor pigno-
ris, uel accuſatus, negans ſe poſſidere, conuincatur, ſeu variet, uel
debitum ſoluere ſit paratus: uel ante litis conteſtationem exhibe-
ret rei petitæ poſſeſſorẽ, uel oſtẽdit ſeruum noxoſum, uel crimi-
noſum. uide ſ. de actore. ver. item eluditur. & ſeq. Item ſi quis ſe
vltrò rei petitæ dafenſioni offerat: vide j. de interrogat. §. fin. ver.
hi quoque. & ſeq. † ¶ Item quid iuris, cum ſpecies, uel quantitas,
28 vel æſtimatio petitur: not. j. de ſolu. §. pen. verſi. ad huius. & ſeq. [b]
b Et nota, ꝙ videtur dicere lex, ꝙ non poteſt in eodem libello intẽ
tari actio ad exhibendum, & rei vẽdicatio: vt C. de noxa. act. l. j. in
princ. Nam actio ad exhibẽdum ordinaria eſt, & ideo in ea debet
dari libellus. 3. q. 3. ca. induciæ §. offeratur. & cauſa, ex qua agatur
exprimi: vt C. ad exhiben. l. j. & lis conteſtari, iurari, & ſnĩa ferri,
& in litem iurari: vt ff. eod. Iulianus. §. qui iurauit. ff. de in lit. iur. in
actionibus. in princip. Qualiter autem in ea libellus concipitur,
vide j. in tractatu Libellorũ, in tit. de iudic. §. vltimo. Verum cõ-
ſuetudo iudiciorum admittit, vt vtrunque in eodem libello in-
tentetur: vt ſi dicatur:
29 ¶ FORMA. † Peto rem exhiberi: & debet dicere ſigna eius,
alioquin ei iuranti ſuccurritur: vt ff. e. l. 3. & eam exhibitam ven-
dico rei vendicatione. Vel ſic.
¶ FORMA. Coram vobis, &c. conqueror de Pet. q iniuſtè deti-
net talem equum ad me iure dominij, uel quaſi pertinentem: qui
equus eſt pili nigri. croceus, vel ſignatus tali ſigno, in tali parte:
quare peto dictum equum mihi reſtitui: & cum mea interſit, di-
ctum equum mihi exhiberi, peto ipſum per dictum Pet. in iudi-
cio exhiberi. Nec obſtat præ. l. j. C. de noxa. quia debet ibi exponi,
c uel pro &. [c] Et forma poſitiones ſuper hoc libello: vt infrà, de
cauſa poſſ. & propr. §. notandum igitur. verſi. aliæ. & de hoc uide
in prædi. §. vlt. de iud. Sed nunquid debet fieri exhibitio ante litis
conteſtationem, uel poſt, coram teſtibus ipſius actoris? Dic ut
not. ff. e. l. 2. ſecundum Vbert. Sed nunquid poſſunt ſimul in eo-
dem libello peti reſtitutio & reſciſſoria, uel res metu perdita, &
quadruplum. De hoc. j. in tractatu libellorũ de in integ. reſtit.
30 uer. ſed nunquid. de his, quæ vi me. ve cauſa fiunt. prope prin.
† ¶ Quid ſi ago contra te rei vendicatione, & formo ſic libellum:
FORMA. Peto à te talem rem, quam dico meam fuiſſe: nunquid
ualet talis petitio, & an hoc probato, præſumetur mea eſſe
nunc, niſi contrarium probetur à te, qui eam tenes, & in me trans
fertur poſſeſſio? Et videtur quòd debeam probare meam eſſe
nunc: ut C. de probationib. ex perſona. & not. ff. de libe. agno. l. an-
te penult. & de probatio. l. 4. & ext. de cauſa poſſeſ. & propric.
cum eccleſia. §. partibus. ibi, vltimò & immediatè. &c. Sed contrà
d per l. C. de probatio ſiue poſſidetis [d]. facit e. tit. non epiſtolis. & l.
non nudis. & C. de teſti. auth. ſi dicatur. & ff. finium regun. in fine.
Secus in minore, qui non præſumitur modò minor, licet olim fue
rit minor. Item ſecus in poſſeſſione, cum & multæ aliæ ſint diffe-
rentię. vt. ff. de acquiren. poſſeſ. ſi quis. § differentia ſecundũ Al-
31 ber. Papien. Vber. verò de Bobio † dixit, quòd ſi res & mobilis,
non preſumitur modo poſſidere, licet quandoque poſſederit:
quia uilis eſt, & neglecta poſſeſſio. ff. de acquir. poſſeſ ſi rem. ſecus
in immobili. Sed hæc ſententia non eſt vſque quaque vera. nam
& ſi habeo fundum, & ſteti per 20. annos. quod non iui ad ipſum
nec habui iuſtam cauſam non eundi: videor poſſeſſionem ob
meam negligẽtiam perdidiſſe: vt ff de vſurp. l. furtum. §. fundi. &
ff. de acq. poſſ. licet. tamen ſi tunc fructus percepi, non ideo poſ-
ſeſſionem videor perdidiſſe. Et hæc omnia uera ſunt, cum tracta
tur de mea utilitate: ſi verò de incõmodo, tunc preſumor modo
e poſſidere [e]. ſecundum quod traditur C. ad exhibend. l. 3. niſi pro-
betur me poſſidere deſiiſſe ſine dolo malo: quod fit eoipſo, quod
contrarium non probetur, ſecundum quoſdam. ff de exce. rei iud.
ſi rem. ff. rem ra. hab. procurator. in princ. Alij dicunt, quod ſi poſ
ſeſſio mea peruenit ad aliquem ex contractu, vel ex delicto: præ-
ſumitur hodie poſſidere, niſi probetur ſe deſiiſſe poſſidere ſine
dolo malo: vt C. de pigno. acti. l. 4. Si verò aliter peruenit, tunc
præſumitur poſſidere, ſed abſoluetur, ſi voluerit iurare ſe ſine do
f lo deſiiſſe poſſidere. argum. ff. de nox. quoties. §. ait prætor. [f] †
¶ Hoc quoque non eſt prætereundum, quia ſi ago contra te rei
32 vendicatione ad rem, quam dico me apud te depoſuiſſe: tu ve-
rò negas, dicens me eam tibi commodaſſe, teneris ad reſtitutio-
nem propter bonam fidem, & debeo vincere, nec refert qua a-
[...]atur: vt ff. de priuil. cte. l. 3. nec mihi hoc caſu incumbit
[...]ceſſitas de depoſito. ff. de fideiuſſ. tutor. ſecundum
[...] † ¶ Item ſcias, quòd rei vendicatio tantum domi.
[...]f. de rei vendi. l. in rem actio. in princip. & C. eo.
l. doce

ADDITIONES.

a Vniuerſali. ¶ Improuiſe fit hæc allegatio, cum ſuprà poſuerit ꝙ quemlibet: & lex. in fi. dicat ab omnibus, qui tenent. &c. nec hanc allegationem fecit Roſ. qui dicit Azo. in Sũma idem tenere. & ſic eſt, vt ibi patet poſt princ. & idem tenet Accur. ff. e. ſuper rub. & ponit exemplum in illo, qui dedit in feudum. Sed Roſ. ad contrarium allegat, quod habere facultatem reſtituendæ rei uidetur reſpicere traditionem, quam iſte facere non poteſt. Reſpondet. quod faciet quam poteſt illam dimittendo, & animo perdendo, vt ſequitur. ¶ Adde qđ Bar. in l. Pomponius. §. ſi is. qui precario. tenet indiſtinctè quòd ſiue habeat facultatem rei reſtituendæ, ſiue non, poſſit conueniri rei vendicatione. & hoc ſequuntur ibi communiter docto. & Vincent. imò quando apparet conuentum rei vendicatione nõ habere facultatem rei reſtituendæ, valet iudicium intentarum ꝯtra eum, & finis huius iudicij eſt, ꝙ ſi actor probet ſe dominum, & declaretur dominus, nocet victo, ſi vnquam poſſeſſio ad eum peruenerit. Et hoc probat tex. ſecundum Bar. quem dicit ſcribendum literis aureis. in l. ſi à te. §. j. ff. de excep. rei iud.

b Et ſeq. ¶ j. repetitur ibi: vtrum.

c Et. ¶ Ibi dicit vendicare, vel ad exhibendum agere non prohiberis

d Poſſidetis. ¶ Ibi in fi. Cyn. recitat quæſtionem de deponentibus in curia cõtra electũ, quòd electores ſemel fuerant excõmunicati, an ꝓcederet poſitio

e Poſsidere. ¶ Io. de Bla. contrà, ſcilicet econuersò, ſcilicet ꝙ in ſui præiudicium, qui poſſedit, non intelligatur poſsidere: in ſui fauorem ſic. quod no. in tractatu de rei ven. in fine.

f Prætor. ¶ Ad materiã vide qđ no. j. de pet. & poſ. §. j. uer. qđ ſi peto.

g Iac. Bal. ¶ Vide j. de ſent. prola. §. qualiter. verſi. quid ſi lis. & uide in quo differt hęc quæſtio ab illa: qa hic vẽdicabat rẽ, quã ſe depoſuiſſe dicebat penes reũ: ibi ſimpliciter agebat depoſiti, ſed ꝓbauit ꝯmodatũ. Item hic reus confitetur ꝯmodatum: ibi actor id probat & uide per hoc. ꝙ iſti duo uerſi. ſed iſte plus facit pro Inn. in eo qđ no. de iud. examinata. vt ibi ſcripſi in gl. dixit Inno. Petebat enim ille rem, quam dicebat ad ſe ſpectare iure dominij & dominium ꝓbauit licet actionem locati expreſsiſſet, cõtra eũ facit j. uer. pen. & ſ. de teſte. §. j. char. pen. ver. ſed pone exit. & uide ꝙ ibi dixi. Verè in ſuis terminis ſummã æquitatẽ habet hæc ſolutio, ſcilicet cũ reus à principio cõfitetur ſe debere quod petitur, ſed ex alia cauſa: nec aliud proponit, quod obſtet actori. Hoc dico, qa ſi dicat, non depoſuiſti, ſed cõmodaſti: ante uſum cõpletum repetere nõ potes. ext. de commod. c. uno. ff. e. in cõmodato. §. ſicut tunc ceſſaret æquitas prędicta & procedit dictũ rei, ꝙ non procederet in depoſito. ext. depoſiti. bona fides. §. j. ff. eod. l. j. §. eſt autẽ. & reſponſio illa recta eſſet. negans narrata, & dicens petita fieri non debere. ¶ Adde, quòd prędicta Io. And. ſequitur Pau. de Caſtro. in l. is ad quem. ff. de acquir. hęred. & Alexã. conſi. 120. j. lib. & Paul. de Caſtr. conſ. 207. Et quia titulo huic cõuenit hęc materia. cuius ſatis trita eſt queſtio: retẽtis terminis agẽs depoſiti ad quãtitatẽ vel ſpeciẽ lite cõteſtata per negationẽ ꝓducit teſtes, qui ꝓbant cõmodatũ, quòd ſequi debeat cõdẽnatio videť primò ex æquitate. quę vult rẽ meã, quę ad te peruenit, mihi reſtitui, ff. ſi certũ petat. ſi & me. ſi ſuffragandũ eſt cuiq: ut conſequatur qđ ſuum eſt. ff. quod cum eo, l. j. & nota. ff. de eo quod cer. lo. l. j. in vlt. gl. Itẽ ſicut error cauſæ nõ impedit trãſlationẽ dominij. ff. de acquiren. rerũ dominio. cùm in corpus, Sic error actionis nõ impedit ſententiã, quin cõdẽnetur reus ꝯuictus per probationes: cùm & iudex ꝑ ſententiã dominiũ transfert: ut notat. Inſtitutio. quibus alienare nõ licet. §. primo. nã & iudex ꝯ naturam actionis fert ſententiã. ff. de ædi. edi. l. ouem. §. aliqñ. Hoc tamẽ ſolue: vt ſcripſi de ſimõ. licet Heli. ſuꝑ fine gl. ſic ſuprà. Itẽ cõſtat iuſtũ eſſe debitorẽ ex numeratione, & traditione ꝓbantis. & ſic cõtracta fuit obligatio, ex qua mihi cõpetit certi cõdictio, ex qua licet actio propoſita fuerit inutilis, iniquũ eſſet cõdemnationẽ nõ ſequi: cùm ſæpe id ꝙ nõ ualet ut agiť, ualeat ut ualere poteſt. ext. de deſpõſatione impuberũ. c. uno. li bro ſexto. ff. de pactis, ſi unus. §. pen. nec refert quo genere actionis agať. ff. de euictionibus. ſi mancipiũ. §. j. ¶ Ad ꝯtratiũ inducit, quod ſuprà. dixi. & ff. ſi pars hęrede. pe. l. nõ poſſumus. & ff. iudic. ſol. cùm quęrebať, ubi cautio in vna actione præſtita non cõmittiť, ſi alia actione agať. Ad idẽ iura allegata in prædic. uer. quid ſi lis. ff. de iureiuran. ſi duo patroni. §. Iulianus. & prędic. decret. licet Heli. & de re iud. abbate. lib. vj. per quæ iura multi tenẽt ꝯtrà. quia deficit obligatiõis initiũ quo ad cauſam propoſitã. Allegãt ff. de ac. & oblig. quęcũque. ff. de negot. geſt. Põponius. 2. & l. fideiuſſ. ff. de inſtito. l. habebit. & ſi menſ. falſo. mo. di. l. j. §. j. & uolẽtes ſaluare dictũ Innocẽ. dicunt illud ꝓcedere, quãdo ab initio nõ fuit oppoſita ineptitudo libelli. quod intellige cum patebat ex eius forma Ceſſat enim id, quãdo ineptitudo apparet ex probationibus tãtùm. Mihi placet dictũ Innoc. qui loquiť de petẽte rẽ iure dominij. & ꝓbat ſe dominum qlicet ſubmiſerit actionẽ locati, obtinere debet ex cauſa ſufficienti intẽtata & ꝓbata. pone in fin. melius. Quãdo vero ſimpliciter petit rẽ per actionẽ depoſiti, & demùm ꝓbat cõmodatũ, uel locatũ: hic ꝓcedit opinio cõtraria, & iura ad illã partẽ inducta; nunc in defenſione primi dicti oportet inſtari. Aſſumo igitur cõtraeiũ, ꝙ eſt utilius in materia. & plenius ſpecificat, ſcilicet decret. abbate. ꝑ quam patet a uerſic. cæterùm vſque ad finẽ, quod uendicãs rẽ, vel illã petẽs iure dominij nõ habet neceſſe exprimere cauſam. & cõcordan. ibi uide in gl. talis. Poteſt tamẽ exprimere. ſi vult. tũc habet neceſſe ꝓbare illã cauſam eſſe & fuiſſe uerã tẽpore litis cõteſtatiõis, & vt ibi ſcripſi ſuper gl. pe. diuerſo reſpectu, quãdoq; utilius eſt exprimere cauſã: quãdoq; utilius eſt nõ exprimere: ex primo aũt patet, ꝙ libellus Innoc. de quo ſ. ꝑfectus erat ſine adiectione actionis: nã illa adiectio nec fuit, nec potuit eſſe cauſa dominij, uel illius petitionis, nec in acqrẽdo nec in vtẽdo primũ patet, qa nõ eſt de titulis enumeratis poſt titulũ de acqrẽ. rerũ domin. ff. Secũdũ etiã patet, qa locatio fit a nõ domino, unde ꝯductor locat. ff. loca. l. nemo. Cõcluditur ergo, ꝙ adiectio fuit impertinens & inutilis. Sed nos habemus regulã in vi. quam inter regulas Legiſtæ non habent, Vtile per inutile uitiari. Item ſumus in materia ſeparabili, cùm præcedens oratio libelli in ſe perfecta foret, ut dixi. Concluditur ergo dictum Innocen. in ſuis terminis ꝓcedere. Fortificatur hoc per no. de conſec. diſt. 4. ſi non ſanctificatur. in princip. & recitať de baptiſmo, ca. j. ubi etiam in baptiſmo, ſi forma uerborum congrua iam prolata, addantur aliqua uerba, nihilominus uerũ eſt baptiſma, ſi hoc in baptiſmo, fortius in libello. Facit ad prædicta cle. de præb. c. j. reſp. j. in fi.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

l.doce Fallit tamen quandoque:vt C.de iure do.in rebus.&.ff.eo-
dem,ſi ſponſalibus. §.j. vbi mulier agit rei vendicatione pro re-
bus dotalibus : cùm tamen eas viro tradendo,in eum tranſtulit
dominium:vt C.de pact.traditionibus.De hoc tamen not.ſecun-
a dum quoſdam in præd.l.in rebus [a]. ¶Item not.quòd ſi miſi pa-
ſtorem meum ad montana,cum ouibus meis, & aliquis ei vnam,
vel plures, vel etiam omnes auferat : poſſum ego eas vendicare
ar.C.de ſacroſanct.eccle ſancimus.j prope princip.ibi. ſacrorum
vaſorum cuſtodes,&c.C.ſi per vim uel alio modo.l.j. ff. de dam.
infect.cum emptor.in fin.reſponſ.& 16 quæſt.j in canonibus.pro
pe fin ibi : cuſtodes cartarum. Item not.quòd paſtor tenetur de
cuſtodia:vt ext.de reg.iur.quamuis.ff. loca qui mercedem. & vi
de infrà,de loc.§ poſtquam.verſi. quid ſi locaui. ¶Vtrum ſimul
peti poſſint res vel æſtimatio : & qualiter eſtimatio peti poteſt.
not.infrà,de ſolut.§.ſequitur.verſi ad huius.& ſequẽt. ¶Vtrum
autem petens eccleſiam,vel prepoſituram,vel archidiaconatum,
vel epiſcopatum,vel aliam dignitatem, etiam ſecularem , uel ius
patronatus,vel ciuitatem,vel caſtrum aget rei vendicatione.vide
34 infrà, de religio.do. †¶Illud verò no.dignum eſt, quòd ſi vis pe-
tetere legatum tibi relictum,tres habes actiones, ſcilicet , perſo-
nalem actionem ex teſtamento,de qua infrà,de teſtam.§.j.verſic.
& not.& rei vendicationem, & hypothecariam: de qua infrà, de
pign.§.j ver.cæterum.& C.communia de leg.l.j verſi rectius . &
infrà,de primo & ſecundo decret. §. videndum. verſic. ſed nun-
quid.Sed quando hec tibi competunt ? Reſpon.rei vendicatio
b datur demum ab adita hæreditate,ſi ſpecies [b]fuit legata purè: vt
ff.de pec.ſed ſi damnum.§.ſed & creditor.& ff.de leg.2. legatum.
ff.de fur.à Titio . Itẽ perſonalis demum ab adita hæreditate, quia
hæres non eſt prius obligatus. Inſt. de oblig. quæ ex quaſi contra.
naſ.§.hæres.& ff.ex quib.cau in poſ ea.apud Iulianũ.§. fi. & l. ſeq.
Item etiam hypothecariam habes ab adita hæreditate,cum ſit ac-
ceſſoria:vt ff de pigno contrahitur.& l.res hypothecę. Nec po-
teſt vti ſimul perſonali & reali: vt ff.de leg. 2. cum filius. §. variis.
ſed perſonali & hypothecaria ſic:vt argu.in authentic.de fideiuſſ.
§.ſed neque.in fine.ſin autem legatum fuit in genere : tunc non
habes rei vendicationem,niſi demum facta optione : vt ff.ad ex
hiben.l.3.§.ſciendum.Et hoc verum eſt,quòd habes perſonalem
35 actionem,cum legatum eſt in genere.†¶Quid ſi in ſpecie? Non
videtur quòd tunc habeas perſonalem. argum. ff. vſuſruct. que-
mad.caueat.l.fina.Sed poteſt dici contrà. Nam ſicut odio furum
datur perſonalis actio contra eos, vt inſtit de actio. §.ſic itaque.
ſic etiam in fauorem legatariorũ pro recuperatione eorum,quę le
gata ſunt in ſpecie. Vel dic aliud eſſe ſtipulari rem ſuam dari ſibi,
& aliud reſtitui:& ſic aliud eſt petere rem ſuam. & aliud petere
ſibi reſtitui.vt argumen. ff. de verborum obligationibus. nemo.
Vel dic,quòd habes perſonalem actionem ratione poſſeſſionis:
vt ff.de condi.indeb.l.indebiti.§.j.unde vtraque locum habet,ſci-
licet perſonalis,& hypothecaria : ſed non vbicunque locum ha-
36 bet rei vendicatio,& hypothecaria locum habet.† ¶Sed quam-
uis præmiſſis tribus modis peti poſſit legatum : poteſt etiam peti
ſecundum canones,condictione ex canone, & officio epiſcopi.
16.quæſt.j.commonere.13.quæſtio.2.vltimo.ext. de teſtam . nos
quidem.& c.ſi hæredes.& cap.tua. ¶Sed quid ſi quis legauit plu-
res ſpecies alicui,& poſtea rem alij in genere , nunquid videntur
res illæ obligatæ?Fortè non,quia per generale legatum non detra
37 hitur ſpeciali.ff.de leg.3.vxorem.§.feliciſſimo. † ¶Sed qd ſi lega-
uit mihi vſumfructum cuiuſdam rei,nunquid proprietas eiuſdẽ
rei erit obligata?Reſpond.abſurditas eſt,ſi ſit mihi obligata: cum
non ſit permiſta cauſa vſusfructus & proprietatis,vt ff de acquir.
poſ.l.penult.ſecundum Vbert.Qualiter autem concipietur libel-
lus ſuper cautionibus hæreditariis à legatario præſtandis, vel e-
contra?Dic,vt j.in tract.libel.in tit.de pig.§ ſequitur.Item quo
iure,& qualiter & quando,& à quibus executores teſtamentorũ
exigent legata,dicam j.de inſtr.editi.§ nunc verò aliqua.uerſicu-
c lo,ſed quo iure.& ſeq.& præce. Quæ[c]autem actio detur fideicõ-
miſſario ad petendũm hæreditatem ſibi reſtitui, notat Azo in Sũ-
38 ma,in tit.ad Trebel.†¶Quid ſi hæres erat creditor defuncti,& ro
gatus reſtituere hæreditatem,eam reſtituit:quæritur,quam actio
nem habet?Et dicunt quidam,quòd habet utiles,quas primò ha-
bebat directas,ut ff.ad Trebel.debitori.C. de iure delib. ſcimus.
§.in computatione.Sed H. dicit, aditione hęreditatis eas extin-
ctas.C.de pactis debitor.ff.de ſol.Stichũ §.aditio.& ideo dicit eas
non reſtituendas,vt ff.de ſol.qui res.§.areã.ſed dat hæredi condi-
ctionem indebiti,quaſi plus ſoluerit.ff.de hæred.vel act.vend.l.2.
§.pen.& ff.de condict.indeb.ſi is qui.& ff.eodẽ.cum hæres. & C.
ad leg.Fal.in imponenda. Si verò hæres inſtitutus erat debitor
defuncti,& rogatus reſtituere hæreditatem , eam reſtituit , fidei-
commiſſarius aget contra eum actione ex teſtamento,quaſi non
d plenè reſtituerit:de hoc ff ad Trebel. [d]ita. & l.ita tamẽ. §. extra[e]
e & facit ff. eodem debitor . †¶Sed quando competunt actiones
39 fideicommiſſario?Reſp.facta reſtitutione,non ante:vt ff. ad Tre
bel.facta.& in præd.§.ex Trebel.& l.ſi hæres.§.j.niſi in caſibus, vt
not.ff.eodẽ.Marcellus.§.res.C.cõmunia de leg.l.fin.§.fi.¶Quid ſi
hæres rogatus eſt reſtituere hęreditatem primo, & primus ſecun
do hæres reſtituit primo,& primus ſecũdo:nunquid vtiles actio-
nes remanẽt penes fideicõmiſſariũ,ſicut directę remanẽt penes
hæredem,adeo vt ſi quis ſoluat primo fideicom.ſit liberatus. De
f hoc C.ad Trebel.l.penul.&[f] ff eo.ex aſſe.in fi.Vtrum autẽ reſtitu
tione facta in vna re,intelligatur in omnibus facta?Reſpon.ſic:vt
g not.ff.eodem.reſtitutã[g].Item an procuratori fideicõmiſſarii poſ-
ſit fieri reſtitutio.no.ff.eodẽ.qui ita. §. j. †¶Quid ſi velis intentare
h Publicianam[h]?vide,ſi habes cauſam,ex qua cõpetat Super quo
vide ff.de Publ.l.j.& l.quæcunque.& per totũ:& j.in tractatu li-
bellorũ.in tit.de cauſa poſſeſ.& proprie.§.nunc dicendũ & ſuprà
verſicu.item not.quòd ſi.& ſeq. Conſidera etiã,an is qui conue-
nitur,poſſideat,ſicut dixi ſuprà verſi.ſi autẽ velis.& j. §. proxi.ff.
eod.eũ qui.§.Publiciana.Quòd ſi poſſideat, vide, ſi ſit directè do
minus,uel emphyteuta,uel uaſallus,uel ſuperficiarius uide etiam
ius tuũ & aduerſarij ſuper quo uide ff.eodẽ.ſiũ.§.2.& l.2. & l.in
rẽ.& ff.ſi ager uect.uel emphy.pe.& ff.de ſuperfi. per totũ. & ff.
de dam.in fecto.l.ſi finita.§.ſi de uectalibus.ff.de rei uendic.in ſpe
41 ciali.& l.ſequẽt.†¶Et not.[i] quinque eſſe neceſſaria,ad hoc ut cõ
i petat Publiciana.¶Primum,quòd habeat iuſtum titulum. Secun-
dum,quòd fiat ex eo traditio:ut ff.de Publi.l.j.¶Tertium & quar
k tum,quòd tempore uenditionis & traditionis [k] habeat bonam
fidem:quod præſumo,niſi probetur mala.ff.de probatio uerius.
¶Quintum

ADDITIONES.

Adde,quod Abbas in c.examinata. dicit quod de rigore iuris , contrarium eius,quod voluit Innocent.eſt verum.l.1.C.ſi men.fal.mo.di.& ita dicit tenere Hoſtien.ſed de æquitate teneret opinio. Innocent. quam etiam tenent Bar.Bal.Raph.& Paulus de Caſtr.in l.j.ff.de eden.& Innocentius. in l.ſi ita ſtipulatus.§. Chryſogonus. de uerborum obligationibus. Roman. tamen. conſi.446.incipien.primus propoſitæ quæſtionis articulus. dicitur ſentire opinionem contrariam breuibus verbis.& pro communi opin. facit gloſſ. in l.uinum.ff.ſi certum pet & quod uoluit idem Rom.conſ.ccccxcvj.ſcilicet, quod ubi alias citatio non eſt neceſſeria.ſi illa fiat non rite , non vitiatur actus Faciunt quæ uolunt doct.in l.ſi ſtipuler.§.fi.de uer. obligationibus.Adde tu,quod licet in petitione ſeu libello viderentur aliqua ſuperflua, propter quod non vitiatur,reſpondet Baldus in l. Gallus. §. quidam recte.in j.colum.ff.de liberis & poſthum. Adde etiam quòd cum exprimetur in libello.dummodo inferat ad concluſionem Bal.in l. Gallus. §. quidam rectè. in 4.colum.ff.de liberis & poſthum.Itẽ facit ad ſuprà dicta per Ioã.And. quòd ſi libellus ex vna parte eſt ineptus , ex altera verò aptus proceditur ſuper parte apta.reiecta atque remota inepta. Hoſtien. in c. ad diſſoluendum.de deſpon.impu.extra.Lap.allegat.lv. in 4.col. Abb. Sicu. in d.c. ad diſſoluendũ. vnde ſi ineptitudo non attẽditur,multominus ſuperfluitas,&c.

a Rebus. ¶ Vide ibi tres lecturas in gl.contra.

b Species.¶Sup.quæ erat legantis.

c Quæ, ¶ Hic incipiunt uerba Alber.Gal.titulo de quarta Trebelli.uſque ad uerſicul.quod ſiue lis. ¶ Adde,quomodo formetur libellus,cum fideicommiſſarius vult auocare alienata. Pau.de Caſtro.conſil.x.

d Trebel ¶ Et uide j.de iudi.§.j.

e Extra, ¶ Vt dixit Alb.Gal.ibi,iſtæ duæ quæſtiones not.

f Et. ¶ Supple plenius,ut dixit etiam Alber.Gal.

g Reſtituta. ¶ In 3.gl.

h Publicianam. ¶ Hic redit ad uerba Vber. de Bob. quæ interpoſuit ultra duas columnas.

i Et no. ¶ Hæc quinque not.Accur.inſtitut.de act.§.aliæ.in glo.& ſic uidetur. Scias,quod Rofr.ubi de Publiciana tractat.aliter proſequitur quinque quæ dicit neceſſaria. & illa plenè. Ponit enim pro primo. & unico tertium & quartum,quæ hic ſunt coniuncta.allegat ff.eodem tit.eum qui. §.prætor. & §.Publiciana.& l.ſequenti.Secundum,quod res ſit talis,quæ poſsit uſucapi, uel præſcribi,dans regulam,quod res non uſucapibilis,nec præſcriptibilis. non cadit in Publicianam:& econuerſo,omne uſucapibile & præſcriptibile traditum titulo,à non domino , petitur per Publicianam.alleg. ff. eodem, eum qui.§.final.& l.ſiue.§.hæc actio.ponit quatuor caſus exceptos,in quibus in caſu non uſucapibili procedit Publiciana.Tertium,quod intercedat cauſa iuſta transferendi dominium.ſi fieret a domino. ff. eodem, quæcunque.in princip.Quartum quod res ſit talis,quæ alienari poſsit , eodem titulo. cum ſponſus.§.ſi res Fallit in re furtiua,quę alienari poteſt & tamen non datur Publiciana.eodem titulo,ſiue.§. hęc actio. Quintum, quod fiat traditio. ff. eodem titulo, l. prima.in fine.In caſibus,eodem.l. ſecunda. & 3. An vero requiratur uacua poſſeſsio;dicam de cauſa poſſeſ. §. nunc uidendum. uerſiculo.ſi verò dubitet.ubi etiam plene proſequar , hæc quinque non eſſe neceſſaria in omni ſpecie Publicianæ. ¶ Adde , quæ neceſſaria ſint ad hoc, vt competat Publiciana , Romanum conſilio 424. Et an Publiciana detur contra titulo poſsidentem , vide Alexand. conſilio xc. ſecundo lib. Et an agens Publiciana debeat habere titulum,& vacuam poſſeſſionem , per Alexan.conſil.xlv.3.lib.Et quid debeat deduci in publiciana, per eundem cõſ. xc.2.lib.

ADDITIO.Et cui competat Publiciana , & que requirantur ad eam. intentandam, tradit.late Philip.Corne. conſilio. cx. in iudicio.in 2. uolum Baldus conſ.486.incipien.quidam dominus. in j. uolum. Et an Publiciana competat eccleſię in bonis poſſeſsis ab eo,qui ſe & ſua offert eccleſiæ , uide Socin.conſilio cj.incipien.uiſis duobus.col.2. verſi.item probatur,in.3.vol. Hen.Ferran.

k Et traditionis. ¶ Tempore quo experitur,non:aliàs nulli competeret Publiciana.Roſ.vbi ſ.proxime.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶Quintum,ꝙ à non domino tradatur: quod ſemper præſumo.
vt no.ff.de Pub.l.1.¶Ceterũ ſi tu aduocate actoris vis hypothe-
cariam intentare, conſidera ius tuum, & ius poſſidentis rē. vide.
ff.de pig.ſi ſuperatus.& l.ſi fundus.§.in vēdicatione, & ꝑ totum.
Et caue,ne poſſidens potiora iura habeat.ſuper quo vide ff.& C.
qui po.in pi.ha.& cum ages hypothecaria,debes petere in libel-
lo,ut debitor uel ſoluat debitum , uel pignus cedat & dimittat,
vel reſtituat:ut C.ſi unus ex pluribus hæredib.cred. uel debit.l.2.
in fi.& in præd §.in uendicatione.Sed melius eſt,ꝙ primo reſti-
42 tuat id,quod eſt in obligatione. †Quia verba tranſpoſita idē ſi-
gnificant.ff.de peculio quidam.& argum.ext.de reſcriptis, cau-
ſam quæ.ext.de uerb.ſignificationib.nil.Secundo uerò debitum
ſoluat ut ff.de pig.ſi inter.§.fi.& quaſi per totum,& in præd.l.ius
aliud eſt : quia ibi ille erat ſaltem de parte obligatus , ſ͠m Vbert.
Vel concipitur libellus:vt infrà.de pig.§. primo verſiculo cæte-
rum. Quanto autem tempore hypothecaria tollitur.no.infrà,in
tract.li.in titulo de præſcrip.uer.ſed de hypothecaria,& ſeq.De
hypothecaria vide plenius infra de ſolutio.§. 1. Qualiter autem
concipitur libellus ſuper conſtit.ob æs alienum,no. infra de pig.
§.primo.uerſiculo item cum ob æs.¶Verum ſi uelis agere perſo
nali,vide vnde ſit reus obligatus:quia perſonalis actio non naſci
tur.niſi ex delicto uel quaſi. uel ex contractu, uel quaſi : quidam
etiam ex uariis figuris cauſarum ff.de act & ob.l.1. & l.ex maleſi
43 cijs.& §.ſequens. Inſtit.de obl. & ſ.uerſ.ſed quam eliget.†¶Su-
a per his autem generalem do [a] tibi doctrinam:nam ſi hēs certam
actionem ex delicto,illam propone . Si uerò non habes certam,
nec habere potes,& conſtat de delicto commiſſo:de rigore iuris
agendum eſt actione de dolo,ut ff.de dolo.l.1. & per totum. ff.
de cri.ſtel l.2.ext.de præſump c.1.Si autem conſtat de rigore iu-
ris non eſſe commiſſum , æquitas tamen ſcripta ſuadet dan-
dam actionem,agatur actione in factum:ut ff.de præſcriptis uer-
bis.quia.& l quoties.C.de ſacr.ſanct.eccleſi.l.ſancimus.& hoc, ſi
vis agere de dolo extra contractum,uel quaſi,commiſſo.Si autē
de commiſſo in cōtractu, diſtingue:quia aut fuit promiſſum de
dolo non adhibendo,& tunc ex promiſſione agitur.Si verò non
fuit promiſſum, diſtingue, in quo negotio fuerit commiſſus do-
lus,& qualiter:ut ff.de dolo.l.& eleganter.§.non ſolum.ff.de ex-
cept.ita demum ff.de uer.obligation.ſi ſeruum.reſponſo primo.
& l.prima.& l.uideamus.alias incipit,Iulianus.§. uno ff. de ſolu-
tio.& etiam l.qui ſibi §. primo.& ff.de leg primo.huius §.tertio.
Si uero uelis ex contractu agere, & habes certam actionem,eam
propone. Si autem non habes certam,nec ab aliquo perito po-
teſt haberi , facta inueſtigatione ſubtili , ſi conſtet dandam de ri-
gore iuris agas directa præſcriptis uerbis,ut ff.de exer. act. l.1.ff.
de præſcrip. verbis.l.1.& 2.& ad hæc.ff.de acquirend rerum do-
mi.locus.ff.de rebus dubiis.ſi fuerit. in fin.ſi de æquitate eſt dan-
da,age vtili ff.de dolo.ſi oleum.Porrò ſi uis ex edictis prætorum
agere , ſi certa datur actio . illam intenta : alioquin in factum. ff.
nautæ cau.ſtabu.l.3. Item ſi mens & uerba prætoris dantur tibi,
proponas directam,ſi deficiunt uerba,& mens ſcripta ſuccedit,
locum habet utilis.ff.de iuriſd.omnium iud.ſi quis.Si autem de-
ficiant uerba & mens , ſed mens mentis inuenitur ſecūdum ſub-
tilitatem iuris, eſt utili agendum, ſecundum Vbert. ff. de nego.
geſt.ait prætor §.pen.Sed ſi deficient uerba,mens,& mens men-
tis:caue ne inuenias actionem de burſa tua.ff ſolu.matri. ſi uero.
b quaſi in fine.[b] Sed & ſi uis actionem vniuerſalem,puta petitionē
hæreditatis,intentare:vide,vnde tibi delata eſt hæreditas , ex te-
ſtamento,uel ab inteſtato.Itē uide,utrũ directè , uel ꝑ fideicom-
miſſum,& an iure ciuili uel prætorio:& ſic ſcies,an debeas inten-
tare directam,uel utilem ex parte tua,& uide ff. de peti.hære. l.j.
& 2.ff.de poſſeſſoria hæred.pe.& ff.de fideicom.per totum . Sed
non ſufficit hic tibi ſcire factum tuum : imò oportet , quod etiā
ſcias,an is,qu ē vis cōuenire,poſſideat,& qualiter: ut ſi poſſideat
ſine titulo,conuenias eum directa : ſi cum titulo , in caſibus con
uenias eum utili:ideoq; interroga,vtrum poſſideat, & qualiter,
priuſquam libellum offeras,vel ſaltem ante litis cōteſtationem .
quę dic,ut infrà de interroga.C.de peti.hæred. cogi. & ff. de pe-
titio.hæred.regulariter.& l.3.& ſeq.titulo. In hoc autem caue,ſi
vis intentare vtilem.vt non intentes ſimpliciter petitionem hæ-
reditatis: quia ſimpliciter intentando videris intentare directā .
& idem forte eſt in alijs actionibus.ff.de petitio. hęredit. nec vl
lam §.ſi quis ſciens Qualiter autem in vniuerſalibus,vel generali
bus,uel ſpecialibus, uel communibus iudiciis libellus concipiat,
44 vide infrà in tract. libel.in titu.de iudicijs §.1.2.& 3.¶ † Et nota,
quòd quatuor ſunt vniuerſales actiones , ſcilicet petitio hæred.
famil . erciſcun.actio ex teſtamento , quæ datur uniuerſitati per
Trebel.reſtituta : actio ex empto, quæ datur, quoties tota hære-
c ditas emitur. [c] Si verò vis vniuerſale iudicium diuiſorium inten-
[illegible] puta famil.erciſcund.conſidera in ea, quæ iam dixi in peti-
[illegible] [illegible]tatis cōſideranda,ſcilicet vt ſcias,an habeas directũ
[illegible] [illegible]tile. nā generaliter quod facit petitio hæreditatis
[illegible] [illegible]acit iudicium familiæ erciſcundæ,in diuidendo
ſecundum magis & minus,& aliter.ff.de petitio.hæredi.ſed & ſi
lege.§.pen.ff.ſi pars hæred.peta.non poſſumus.ff.famil.erciſcun.
l.1.& 2.& l.propter ſpem.in fi.& l.ſi ex ſaſſe.& l.fundus.reſpon.1
In hoc quoque cautus ſis, vt hoc iudicium non intentes ; ſi non
poſſides,quia negaret te cohæredem.& ſic deficeres. ſed ſi poſſi-
des hanc exceptionem meluere noli.ff.eodem.l.prima.Si autem
velis intentare communi diuidundo,uide ſi habes directum do-
minium:& ſi habes,illud intenta.Si verò habes utile,uel aliquod
ius,intenta vtile.& intentatur utile pro rebus,quæ fuerunt com-
munes,ſed non ſunt nunc,ff.communi diuid.l.1.& 2.per l.hoc.&
d l.quis putans.& l.communi & l.in ſumma. [d] †¶Et nota, [e] quod
45 iudicium aliud vniuerſale:vt peti.hæredi.vt ſuprà. verſiculo,ſed
e & ſi ius acc.ſed contra no.ext.de cauſa poſſ.cũ eccleſia.in gl. hoc
f ſumptum . ubi petitio hæreditatis vocatur generale iudicium . [f]
Aliud generale:vt negotiorum geſtorum. tutelæ , pro ſocio, &
huiuſmodi. Aliud ſpeciale,ſcilicet rei vēdicatio : quia ibi agit̃ ad
certam rem,uel ſpeciem: & in ea veniunt fructus, & huiuſmodi,
ff.de re iud.Paulus.de hoc j.de iud.in prin.& ſ.in prin.& in pluri
bus ver.Differunt autem uniuerſale & generale : nam in uniuer-
ſali,licet ſit actum ad certam ſpeciem, nihilominus venit omne
id,qđ tempore ſententiæ inuenitur poſſidere,ff.de petitio.hære.
l.4.& l.ſi quo tempore.& l.item veniũt.§ ſi qui.In generali vero.
ſi actum ſit ad vnam ſpeciem tantum , nō venit, quod alia ſpecie
continetur:vt ſi actum ſit ſuper adminiſtratione non uenit , niſi
quod in ea continetur. C.de indic. licet. ff. communi diuid. iudi-
46 cium.†Itē vtilis actio eſt,quæ competit pro hæreditate, quæ eſt
vniuerſum ius,quod defunctus habuit.ff.de verb.ſignifi.hęredi-
tas Omnes enim actiones uniuerſales gratia hæreditatis compe-
g tunt:[g] generalis uero eſt,quæ plura ſub ſe cōtinet capitula,puta
adminiſtrationem panis ſalis,vini,olei,& huiuſmodi:non tamen
continet vniuerſum ius,quod defunctus habuit.ſæpe enim eue-
nit,ut non omnia paterna ad filios deueniant.Item in generalib.
actionibus,&c.exprimuntur,& res etiam generaliter petuntur :
ſed in proceſſu cauſæ ſpecificantur,argumentum.C.de iudi.licet.
quod non eſt in vniuerſalibus,vt ſuprà.in princ.huius §.Et ſcias,
quod tutor,qui geſſit,tenetur directa:qui verò non geſſit , vtili,
qui ſolum fecit inuentarium.dic,vt j.in titulo,de inſtr.edit.§.edi
h cto.verſi.ſed cum tutor.¶Sed quæ eſt differentia [h] inter uniuer-
ſales actiones & generales & ſpeciales? Reſpon.in uniuerſalibus
vniuerſaliter concipitur libellus,& uniuerſaliter fertur ſentētia,
nec cogitur quis res exprimere.ff.ſi pars hęred.petat.non poſſu-
mus.In generalib.generaliter libellus cōcipitur , ſed lite ꝯteſtata
res exprimuntur:ut in præd.l.lice t.extra.de re iudi.abbate.In ſpe-
cialib.res exprimuntur:ut in libello.ff.de rei uēdicatio. ſi in rem.
47 †¶ Quid ſi peto quicqu id habes,& poſſides in tali uilla? Dic,ꝙ
i ualet talis petitio:quia intereſt [i] inter ſpeciale dict um & genera-
le.ut ff.de edil.edic.itaque.& l.ſeq.ff.de euic.ſerui uenditor.ff. de
ope.no.nun.de pupillo.§.qui nunciat.extra,de fide inſtr.inter di-
k lectos,in prin.& uide,quod no.de relig.do.§.ad hoc, [k] ſi uis intē
tare actionem in rem ſcriptam ut,Quod metus cauſa,& ſimiles,
uide unde tibi competat,& quo motu uis agere,an commiſſo ex
edicto.an per interpretationem,an ꝑ conſtitutionem, an per iu-
dicis officium.ſuper quo uide C.de tranſac.interpoſitas. ff.quod
met.cau.l.fi.ff.de uar.& extraord.cog.medicus.& hoc plene pro
ſequere,ut j.in tract. de lib.in titul. quod me. cauſa. Quid ſi uelis
intentare negatoriam uel confeſſoriam uide j.de iudic.§.in con-
48 feſſoria † Rurſus,ſi uis agere aliquo interdicto,attende, an agas
l directo,uel utili,ut iam dixi,& uide [l] totum tit.unde oritur : nec
ſufficit primam legem legere.ut ff.de legibus.inciuile. 39. diſtin.
capit.1.quia ſub uno tit. ſępe plura interdicta continentur: & di-
uerſo mō poſita:ut patet ff. de iti. actuq; priua. & de aqua quo.
& æſt.per totum.Item cōſidera,quare certum eſt,quod effectus
interdictorum remanſit,licet de nominibus ſublatis dubium ſit .
Quod

ADDITIONES.

a Do. ¶ Verbum Vber.ubi ſuprà.
b In fine. ¶ Ad literam,ſic dicit Vber.
c Emitur.¶ Verſiculus iſte non fuit Vber.ſed Roſ.hoc poſuerat plenius Inno
cen.de offi.ordi.conquerente,quod uide de lib.obl.capitulo ſecundo, ſup
1.gloſſa.ubi poſt eum ſcripſi, ꝙ petitio iurium epiſcopalium generalis eſt,
non uniuerſalis,
d In ſumma. ¶ Secundum Vber.quem intercidit uſque ad uerſ.ad hoc.
e Et nota. ¶ Quod in princ.huius §.uocauit actionem,uel petionem,hic uo-
cat iudicium.& ibi dixi,ubi tracta,hic Roſ. s
f Iudicium. ¶ Reſpon.per ſuppletionem,ut ibi dixi,ut ubi dicit,de genera-
libus,ſuppleas,& uniuerſalibus.
g Competunt. ¶ Vt patet ſ.proximo.3.uerſ.
h Differentia. ¶ Continuare debuit finem quæſtionis cum uerſi.prox.de hoc
tractaſſet Roſ.etiam rub.22.& Gulicl.An. ubi ſuprà,in prin.ſolum quære-
bant de uniuerſali & generali,cum uideretur ſimonia.
i Intereſt. ¶ Quo ad declarationem fiendam:ut ſ.¶ Adde Bart. in l.Titia.ff.
de leg 2.& Abbat.in c.2.de uer.ſig.& Alex.conſi.184.2.lib.
k Ad hoc. ¶ Reaſſumit uerba Vbert.
l Et uide. ¶ Tu aduocate,quem in toto opere alloquebatur Vber.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quod autem actio in factum loco cuiuſlibet interdicti ſit ſubro
gata certum eſt:vt Inſtit.de interdict.§.final. Igitur eam intenta
faciens mētionem interdicti,loco,cuius proponitur: quod vide
in formis libellorum ſuper interdictis j.in tract.libellorum,in ti.
de cauſa poſſ.& propri.& de reſtit.ſpo.Item cōſidera,an interdi
ctum proditum ſit in poſſeſſione vel quaſi. Inſtit. de interdict.in
princip.ff.de excep.rei iudica.& an eadem.in fin.ff.de rei vendic.
is qui. Quędam etiam prodita ſunt ſpecialiter ſuper proprietate
& in his oportet te circa probationem vigilare.ff de interdic.l.j.
& l.2.& no.ff.de iti.actuque priua.vnde § reficiendi.Hanc mate-
49 riam proſequere,vt infrà de pet.& poſſeſſ.† ¶ Sed & ubi iura da
ri ſuadent actiones,non tamē dant ſpecialem,locum habet actio
in factum. vt infra de cauſa poſſ. & proprie.§. notandum igitur.
verſi.item iure.& concipias tunc libellum,prout ibi dicitur.Bre-
a uiter ergo ſcias,[a] quod actio in factum,alia generalis.alia ſpecia-
lis, alia generaliſſima. Generalis locum habet in tribus ꝯctibus
innominatis:ſcilicet,Do ut des:do,vt facias:& facio,vt facias:nā
in quarto,ſcilicet.Facio,ut des,locū habet actio de dolo:vt ff.de
præſc.verb. naturalis. habet etiam locum in pactis in traditionib.
appoſitis.vt ff.de pac.in traditionibus. & ff. de pac. inter emp. &
ven.l.2. Item & quandocunque dubitatur de actione circa con-
tractum.vt ff.de præſcri. verb.l.2.Eſt & ſpecialis actio in factum
vt actio in factum ſubſidiaria legis Aquiliæ,cum datur damnum
de non corpore in non corpus.vt Inſtitutio.ad l. Aquil in fin.de
qua habetur j de iniur.j.§.ſequitur.verſi.& quādoq; à corpore.
& ſeq.Generaliſſima eſt,quæ datur loco cuiuſlibet interdicti: ut
s.ver. proxi. Item ex quolibet edicto,ex quo certa actio non eſt
prodita,uel edita,vt ff.de eo per quem factum eſt.l fi. Item vbi-
cunque æquitas eſt actionem dari: vt C de ſac.eccleſ l.ſancimus.
De hac enim prætoria ibi loquitur, ſecundum Odof. licet alii di-
cant,ibi loqui de actione in factum ciuili, per l.ff.de præſcri. ver.
l.1.¶ Si autem velis recurrere ad condictionem ex lege, de qua
habes j.de ſol.§.fi.in fi.inuenies cauſam multiplicē. ſ.ex lege im-
periali & ciuili & municipali,& ex moribus non ſcriptis,& ex iu-
50 re canonico & diuino †¶ Sed quomodo cognoſces,quando cō
b dictione ex lege ſit agendum prædictis modis? Reſpond [b] conſi-
dera,ſi lege ciuili, vel imperiali inducitur obligatio impoſita ne-
ceſſitate alicui priuato:nec eſt dictum quo iure debeat explicari:
tunc enim agendum eſt condictione ex illa lege,maxime ſi in ea-
dem lege dicitur,lege noſtra, vel noſtrę legis auctoritate hoc fiat
vel æquipollens.vt ff.de condict.ex lege.l.vnica,ff.ad leg. Iul. de
adul.quod ex his.C.de peti.hæred.l.fi.C.fi.regun.ſi conſtiterit.C.
de ſuffra.l.vnica C.de iur.delib.l.fi.C.unde vi.in conſti. ibi poni-
tur.C.de do.ſi quis ar.3.q.j.redintegranda.& in pluribus aliis.Sed
ſi dirigantur verba adinuicem,ut ipſe teneatur facere,conſidera
diligenter,an ſit agendum iudicis officio:vt no. C. de edict. diui
Adr.tol.l.fi.Quod autem dixi de lege imperiali,uel ciuili,idē in-
tellige de municipali.De condictione verò ex moribus non ſcri-
ptis,dixi, putà circa feudum, & alias cauſas, quibus iure ſcripto
non utimur,ſed ex moribus agitur.ff de leg.& ſenatuſc.de quib.
& 1 di.conſuetudo.& §.ſeq.& c.cuius generale.& c. mos autem.
Item de condictione ex iure canonico & iure diuino,dixi ꝓpter
munera & vſuras,& ſimilia.x.di.c.j.2.q.3.Euthemium.§.hinc col
ligitur.ext.de vſur.per totum.& ſpoliatus repetit ſua per condi-
51 ctionem ex canone,redintegranda.ut s.§.prox in fi.†¶ Sed uide-
tur,quod vſuræ poſſint peti per condictionem ſimpliciter. nam
omnis vſura indebita eſt iure canonico & diuino & ciuili. vt 46.
diſt ſicut non ſuo. ext. de vſur.quoniam.& c conſuluit. in auth.
de eccle.ti.Ergo patet,qđ per condictionem indebiti repeti poſ
ſit,ſicut & iure ciuili repetebatur,quod erat ultra licitum modū.
ff.de cond.indeb. ſi non ſortem.in princ. Nam hodie nulla eſt,q̄
non ſit vltra licitum modum:ut in præ.concor.Non tamen cō-
ſulo,quod te arctes ad condictionem indebiti:ſed pete, ut patet
52 j.in tracta.lib.in titu.de vſuris.† Si verò negotium,quod propo
nitur,tale eſt,quòd ex eo non detur actio, ſed quaſi actio, id eſt
iudicis officium,age ipſo officio,& illo utere agendo,excipiēdo
c & replicando:quæ dic,ut s.de offi.iud.[c] ¶ In ſumma no.tu aduo
cate actoris:nam debes attendere diligenter,an is,qui alieno no-
mine eſt in iudicio,ſit tutor,uel curator,uel actor,uel adminiſtra
tor perſonæ,uel uniuerſitatis:& ſis inſtructus in proponenda ac-
tione utili,non directa:s.uer.ſed & ſi uis.& uer.& no.ꝙ.Econuer
ſo aduocatus rei conſideret, ſi eſt directa propoſita, & non uti-
lis:uterque circa hoc uideat,ff.quod cu.uni.no.l.fi.de conſt. pec.
l.eum qui.§.pen.ff de admi.tu.quot.in prin.ff.quando ex fac.tu.
l.2.C.eod.per totum.& C.arb.tu.l,2.ff.de euic.illud.§.una.ut cū
debuerit proponere directam actionē, illam proponat:cum ue-
ro utilem,illam etiam ꝓponat: alioquin reus abſoluetur ab ine-
pta petitione.ut ff.ſi menſ.fal.mo,dix.l.1.§.1.ext.de iud.examina
ta.Et iudex cauſam abſolutionis in ſententia inſerat.ut j.de ſent.
§.qualiter.uer.uerum ſi rationes.ſed licet ſit abſolutus.nihilomi-
nus poterit poſt acta proponi ut in ead.dec.& ff.de pig.grege.§.
53 ſi ſub ꝯditione.& de redhib.l.omnem.§.pen. † ¶ Quid ſi propo-
d ſuit vtilem, cū debuit directam proponere: vel econtrà: [d] nunl
quid valet talis petitio? Videtur,quod ſic per ar.ff.de neg. geſt.l.
antepen.Sed dic contrà:nam refert, vtrum proponat vtilem,ve.
directam.ff.de euic.minor.§.1.Quid ergo,ſi propoſuit directam
petitionem hæreditatis,cum deberet proponere vtilem? Reſpō.
non bene propoſuit.ff de peti.hæred.nec vllam.§ ſi quis ſciens.
54 † ¶ Sed [e] nunquid tenetur quis dicere, utrum proponit vtilem,
e vel directam? Videtur,ꝙ ſic:ne actionum turbentur officia, C.
de teſta.conſulta.quia diuerſi ſunt effectus.per talem enim quæ-
ritur vtilis,per quem directa quæri non poſſet.ff.ſolu. matrim.l.
Caius.ff.ad exhibend.ſi res.ff.de pact.ſi pater.ff.de procu.in cau-
ſæ.§.finali.& tali datur vtilis,cui non daretur directa.C.de hære.
vel ac.ven.emptor.& l.poſtquam.C.de action.& obliga.l.2.& in
talem datur utilis,,in quem directa non daretur. ff. commo.ſed
mihi.1.reſpon.ff.de actio.emp.l.Iulianus.§.ſi procurator. Et pro
tali re daretur una,pro qua altera nō daretur.C.de don. inter ui.
& vxo.marito.ff.de don.cauſa mor.qui mortis.ff.de ſuperfi.l.1.
§.quod ait.Item vna datur ex mēte.alia ex uerbis.ff.de ſeruo cor.
ut tantum.1.ff.ad l.Aqui.qui occidit.§.ſi quis.ff.ſi quad.pau.fec.
dic.l.pe.ff.de peti.hære.nec vllam §. quod ſi quis.Item ſæpe una
præfertur alteri.ff.de procu.procuratorem. ff. de pact.ſi cū em-
55 ptorem.† ¶ Item utilis proprio, directa uerò nomine cedentis
proponitur.ff.de don inter uir.& uxor.cum uir uxori. C. ſi cert.
pet.ſi abſentis. Item utilis intentatur ſine ceſſione, directa non:
quia oſſibus inhæret.ff.de tranſact.l fi.ff.de pecu.quis ergo.Item
vtilis competit ei,qui habet utile dñium:directa,nō habēti dire-
ctum.ff quod met.cauſ.metum. §. uolenti. Item non ſolum ſub-
ſtantia, verum etiam tempus & qualitas actionis eſt in libello po
nenda.ff.de tribu.quod in hæredē.§.eligere. Arg.cōtrà C de na-
tu.lib l.legem ff.quib.mo pig.uel hypo.ſol.ſi eum §.ſi debitor.
ff.de ap.l.2 Inſt.de fideicom.lib.§.ſed quæritur uidetur enim ſuf
ficere cauſam proponi.C.de edi.diui Adria.tollen.l.fin. SOL.
Si cauſa,quæ proponitur, ſit adeò certa, quod perpendi poſſit,
vtrum utilis,uel directa competat, ſatis eſt actionem proponi,
licet non dicatur vtilis,vel directa: cum etiam ſufficiat ſola cau-
ſa,quia certus eſt reus,vnde non refert,quomodo:arg.ſi cer.pet.
ff.de neg.geſt.actio. Hic ergo propter multas diuerſitates vtilis
& directa nequit ſub certa regula comprehendi: bonus tamen
iudex,ſi expedire viderit,faciet hoc in libello ſpecificari, arg.ff.
de vſur.mora.ff.de interro.act.ſi defenſor.§ illud in quib.autem
caſib.datur ab initio vtilis no.C.de act.& ob.l.1.& vide s. de p-
56 cur.§.ſequitur.ver.ſed nunquid agens.† ¶ Quid ſi propoſuit ap
tam cauſam.ſed ineptam actionem: vel econtra: nunquid valet
talis petitio? Dic,quòd non:arg.C.de formulis,& ea.impe l.1. &
2.& iunge hic,quod habes j.de lib.concep §.ad huius ti.& § iux-
ta. Hoc quoque non eſt omittendum, quòd talis libellus admit-
tendus eſt, Ago contra talem qui molendinum, vel domum, in
tali loco in pręiudicium meum facere nititur:vt probatur extrà,
f de offi.deleg.cum olim Abbas. [f] Sed contrà:quia hic non agitur
de obligatione adhuc contingente,ſed de futura:& ſic contra.ff.
de iud.non quemadmodum.ff.de vſuris.l.1.§.1.ext.de re iud.ab-
bate.de eccleſ ædific.ad audientiam.ij. Dicunt quidam.quod ex
quo fit apparatus ad ædificandum,agi poteſt ff de pollic.l.1.Me-
lius dic,quod præd.dec.cum olim, non dicit agendum ſuper fu-
tura obligatione,ſed de gratia ibi dantur iudices ad cognoſcen-
dum de futura obligatione. Item etiam prius quam ædificaretur
poteſt agi negatoria, dicendo: nego tibi ius eſſe in tali loco ædi-
g ficare.[g]

ADDITIONES.

a Scias. ¶ Et no.in præd.§.fi. Inſt.de interdic.in glo.pen.& plenè per Roſ.de act.in fa.præſcrip.verb.& rubricis ſeq.

b Reſpondeo. ¶ Secundum Vber. cuius ſunt uerba: uide,quid dicam j. de obli.& ſol.in fi.

c De off iud. ¶ Hac occaſione ſumpta continuauit hic Vber.tractatum de officio iud.

d Econtrà. ¶ De illo qui intentat directam,& probat vtilem. vide per Cyn. C.de act.& ob.l.1.in vlt.q.ver.pe.

e Sed. ¶ Iſte ver.fuit additio:de quo aliquid dixerat Alber.Gal.tit.de proc. in rem ſuam:ſed hic aliter & plenius. ¶ Adde,an ille qui agit ex iure ceſſo, debeat hoc exprimere in libello: Alex.conſi.136.2.lib.

f Abbas. ¶ Vbi hoc ſcripſi ſuper ver.nitebatur.

g Aedificare. ¶ De hoc ſatis j.de cauſa poſ.pe.& vlt.colum.Adde,quæ ſcribuntur in l.ſi prius.ff.de ope.no.nunc. Adde tu,an procedat petitio,ſi quis dicat, Ago ad præſtandos ſumptus futuræ litis? dicas tex.in l.nouiſſimè.dicit ibi Bal.notabiliter.ff.quod fal.tu.autore.

SVMMARIVM.

1 *Conueniri ſe percipiens petitione hæreditatis,uel quorum bonorum,quo remedio vtatur.*

2 *Actiones quæ omnibus modis contra inuitum dantur, quæ ſint.*
Inanis eſt actio quam inopia debitoris excludere videtur.

3 *Periuri*

3 *Periurium nõ debet pro temporali commodo incurri:& potius debet quis mala temporalia pati, quam malo animæ conſentire.*
4 *Dilationem petere debet ante litis conteſtationem, qui conuenitur de re empta uel quaſi ut idem denuncietur actori.*
5 *Volens venire ad litis conteſtatione͂, uidere debet, an in libello ſit aliquid ambiguum, ut illud faciat remoueri.*

¶ Qualiter reus in actionibus ſe habere debeat.

3.§. In anterioribus actorem in proponendo actionem, ſeu petitionem, inſtruximus. Cum igitur reus nudus non
debeat contendere: nec inermem ſe inimico opponere, vt 3.q.2.
oportet.& ext.de reſt.ſpo.frequens.lib.6.idcirco reo clypeũ de-
fenſionis paremus, ut aliqua ad eius inſtructione͂ breuiter ſuppo
a nentes. Tu igitur aduocate rei [a] ſi videris libellum ſit ꝯceptum,
vt eo probato actor debeat obtinere, diligenter conſidera, an
agat ꝯtra te actione reali, vel miſta, ſcilicet in rem & in perſonã,
vel perſonali In primo caſu & in ſecundo, vide, vtrum intente͂t
tantum ratione poſſeſſionis:& tunc ſi non poſſides, res eſt in ex-
pedito: quia dices, te non poſſidere, vt ff.de rei vend.in rem.ext.
de app.ex parte.3.quod quidem poteſt intelligi de miſta, ſiue in
rem ſcripta, quando intentatur ratione ſolius poſſeſſionis, non
ratione doli, uel delicti: ſed ſi tenes alterius nomine. paratum eſt
tibi nouum auxiliũ, ſi non habes ius in re: tunc enim nominabis
dominum in iudicio.C.ubi in rem ac.l.2.ext.vt lit.non conteſta.
quoniam frequenter.§.quòd ſi ſuper. & eodem modo, ſi defen-
dis alium, qui poſſidet. vtetur beneficio nouæ ꝯſtitutionis prout
vno modo legitur.C.vbi de cri.agi opor.auth.qua in prouincia.
b verſi.eo autem abſente.vbi de hoc. [b] quod dic, vt in authen. de
trien.& ſe.§ illud quoque col.3.ꝙ ſi tuo nomine poſſides, age, ſi
vis, vel ſubmitte defenſorem non alienando, ne cadas in edictũ
de alie.iu.mu.ſed patiendo eum:& vide ſuper his.ff.de ali.iu.mu.
cau.fa.per totum, & præcipue.l.item.& l.non ſolum.vt ĩ.ti. ꝓxi.
& ille veniat coram iudice, dicens ſe poſſidere, & paratum rem
c defendere: [c] & ſic poteris iudicium euitare.ff.de inter.act.qui ſer
uum.§.in iur. qđ non eſt omnino ſine periculo, ut ibi no.ſecun-
d dum Vber.vide [d] ergo, quod ille ſit tibi fidelis: alioquin non com
mittas te ſibi, quia forte uteretur perpetua retentione, ext.de ex-
ceſ.prælat.illud.& iunge hic quod no.s͂.de actore ver.item eludi
tur agens & ſeq.& ĩ de interroga.§ nunc de interrogationum.
Ibi etiam plene no.qualiter proceditur contra illum, qui cadit à
1 poſſeſſione, ¶ † Si autem uideas te ꝯueniri petitione hæreditatis
vel quorũ bonorum, quæ ſunt miſtæ, ſiue in re͂ ſcriptæ actiones,
doctrinam, quam s͂.§.prox.dedi aduocato actoris, ſatis potes in
te ſeruare. Potes etiam addere, quia ſi poſſides res hæreditarias ſi
ne titulo, habeas aliquem tuum fidelem amicum ad hoc compe-
tentem aliqua ratione, ſeu occaſione:& fac, quód ſit in poſſeſſio
e ne: & poſt eme ab eo iuſto pretio, uel parum minori. [e] ita ꝙ te-
neat venditio.ext.de emp.& vend.cum dilecti.& c.cauſam.ff. de
pe.hæ.ſed ſi poſſeſſor.& quaſi per totum:& hoc fieri poteſt ante
f litem co͂teſtatam, & poſt, ſecundum Vber. [f] † ¶ Quid ſi forte con
1 ueniris perſonali actione ex delicto, uel quaſi, vel locato, uel de-
poſito, vel mutuo, vel promiſſo, vel quocunque alio contractu,
vel quaſi, illa magis timenda eſt, quia datur contra inuitum om-
nibus modis, ut ff de pec.in ſumma in fin ext.ut lit. non conteſt.
quoniam.10.q.2 hoc ius. Si tamen talis eſt actio, quam multum
timeas, poſſes alienare immobilia tua, & ꝑtium occultare, & bo-
nis cedere, ext.de ſol c.fi.quia inanis eſt actio, quam inopia debi
toris excludere uidetur.ext.de reſti.ſpol.olim.2.ff. de dolo.nam
3 is. Caue tamen de periurio, † quod pro nullo temporali com-
modo debes incurrere.22.q.1.c.fin.1.q.7. ſancimus, imò potius
debes omnia mala te͂poralia pati, quam malo animæ co͂ſentire.
32.qõ.5.ita ne.ext.quod me cau.ſacris.ext.de hom. ſuſcepimus.
Nam oportebit te iurare iudicare res tuas, & quod in fraude͂ nõ
deſiiſti poſſidere C.& ff.de his, qui bo.ce.poſſ.per totum. ff. q̃ in
frau.cre.per totum. Si autem non times præmiſſa, uenias ad iudi-
2 cium, ſi uis. † ¶ Sed & ſi conueniris de re empta, vel quaſi, pete di
g lationem ante litem conteſtatam, ut ide͂ denuncies auctori tuo, [g]
vt ff.de leg.3.qui concubinam §.hæres.ext.de emp.& ven.c. fi. Il-
le enim te docebit in exceptionibus dilatorijs & alijs, & te defen-
det: & ſic non eſt contra.ff de euic.ſi rem §.quolibet tempore.&
forte non nocebit actori ſuo, ſi omittas aliquas dilatorias.ff.mã.
ſi fideiuſſor.§ in omnibus, & §.quædam. Si vero non habes hanc
defenſionem, eſto coram iudice, dicens, te paratũ actori dare, ſi
quid debes:& niſi probauerit, abſolueris.ff.de procu.ſi reus.Inſt.
de perp & temp.ac.in fi ext.de probat.ex literis.de iureiu.cap.fi.
5 † ¶ Item ſi volueris venire ad litis co͂teſtationem, vide, ſi aliquid
eſt ambiguum in libello, & illud facias remoueri.vt ĩ.de lib.con-
[illegible] ver.item non ualet, ſi ſit obſcurus, quem §.hic intelli
[illegible] Item ſi ſunt plures actiones, uel cauſæ, fac eum eli-
[illegible] & ſi mutauerit cauſam, uel actionem, redeas ad
[illegible] as. [h] quod dic, vt in prædic.§. iuxta.& ſic longa
via reſtat. Item cautus ſis in multis, quæ no.s͂.de aduo.§.ſequitur
videre. ¶ Porrò ſi conueniris aliqua actione in rem ſcripta, ut ſu-
prà.§.prox.verſi.ad hæc. ſi vis exigere, quod in reali exigendum
ſimpliciter dixi in eod.§. verſ.ſi autem, uel actionem in rem. &
ſequen.vt ff.quod me.cauſ.ſi cum.§.primo.ff.de rei uend.qui pe-
titorio.item ſis cautus in eo, quod nota.ſupra.§. prox. prope fin.
uerſi.in ſumma. Qualiter autem admittetur tertia perſona vole͂s
ante ſententiam, uel poſt cauſam, quæ vertitur inter alios defen
dere, uel agere, no.plene, ſecundum Papam, ext.de re iudic.cum
i ſuper, de ſponſa. veniens.in fi. [i]

ADDITIONES.

a Rei. ¶ Hic incipiunt verba Vber.ad literam mihi char.pen.ver. iam videris. quæ poſuit Io. de Deo.cauil.lib.3.rubr.quid agendum recepto libello.
b Hoc. ¶ Super illo verbo, & puto, ꝙ intendit, vt ſibi detur tempus ad denunciandum domino: ſicut decr.dilectus.de procur.
c Defendere. ¶ Ver.fi.ĩ.e.§.remittit de hoc.
d Vide. ¶ Interpoſitio partim Io.de Deo, vſque ad verſi.ſi autem, hoc tame͂ medio poſuit Vber. quandam magnam gl.quam dicebat poſitam in illo §. aliqualiter obſcuram: ad cuius materiam auctor putauit ſufficere remiſsionem, quam dat.
e Minori. ¶ Dixit Vber.ne ille amicus conueniatur petitione hæreditatis de pretio.ff.de peti.hæred.
f Vber. ¶ Qui dixit, & fortè poſt.
g Auctori tuo. ¶ Verba Vber.vt dixi, & Io.de Deo. ſed an petita neceſſariò debeat, plenè ſcripſi ĩ.de dila.§.1.ſuper ver.denunciatoria.
h Oppoſitas. ¶ Cum aliud ſit iudicium Vber.
i In fi. ¶ Ibi parum, quod ſcripſi in fi.vlt.gl.ſed in decr.cum ſuper. ſcripſi ad ſaturnitatem in gl.& ſemper.& gl.quæritur, quomodo & ſuper 2.glo.in cuius fine ſcripſi qõnem Gof.de duob. epiſcopis, qui diuiſim uendicant abbatem, & eiſdem die & hora fertur ſententia pro vtroque. ¶ Adde poſt Bar. in l.ſæpe.de re iudi.Petrum de Anc.conſi.334.

SVMMARIVM.

1 *Scienti ſuam cauſam agi, ſi non uenit ius ſuum defendere præiudicatur.*
2 *Petens ſe recipi in canonicum, quomodo formare poſſit libellum contra capitulum.*
3 *Mandatum cum cauſæ cognitione factum, habet vim ſententiæ, & n. 11.*
4 *Recipi ſe petentes in canonicum, an poßit inter ſe agere.*
5 *Dicentes ſe per electionem, ſeu collationem, aut inueſtiturã ius habere in aliquo beneficio, qualiter poßint inter ſe agere, & qualiter contra capitulum.*
6 *Agens ratione impedimenti, propter quod dicit aliquem non poſſe ad beneficium eligi, qualis ei incumbat probatio.*
7 *Reus contra quem agitur ſuper electionis confirmatione, uel impedimento poteſt excipere contra electionem, uel collationem actoris.*
8 *Iudicis poteſtas non extenditur vltra libellum.*
9 *Capitulum, uel alius, ſi beneficium de quo agitur, poſſidet, agendum eſt contra poſſeſſorem.*
Sententia facit ius.
10 *Verbum Adiudicationis, diuerſimode accipitur.*
12 *Collatione beneficij ad papam ſpectante, non eſt vis, vtrum per iudicem papæ, uel per alium conferatur ei, cui debet de iure conferri.*
13 *Beneficio, de quo agitur, non poſſeſſo ab aliquo illorũ, qui dicũt ſibi debitũ non tamen collatum, nulla tunc alteri contra alterum competit actio.*
14 *Pluribus dicentibus aliquam præbendam ſibi debitam, cuilibet incumbit ſui iuris probatio: ſuperior autem aßignare habebit illi, cui deberi videbitur.*
15 *Plures de beneficio agentes, an ad eundem iudicem mitti debeant.*
16 *Fatua eſt beneficij impetratio ſine beneficio acceptandi.*
17 *Reſcriptum Apoſtolicum recipiens ad alicui prouidendum de beneficio, qua forma procedere debeat ad petitionem.*
18 *Apoſtolica prouiſione alicuius de beneficio proxime vacaturo promulgata, poteſt executor inueſtire, & irritum decernere, ſi quid aliud a mandato Apoſtolico fiat.*
19 *Decretum Apoſtolicum ſub conditione factum, non tenet ante conditionis euentum.*
20 *Forma reſcripti, quod executor Apoſtolicæ prouiſionis de beneficio, debet ipſi prouiſioni contradicentibus committere.*
21 *Executor ad prouidendum alicui a papa datus, poteſt etiam illo, ad quem ſpectat collatio, non monito prouidere.*
22 *Executor ad prouidendum alicui de beneficio, an debeat admittere exceptiones contra perſonam ante prouiſionem factas.*
Merus executor reſcripti Apoſtolici non habet neceſſe cauſas exceptionum oppoſitarum cognoſcere.
23 *Vices ſuas non poteſt alteri committere is, cui commiſſa eſt prouiſio alicui de beneficio à ſede Apoſtolica facienda.*
24 *Epiſcopus, cui à papa ſcribitur, ut prouideat alicui de beneficio, ſi quod ad ſuam collationem pertinet, an poterit de alterius beneficio non vacante, ad collationem tamen ipſius pertinente, prouidere.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

25 *Prouidere de penſione non poteſt quis cogi per literas ſuper prouiſione im petratas.*
26 *Scholaris primam nondum habens tonſuram, an poßit ſuper beneficio literas impetrare.*
27 *Conceßio beneficij a papa, vſque ad ſui beneplacitum tenendum, expirat ipſo papa expirante.*
28 *Optans, reſeruans, uel ſuſpendens beneficium, ſemper hoc facere debet de certa præbenda.*
29 *Literæ Apoſtolicæ generales de prouidendo alicui de beneficio, nõ poßunt intelligi de beneficio ad præſentationem patroni laici pertinente.*
Eccleſia parochialis cui poßit commendari, & quanto tempore.
30 *Executor mãdati Apoſtolici de prouidendo alicui de beneficio ad collationem alicuius abbatis, uel conuentus ſpectante, an poßit prouidere de beneficio ad collationem abbatis tantum ſpectante.*
31 *Executores per generales literas deputati, an poßint inhibitiones generales facere ordinarijs, quibus ſpectat beneficiorum collatio, ne illa vacantia conferant.*

¶ De actionibus ſeu petitionibus canonice tractat.

4.§.Super petitionibus & actionib. aliqua ſub breuilo-
quio ciuiliter præſtrinximus: nunc autem ali-
qua de his canonice tranſcurramus & cum hæc materia multos
habeat angulos, pleneq; ſit à magiſtris tradita, idcirco eam pro-
ſequi ad præſens omittimus, ſed te ad noſtrum aureum Reperto
rium remittimus, vbi ſub tit. de iudic. & de lib. oblat. multa tacta
poteris reperire. Verum quoniam materia de petitionibus be-
neficiorum quotidiana eſt, & multis ignota, idcirco de hoc ali-
a quadiſputemus.[a] Nota igitur, quod ſi alicui capitulo ſcriptum
eſt, vt aliquos debeant recipere in canonicos, & in fratres: hi, pro
quibus ſcriptum eſt, poſſunt agere contra capitulum, vt eos reci-
piant in canonicos & in fratres: & licet ex tali reſcripto eis non
detur actio, per quod non datur ius in re, ſed ad rem, prout not.
ext. de renun. veniens, & ſecundm alios, de reſcrip. conſtitutus.
b & j. de præb. §. 1.[b] per ipſum tamẽ iudicis officium imploratur,
vt euidenter probatur ff. de religio. & ſumpt. fune. ſi quis ſepul-
chrum, in princip. & ſi talis eſt caſus, quod capitulũ ſolum alte-
rum de duobus, uel. tribus contra eum agentibus, recipere tenea
tur, tunc debet eum recipere, qui primus ad ſententiam perue-
nit: ita tamẽ, quod qui primo obtinet, capitulo caueat. quod capi
tulum ſeruetur indemne, ne ſuper receptione duorum contra
papæ intentionem grauetur. ff. de rei vend. is, à quo. extra, de re-
ſcrip. mandatum. ſecundum ea, quæ no. e. tit. capitulum: & de re
iudicat. cum ſuper. Poteſt etiam & aliter capitulo conſuli. nam
1 † cum citatur à duobus executoribus ſuper receptione duorum,
ſignificet hoc eis, qui ſe petunt recipi, vt veniãt, & ius ſuum de-
fendant: & ſi non veniat vnus, & alter obtineat contra capitu-
lum, præiudicabitur ei, qui cauſam ſuam agi ſciuit, & nõ venit ius
ſuum defendere, ext. de re iu. quamuis. Poteſt etiam capitulum,
vbi à duobus executoribus citatur, & arctatur ſuper eodem be-
neficio, procedere ſecundum tenorem decre. ext. de reſcri. cum
contingat. Poteſt etiam obtinere à papa, vt ſibi in hac perplexi-
tate prouideatur: ſicut factum fuit in præ. capitul. capitulum.
2 † ¶ Sed qualiter formabit libellum contra capitulum is, qui pe-
tit ſe recipi in canonicum? Reſpondeo: conſideranda eſt forma
reſcripti. nam ſi capitulo mandatur quod illum recipiat, & præ-
bendam, cum ſe facultas obtulerit, ei conferat: & tunc facta nar
ratione mandati eiuſdem, & qualiter capitulum monitum no-
luit eum recipere, petat capitulum ſententialiter condemnari
ad receptionem eius, & ad conferendum ſibi præbendam, cum
ſe facultas obtulerit, ext. de conceſſ. præbend. cum ſuper. Quod
exemplifica, vt j in tractatu libel. in ti. de præben. §. 1. Sed & ſi pe
tit, vt executor eius pronunciet, & declaret ſententialiter ſe per
capitulum eſſe recipiendum in canonicum, & præbendam ſibi,
cum ſe facultas obtulerit, conferendam, idem erit effectus: & ꝓ-
derunt ſibi in tantum huiuſmodi ſententiæ, ꝙ ſi non appelletur
ab eis, poſtea non audietur capitulum excipiens contra eum, uel
contra literam ſuam: ut no. quidam. ext. de reſcrip. ſuper literis.
Alii dicunt, quod iudex hoc caſu nõ debet pronũciare: ſed cum
viderit nil ſufficiens contra impetrantem eſſe probatum, & il-
lius intentionem eſſe fundatam, mandabit ſibi, non obſtantibus
contra eum propoſitis. prouideri: & hoc mandatum cum cauſæ
cognitione factum, habet vim ſententiæ, vt j. verſicu. cæterum.
3 † ¶ Si vero capitulum non recipit mandatum ſuper receptione
illius, ſed executori mãdatur, quod compellat, vel prouideat ei,
ille præſentata litera executori, inſtet ſolum apud illum, vt exe-
quatur mandatum, vel conferendo, ſi hoc habet in mãdatis, vel
mandando capitulo, vt illum recipiat: & ſi capitulum proponat
aliquam cauſam rationabilem, quare illum recipere non tenet,
audietur: vt extra de appel. dilecto, & de elec. cum inter canoni-
cos. & de præſump. capit. fin Sed ſi non proponat cauſam ratio-
nabilem, uel proponat, non tamen probet. tunc executor com-
pellet: nec eſt hoc caſu neceſſaria litis conteſtatio, uel alius ordo
iuris: licet forte aliud ſit in præmiſſis caſibus, vbi executor partes
iudicis aſſumit, ubi eſt ſententia diffinitiua ferenda, quę ſine litis
conteſtatione ferri non debet, ext. vt lite non conteſ. per tot. Po-
teſt etiam peti ad executore, quod ipſe ꝓnunciet ſe debere pro-
cedere ad compulſionem capituli, ſeu executionem mandati, nõ
obſtantibus propoſitis: quod & ipſe facere poteſt, vt ext. de offi.
c deleg. ſignificantibus.[c] ¶ † Sed nunquid hi, qui petunt ſe recipi,
4 poſſunt inter ſe agere? Reſpon. non. nam perſonali actione non
poſſunt, cum alter non ſit alteri obligatus ex cõtractu, vel quaſi,
vel maleficio, vel quaſi: nec reali, cum neuter poſſideat aliquid
de iure alterius: imo capitulum poteſt dici uerius huius iuris de
tentor. Ratione tamen impedimenti vnius poſſet alter agere
contra alterum: ſicut poſſet contra quemlibet extraneum: argu.
extra de excep. dilecti. ff. ſi ſerui. vendi. ſi quis diuturno. Reſpon-
deo ſecundo: & tunc agens, pone A. narrabit in libello ius ſuum,
ſcilicet qualiter papa ſcripſit capitulo pro ipſo, & qualiter capi
tulum fuit per executorem ſuum admonitum, vt eum reciperet,
& B. præſtat impedimentum, ne recipiatur: vnde petet eidem B.
ſententialiter inhiberi, ne impediat, quo minus recipiatur, & ipſi
B ſuper ſua contradictione ſilentium imponi, ut ext. de except.
dilecti B. autem ſe defendat per omnem modum, videlicet exci-
piendo contra literas, & contra perſonam agentis, & de ſuo iure
docendo: quo caſu ſi feratur ſententia contra B. reum, qui ius,
quod in eodem canonicatu habebat, in iudicium in modum de-
fenſionis induxit, in tantum ſibi præiudicatur, quod nunquam
de cętero de iure ſuo contra eundem A. poteſt agere, vel excipe
re, ſi de eodem iure inter eos agatur: & hoc propter exceptio-
nem rei iudicatæ. ff. de excep. rei iudica. l. & an eadem. ff. de nego.
geſt. ſi autem. § fi. An autem ſententia lata, vel contra A. qui egit,
prodeſt, uel nocet capitulo? in hoc caſu collige in his, quę not.
5 extra de re iudica. quamuis ¶ † Sed quęritur de his, qui per ele-
ctionem, ſeu collationem, vel inueſtituram ius ſe habere dicunt
in aliquo beneficio, uel præbenda. qualiter poſſunt inter ſe age
d re, & qualiter contra capitulum?[d] Reſpondeo, ſi nullus iſto-
rum beneficium, de quo agitur, poſſidet, poteſt vnus narratione
facta de ſua iuſta electione, & de iniuſta aduerſarii petitione pe-
tere ꝯ alium iudicis officium implorando, ſuam electionem, uel
collationem confirmari: & electionem, vel collationem aduerſa
rij caſſari, ext. de elect. congregato. & c. dudum. 1. de offic. deleg.
ſuper eo. Ideo autem dixi in libello ponendum de aduerſarij ele-
ctione, ſeu collatione nam niſi ponatur, nil poteſt agens petere
contra ſuum aduerſarium, niſi eum turbatorem, vel poſſeſſorem
dicat. ut iam dicam. & j. de electio. § 1. verſi. ſi uero duæ. De im-
ploratione uero officii iudicis ideo dixi, quoniam in pręmiſſo ca
ſu, vbi actor ſuam & aduerſarii electionem, uel collationem nar
rat, & ratione impedimenti, uel poſſeſſionis non agit, neuter
contra alium habet aliquam actionem. Reale non, quia non di-
cit aduerſarium poſſeſſorem. Perſonalem non, quia nõ dicit ad-
uerſarium ex cõtractu, vel quaſi, vel maleficio, uel quaſi, ſibi obli
gatum. Sed contra ext. de excep. dilecti. ubi electus non contra
electum, nec ratione impedimenti, uel poſſeſſionis, ſed propter
ſolam contradictionem agit. Sed reſpondeo, quod ibi electus
erat confirmatus, & agebat contra contradictores, ut ſibi obedi
rent: quod poteſt: vt extra de electio. dudum. 1. uel opponebat ſe
de facto ipſi electo confirmato, ne pacificam poſſeſſionem ha-
beret. Si autem vnus ex his, qui non poſſidet beneficium, de quo
agitur, alterum de facto impediat, quo minus poſſeſſionem be-
neficii ſibi collati poſſit nanciſci, vel pacificè habere, poteſt tali-
ter impeditus facta narratione ſui iuris & impedimenti aduenti-
tij, contra impedientem agere, ut à ſuo impedimẽto ceſſet ſeu
prohibeatur ut in prædi l. ſi quis diuturno. extr de præſcrip. ue-
niens. ext. de decim dudum. ext. de cauſ. poſſeſ. & propr. cum ec
6 cleſia. † ¶ Sed quid oportet actorem probare hoc caſu, vbi ratio
ne impedimenti agitur? Reſpondeo, ex quo non poſſidet, neceſ
ſe habet probare ſe ius in beneficio habere, ſuper quo ſe impedi-
ri pro-

ADDITIONES.

a Diſputemus. ¶ Communiter, quæ j. ſequuntur, ſumpta ſunt ex dictis Inn. & Compoſt. in dec. mãdatũ. de reſc. ut ipſe G. fatetur. j. ver. & hæc ſufficiãt. item in fi. tit. de præb. ipſe auctor ad hunc. §. nos remittit.
b §. 1. ¶ Et patet de præben. ſi tibi abſenti. & de con. præben. c. fi. lib. 6.
c Significantibus. ¶ Si enim pronunciare poteſt ſe procedere non debere, vt ibi: fortius ergo ſe procedere debere: cum per primum neget ſe iudicem, ꝑ ſecundum aſſerat contrarium: per eundem modum induci poteſt de præb. dilectus. 3.
d Capitulum. ¶ Ad materiam vide, quod ſcripſi poſt Inn. & Hoſt. de cõceſ. præben. quia diuerſitatem in gl. quare ſecundum. & gl. ſeq.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ri proponit:hoc eſt,ſuam collationem, ſeu inueſtituram canoni
cam fore. Agit enim ad inſtar confeſſoriæ,in qua oportet agen-
tem ſe dominum,vel quaſi probare,ff.ſi ſeruit.vendicetur , l. 2.
ff.ſi vſusfructus pet.utifrui.Sed nunquid habeo etiā neceſſe im-
pedimentū probare? Reſpondeo,obtinuit, quod ſi actor de ſuo
iure probet,licet non probet impedimentum,tamen fertur ſen-
tentia contra reum,ne actorem impediat vel moleſtet. Contro
uerſia enim, quam reus facit litem conteſtando , & ſe in iudicio
opponendo,ſatis ſufficit, vt uideatur impedimentū præſtare,ar-
a gumen.de rei vendic.is qui ff. ſi uſusfructus peta. l. fina.[a] † Reus
7 quoque, contra quem agitur ſuper electionis confirmatione ,
vel impedimento,audietur excipiens cōtra electionem vel col
lationem actoris,uel contra eius literas,vel perſonam:prout ple
ne de his modis not.per Ber.Compoſtel.extra de electio. quod
b ſicut [b].Et ſi actor ius ſuum non probat,vel probat,ſed per exce
ptionem repellitur,abſoluitur reus etiam ſi nil de iure ſuo pro-
bet,C.de prob.actor.ext.de iureiur.c.fi. de cauſa poſſ. & propr.
cum eccleſia.prope finem,etiam ſi reus ſit excōmunicatus:nam
ei omnis legitimā defenſio reſeruatur,extr.de exceptio.cum in
ter.& cap.dilecti de iudic.intelleximus.Et propter hoc diximus
quod ſi reus,qui non ex ſuo iure ſe defendit, nec dedit libellum
ſuper confirmatione,vel declaratione iuris ſui contra actorem
ſed ex defectu iuris actoris ſe tamen tuetur, nō habet neceſſe re
ſpondere poſitionib. actoris,quæ fiunt ſuper defectu ipſius rei,
puta ſuper defectu ordinis,vel ſententiæ,uel ætatis,& ſimilibus
8 vt in præ.l.actor.¶†Sed quid ſi reus,qui ſuo iuri non innititur,
nec libellum dedit , ſponte ſuum defectum confitetur in iure ?
Reſpondeo ſi actor non probat de iure ſuo,vel probat, ſed per
exceptionem repellitur , imponetur actori ſilentium. In reo ve
ro cōfeſſo,ſi cauſa non coram Papa , ſed coram iudice inferiori
tractatur,non uidetur,quod cōtra eum,cōtra quem nil fuit pe-
titum,debeat aliquid diffiniri,cum ultra libellum iudicis non ex
tendatur poteſtas,ff.cōmu diuidun.l.ut fundus. extra de ſimo.
licet.extra de ordine cognitio.cap. 2. in fine.ſi tamen poſtea con
tra reum in modum actionis,uel inquiſitionis agatur poterit ꝓ
pter cōfeſſionem huiuſmodi,licet in alio iudicio factam,moue-
ri,vt extra de electione,per inquiſitionem vt infra,de conceſſio-
ne, § nunc videndum. verſiculo , quid de confeſſione. Sed ſi
cauſa ſit coram papa , qui ſupra ius eſt , vt extra , de conceſſio-
ne præbendæ, propoſuit & nec actor,nec reus habet ius , poteſt
ipſe papa,& conſueuit,reo priuato , & actori ſilentio impoſito,
perſonæ idoneæ beneficium ipſum conferre. Quandoque vero
ſupplet defectum actoris, quandoque rei:& prout perſonarum
merita & tempus & locus requirūt,facit ipſum eorum alteri aſ-
ſignari,ſicut alias contigit : quia ſi capitulum condemnatum ad
receptionem T.non appellauit,nec prætextu alicuius exceptio
nis poteſt contra pronūciationem venire ſuperior tamen ſi vi-
derit literam ſurreptitiam poteſt ex officio ſuo,quicquid factū
eſt reuocare:& ſic factum fuit,extra,de reſcri. ad audientiam. &
de re iudica .cum olim extra,de electio.cum dilectus. & probat
& nota ſecūdum Papam,& Ber.Compoſtel.extra,de officio vi-
c carij,c.j.[c] & de reſcrip.ſuper literis.& ſic econuerſo,ſi iudex vi-
det aliquid,propter quod debeo obtinere, quod tamē omiſi ꝓ
d ponere,obtinebo,ut extra de conceſſio.præbend.ex parte [d]
¶Sed nunquid petens eccleſiam,uel præbendam, vel aliquā di
gnitatem eccleſiaſticam,uel ſecularem,vel ius patronatus, intē
9 tabit rei uendicationem? de hoc j.de religio.domi.†¶Cæterum
ſi capitulum, vel alius poſſidet præbendam,vel aliud beneficiū,
de quo agitur,tunc contra poſſeſſorem agēdum eſt : & ſi actor
collationi,vel inueſtituræ ſeu confirmationi innititur,narrabit
in libello ius ſuum,& petet præbendam ſibi adiudicari, vel decla
rari per ſententiam ad ſe pertinere : licet in huiuſmodi iuribus
magis proprie petat actor declarari prębendam ad ſe pertinere
quam adiudicari ſibi:quia ius per ſententiam non conſtituitur ,
ſed declaratur,ff.ſi ſeruitus vendicetur,ſicuti § ſed ſi quæratur.
Quandoque tamen per adiudicationem ius cōſtitui conſueuit,
vt patet in iudicio Familię erciſcundæ,& Communi diuidundo
vbi fiunt adiudicationes.nam & ſentētia facit ius,ut extra, de re
10 iudic.cum inter uos.in fine.†Tamen cum verbum Adiudicatio
nis largius quandoque accipiatur,non quod per illud iudex ius
conſtituat,ſed declaret,ut extra de religioſis domi.conſtitutus.
& capitulo,cum uenerabilis.admittimus petitionem , quamuis
petat beneficium ſibi collatum,vel de quo inueſtitus,vel confir
matus eſt,ſibi adiudicari.Et ſi iudex adiudicet intelligo eum de
claraſſe ius,quod actor in libello narrauit,in beneficio , de quo
agitur, habere:& idē eſt in quacunque alia re actori adiudicata.
Poteſt etiam confirmatus & inueſtitus , & is cui facta eſt colla-
tio,petere contra poſſeſſorem, vt ſua confirmatio, inueſtitura,
ſeu collatio debitum ſortiatur effectum: vt extrà de appellatio
nibus capitulo,conſtitutus.extrà,de conceſſione præbēdæ,poſt
m.& probato de iure actoris,ſi reus legitimam defen-
ſionem non probat,præcipiat iudex poſſeſſori, vt diſcedat à be
neficio,& ipſum actori dimittat : iudex etiam eū ad id per iuris
11 remedia coget.¶†Et præceptum huiuſmodi, quod cum cauſæ
cognitione,fit habebit vim ſententiæ.C de appellationib.hi qui
ad ciuilia.ff.de iudiciis, l. ſi debitori.extrà , de re iudicata, ꝙ ad
conſultationem.ff.de confeſſis,certum.ff. ad legem Aquiliam ,
ꝓinde, vndecima quæſtione tertia.qui iubente.ff de re iudicata
quod iuſſit.ff quod metus cauſ.metum.§.ſed & quod pretor.a-
lias in le. Pomponius ſcribit ¶Sed ſi ad ipſam præbendam non
ſim electus , nec de ea forte propter appellationem aduerſarij,
vel propter aliud impedimentum inueſtitus , nec eſt mihi col-
lata,tamē eſt debita mihi, uel propter præſentationem literarū
cum forma illa,Conferas,uel exequaris:uel quia poſt receptio-
nem auctoritate papæ factam vacauit:quæritur qualiter potero
tunc agere reſpondeo,ſi poſſidetur ab alio , contra poſſeſſorem
agam,& facta mei iuris narratione petam eam mihi adiudicari,
vel mihi debitam,ſeu ad me pertinere debere pronūciari, extrà
de re iudicata,cum Bertholdus.in fine.Inſtitu. de officio iudicis
Et ſi quæras , quare non ſimiliter agam pro Titio quem mihi
promiſiſti per ſtipulationem? Reſpondeo,illa eſt perſonalis ac-
tio:hic autem realiter ago ad inſtar confeſſoriæ, & rem ſequar,
ad quemcūque perueniat:& tunc iudex, ſi voluerit in ſententia
ſtare in uerbo generali,dicet: Adiudico,ut in capitulo,cum Ber
tholdus.ſed melius faciet , ſi modum adiudicationis ſpecificet ,
hoc modo:Pronuncio præbendam, de qua agitur , actori debi-
tam,& ſibi de iure conferendam : & tunc actor ibit ad executo-
rem ſuum,uel ad papam,& faciet eam ſibi cōferri,& per implo-
rationem officij eius faciet poſſeſſorem amoueri,& ſibi reſtitui.
In prædicto etiam caſu,vbi prębenda eſt debita,ſi iudex eſt com
petens, ut iudex papæ, conſueuit actor petere non ſolum adiu-
dicari ſed etiam ſibi conferri beneficium,& poſſeſſore amoto ſi
bi reſtitui :vt patet infra in tractatu lib. de appellationibus, §. fi.
verſiculo,i & communiter admittimus in curia has petitiones:
& bene,propter anfractus,& circuitus redeundi ad executorem
e vitandos [e]. Tamen quidam dicunt,quod de iure dicta petitio ,
qua petit ſibi conferri , non debet admitti , cum ad iudicem nō
pertineat conferre , ſed ſententiare , extra de officio delegati.
12 ſuper eo. ¶ † Sed dic , quod iſte iudex papæ , coram quo
fit dicta petitio , fungitur vice iudicis in ſententiando , & ſuc-
cedit in locum executoris in conferendo , & merito. cum enim
collatio huius beneficii ad papam ſpectaret,non eſt vis , vtrum
per hunc iudicem papæ , vel per alium executorem conferatur
f ei,cui debet de iure conferri.cum per hoc nulli fiat præiudiciū [f].
Sed in caſu prædicti capituli ſuper eo.cum ibi papa non intende
ret illud conferre,iudex papæ ibi ſententiare poterat nō confer-
re ne præiudicium fieret ei,ad quē de iure ſpectabat collatio:vt
ibi dicitur. Alia etiam ratione hoc apparet : nā ſi appelletur ab
executore dato mihi,ne prouideat,vel ex alia cauſa,hæc appella
tio defert negotium principale,ſcilicet prouiſionis,ad ſedē Apo
ſtolicam,quia eſt quædā citatio:ut extra,de ele.ſtatuimus.lib.6.
Cum ergo executor non potuerit propter appellationē huiuſ-
modi ꝓcedere quia forte aſſumpſerat cauſæ cognitionem, & ſic
ab eo potuit appellari:apparet ꝙ coram auditore in curia petā
id,ꝙ coram executore petiturus erā , facta in libello narratione
decentiſtam de gratia mihi facta , quam de proceſſu executoris
13 & de appellatione aduerſarii. †¶Si uero beneficium de quo agi
tur , non poſſideatur ab aliquo illorum,qui dicunt tantum il-
lud ſibi debitum , non collatum : tunc videtur , quod nulla alte
ri contra alterum actio competat ex narratis : niſi forſan ratio-
ne impedimenti : ſi alter alterum de facto impediat, quo minus
confirmationem , ſeu collectionem , ſeu inueſtituram conſe-
quatur : vt dixi de ſimili impedimento , ſupra verſiculo, ſed
quæritur de his qui per electionem. ¶ Alii dicunt , quod li-
cet nullus illorum , qui beneficium,de quo agitur , ſibi debitum
dicunt , poſſi-

ADDITIONES.

a L.fi. ¶ Facit,quod ſcripſi poſt Inn. & alios,de re iud.ſuborta.in prin.
b Sicut. ¶ Vt ibi ſcripſi poſt ſuppletiones gloſſarum.
c C.1. ¶ Vbi ſcripſi in vlt.gl.addendo etiam Hoſt.
d Ex parte. ¶ Vbi de hoc in gloſſa,arg quod & vide,quod dixi de accuſa.ad petitionem.in gl.hic continetur.cum ſuis remiſsionibus.
e Vitandos. ¶ Et hoc eſt hodie approbatum per cle.de reſcriptis,auditor,& vt ibi no.in 1. gl. petitio collationis non facta in principali libello fieri poterit,poſtquam pronunciatum fuerit debitum.
f Præiudicium. ¶ Vnde no.in decret.auditor.in vlt.gl.illam loqui, etiam ſi per literas legati eſſet debitum:cum id cauſetur à papa,nec aliter poteſt eſſe debitum,vel affectum.Electio enim,vel præſentatio non afficiunt. In illis enim团 ſupereſt factum confirmantis,vel inſtituentis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dicunt, poſſideat ipſum beneficium: tamen poteſt vnus facta
narratione ſui iuris,& aduerſarij, petere contra reliquos, ut
declaretur beneficium illud ſibi deberi: & ut aduerſariis ſuper
eo ſilentium imponatur: non tamen iure actionis hoc peterur
ſed per officium iudicis, ut de duobus electis dixi in prædict.
14 verſiculo. ſed quęritur de his, qui per electionem. ¶ † Item
videtur, quod tu, qui dicis præbendam tibi debitam non col-
latam, potes facere quod denuncietur illis. qui ſimile ius in ea-
dem præbenda dicuntur habere, ut veniant coram executore,
uel capitulo ad defendendum ius, ſi quod habent in ipſa præ-
benda: & ſiue ueniant, ſiue non: potes petere eam tibi aſſi-
gnari:& alij petant ſimiliter: & ſuperior aſſignabit eam illi cui
videbitur eam deberi,& hæc aſſignatio, cum fiat cum cauſæ co-
gnitione, præiudicabit eis, qui præſentes fuerint, & quibus de-
nunciatum eſt, ff. de re iudicata. ſæpe. C. de appellation. hi. qui
ad ciuilia Sed prædicta denunciatio melius fiet per iudicem,
cum forte quis non teneatur aduerſario ſuo credere: ut infra
15 de citatio. §. ſequitur, in principio. ¶ † Quid ſi plures de eo-
dem beneficio agunt, nunquid omnes mittentur ad eundem iu-
dicem? Reſpondeo. non uidetur, quod hoc poſſit peti de iure,
ex quo ſinguli petunt idem beneficium in ſolidum, ff. de libera-
li cauſa. cognitio. §. ſi plures. decens tamen eſt ſic fieri: & papa
conſueuit hoc facere, cum ab eo petitur, & ſic fecit in cauſa V.
Mediolanenſium coram diuerſis de eadem præbenda litigan-
tium: uoluit enim per nos ſingulorum cauſas audiri, argument.
ad hoc. ff. de liberali cauſa. ſi pariter. ff de quibus rebus ad eun-
a dem iudicem eat. leg. prima. ſecundum Ber. Compoſt. [a] & C.
arbit. tut. omnes. & argumento. C. de indic. nulli. extra. de ſe-
queſtra. poſſeſſion. capitul primo. & uide infra, de competent.
iudic. adit. § primo. uerſiculo, quadrageſimoſexto, & ſequent.
Et hæc ſufficiant circa hanc materiam breuitatis cauſa. Hoc au-
tem plenius proſequere, ſecundum Ber. Compoſt. ſiue agatur
in modum actionis, ſiue per modum exceptionis. ut nota. extra.
de reſcript mandatum. & de electio, quod ſicut qualiter autem
agatur, & petatur, & procedatur in cauſis electionum & proui-
ſionum, cum in eis appelletur nota plene, ſecundum Papam &
16 alios, extra de electio. ſtatuimus libro ſexto. ¶ † In ſumma no-
ta, quod ſi ſcribatur alicui, ut prouideat mihi in aliqua diœceſi
b de beneficio, ſi quod vacat alioquin de primo vacaturo [b] tunc
executor ſeu prouiſor, ſtatim reſcripto apoſtolico recepto ad
petitionem impetrantis procedat. & ſibi conferat beneficium,
ſi quod vacat: alioquin reſeruet ſuæ collationi primo vacatu-
rum: ut extra, de iure patro. cum dilectus. & inhibeat expreſſe
ordinario, ne illud conferat: ut extra, de conceſſione præben-
dæ. quia cunctis. de quibus fiant publica inſtrumenta: quod
ſi abſens ſit, id idem per ſuas literas faciat, quarum tenor iuxta
tenorem Apoſtolicæ literæ ordinetur: & ne res exemplo ca-
reat, formam, qua in talibus uti conſueuimus ſupponemus quæ
talis eſt:
17 ¶ FORMA. † Reuerendo in Chriſto patri tali epiſcopo, ta
lis reuerentia cum honore. Sanctiſſimi patris domini Clemen-
tis papæ IIII. literas nos recepiſſe noueritis ſub hac forma: Cle-
mens epiſcopus, &c. poſito toto tenore, iungatur ſic; Nos ita-
que volentes (ut tenemur) mandatum eius exequi reuerenter
auctoritate nobis in hac parte per dictum dominum attributa,
tali præfato prouidimus de beneficio eccleſiaſtico competen-
c ti [c] cum cura, uel ſine cura, ſi quod ad veſtram collationem ſpe
ctans, uacat ad præſens in ciuitate, uel diœceſi veſtra, illudque
eidem P. contulimus, ac illum de eo, per biretum noſtrum præ
ſentialiter inueſtiuimus: alioquin beneficium proximo inibi va
caturum collationi noſtræ, imo verius Apoſtolicæ, reſeruaui-
mus eidem P. per nos, uel per collegam noſtrum, ſeu illum vel
illos, cui vel quibus in hac parte vices noſtras committendas
duximus, conferendum. Cuius rei cauſa vos monemus, vobiſq;
auctoritate præſentium iubemus, ne ad collationem, ſeu ordi-
nationem huius beneficii per vos, aut per alium, vel alios aliqua
tenus procedatis aut procedi conſentiatis: nec quicquã in no-
ſtrarum prouiſionis, inueſtituræ ac reſeruationis præiudicium,
per uos aut aliũ attentetis, vel attentari ꝯſentiatis: alioquin tã-
in conferentem, & quemlibet alium, ſeu alios prouiſionem,
collationem, inueſtituram, & inhibitionem præfatas quomo-
dolibet perturbantes, ſeu perturbari procurantes, ex nunc his
ſcriptis excommunicationis ſententiam promulgamus: decer-
nentes nihilominus irritum & inane, & decretum fore à ſede
Apoſtolica nunciantes: ſi ſecus de beneficio huiuſmodi Apo
ſtolica, vel alia quauis autoritate per quemcunque quomodo
libet contigerit attentari. Datum, &c. Impetrator autem hanc
literam legat in præſentia ordinarii, & ſibi quæ continentur in
ea denunciet: de quo fiat etiam publicum inſtrumentum, uel
executor ſcribat alicui, qui præmiſſa omnia eidem denunciet:
poſt hoc faciet ſuum proceſſum per diœceſes: & loca, quæ vo-
18 luerit, publicari. ¶ † Si vero tunc non vacabat beneficium,
ſed poſt aliquod tempus vacat, tunc executor requiſitus facta
narratione proceſſus prædicti conferat, inueſtiat, & decernat ir-
ritum, ſi quid de ipſis canonicatu, & prębenda, vel beneficio or
dinatum, vel factum eſt: & quicquid per quemcunque & qua-
cunque auctoritate contra ſuas collationem & inueſtituram,
reſeruationem & inhibitionem fuerit attentatum: & proferat
ſententias excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti in
19 contradictores & rebelles. ¶ † Quid ſi papa ſub aliqua condi-
tione ſibi ſcripſerat: puta, quod ſi inueniret illum bonæ famæ,
& laudabilis conuerſationis & ſcientiæ cõpetentis, prouideret
d ei, &c.[d] tunc facta narratione decenti, qualiter diligenti inqui-
ſitione præmiſſa inuenit illum talem, conferat iuxta præmiſſa.
extr. de præſumpt. c. fin. Quod ſi forte non obſtante tali proceſ-
ſu ordinarius conferat, vel alii ſe opponant: tunc executor con-
tra eos poteſt procedere in hunc modum. Nam poteſt ipſe pro
cedere, prout in ſequenti forma continetur: uel ſi abſens ſit, po-
teſt hoc aliis committere ſub hac forma:
20 ¶ FORMA. † Talis tali ſalutem in domino. Pręſidente ra-
tionis, &c. quod dic vt infra, de ſen. §. qualiter, verſi ſi autem ar-
duum, poſtea iungat ſic: Sane nuper ad noſtrum peruenit auditũ
ꝙ non ſine graui turbatione cogimur recenſere quod videlicet
venerabilis pater epiſcopus talis, & talis, ac talis talem in poſſeſ-
ſione talis eccleſiæ: cuius idem P. verus rector exiſtit, ax collatio
ne eidem auctoritate Apoſtolica per nos facta, contemptis ex-
communicationum & ſuſpenſionum ſententiis, quas nos hacte
nus in contradictores tulimus: & rebelles, quaſque fecimus per
tales diœceſes vel prouincias publicari, impedire de facto nitũ-
tur in illius præiudicium, & animarũ ſuarum diſpendium, & A-
poſtolicę ſedis contemptũ: quo circa diſcretioni veſtrę ſub vir-
tute ſanctę obediẽtiæ, & ſub pœna excommunicationis, quam
vos ipſo facto incurrere volumus, ſi noſtris non obtemperaueri
tis in hac parte præceptis, diſtricte pręcipiendo mãdamus qua-
tenus eos in tali eccleſia ſingulis diebus Dominicis & feſtiuis in
miſſarum ſolenniis poſt lectum Euangeliũ, & in publicis ſyno-
dis, pulſatis campanis, & extinctis candelis, excõicatos publice
nuncietis, omnes veſtram excutionem quomodolibet impe-
dientes nihilominus per cenſuram eccleſiaſticã compeſcendo.
Vt autem cuncta circumſpectione debita peragantur, volumus
& mandamus, vt præfatũ dominum epiſcopum, cui ob reue-
rentiã pontificalis officii deferre uolumus in hac parte. prius
ex parte noſtra ſeorſum ſolicite monere ac inducere curetis.
quod ſuper præmiſſis ſatisfactionẽ exhibeat cõpetentem: alio-
e quin eum excõicatum publice nuncietis [e], mandatum noſtrũ,
imo verius Apoſtolicum, taliter impleturi, quod non poſſitis
de neglectu ſeu inobedientia merito reprehendi. ¶ Licet autẽ
has formas tibi gratia exempli poſuerim, eas tamen & ſuum pro
ceſſum debet prouiſor ſecundum tenorem & formam literæ
21 Apoſtolicę moderari ¶ † Hoc quoque ſciendum eſt, quod exe-
cutor ad prouidendum alicui datus, poteſt prouidere illi, ad quẽ
ſpectat collatio non monito, vel citato, vel licet nil illi denun-
ciet, nec literã Apoſtolicam oſtendat, cum ſit merus executor.
Inde eſt quod recuſari non poteſt, ut extra, de appellatio. nouit.
22 ¶ † Sed

ADDITIONES.

a Compoſt. ¶ Qui hoc not. in decret. mandatum. ſtatim allega. vt ibi ſcripſi ad fi. & de conſtit cum M. in gloſſ. diuerſa præſentatio. poſt prin.

b Vacaturo. ¶ Intendit de ſpectante ad collationem epiſcopi, vt patet ex forma ſequenti: licet poſſet litera afficere omnes collatores diœceſis, & quod plus eſt, etiam prouinciæ, vt patet de conceſ. præbe. executor. libro ſexto ſed fatuæ eſſent tales impetrationes ſine beneficio acceptandi, per quas perueniri poſſet ad beneficium vigeſima ſol. de quo de clericis non reſid. conquerente. & vide quod ſtatim ſubdam de forma pauperum.

c Competenti. ¶ In forma pauperum. vſitatur hoc verbum, de beneficio eccleſiaſtico iuxta ſuæ proprietatis merita competenti & taxatur ſumma. & permittitur acceptari minus, & vide, quod ſcripſi de præben. ſi pauper. lib. 6. in gl. pen.

d Et cætera. ¶ Ante cuius conditionis euentum non ligat decretum: quod dic vt in clement. de con. præ. capitu. vno. & vide quod ibi nota. ſuper ver. eſt & prima. Adde ſecus eſſe, ſi in reſcripto continetur, ſi clericus eſſet vitæ laudabilis. vt per Oldr. conſi. lxj. incip. Breuiter. qui declarat differentiam harum clauſularum. Adde etiam, quod ſi ignoranter ordinarius beneficium conferat per gratiam alicui conceſſum, non poteſt habens gratiam auctoritate propria occupare eccleſiæ poſſeſſionem, nec expellere poſſeſſorem, etiam ſi ille nullam faceret reſiſtentiam: aliter perderet ius ſuum. vt idem Oldrad. tenet conſilio. 319. incip. Super executio.

e Nuncietis. ¶ Hodie circa epiſcopos ſeruatur decret. ſecunda, de offic. deleg. lib. vj.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

22 † ¶ Sed quid ſi antequam prouideat proponantur exceptiones
a contra reſcriptum, vel cõtra perſonam: nunquid hic executor[a]
ad prouidendum datus debeat eas admittere? Et uidetur quod
non cum enim ſit merus executor, non habet cauſæ cognitio-
nem. extrà, de re iudic. de cætero. tamen vtilius eſt, quod ſi uelit,
poſſit exceptiones admittere partes cognitoris aſſumẽdo: quia
hoc uidetur ei mandatum. Quod ſi audiat aliqua, quæ ipſum mo
ueant, cognoſcat de his ſi uelit, uel negotium ad ſuperiorem re-
mittat. extrà de reſcriptis. ſi quando, de officio deleg. ex parte. de
re iudi. de cætero. de ſal. ſuper eo. vel ſi uelit, poterit omiſſa cau-
ſæ cognitione, & repulſis contradicentibus, implere mandatum
cum ſit merus executor, niſi quando uult partes cognitoris aſſu
mere ut prædixi. verumtamen ſi propoſitis legitimis exceptioni-
bus, & repulſis appelletur, & nihilominus ꝓuideat executor ꝓ-
bata veritate exceptionum, caſſabitur collatio alias non caſſabi
tur: licet appellans ſe obtulerit probaturum exceptiones: quia
hæc appellatio extra iudicium interponitur: quo caſu non ſuffi
cit quod appellans legitimam exceptionem proponat, & eam ſe
offerat probaturum: niſi veritas exceptionum probetur: ut ext.
de electio. cum inter canonicos. quod dic vt j. de appe. §. nouiſ-
ſima. uerſi. ſed cum s. Sed contra extr. de appellatio. dilecto. in fi.
vbi caſſatur proceſſus huiuſmodi executorum: quia exceptiones
legitimas coram ſe propoſitas non admiſerunt, nec ibi de ueri-
tate exceptionis mandatur inquiri. Sed dic ꝙ ideo de ueritate
exceptionis non mandatur inquiri: quoniã iam de hoc ibi con-
ſtabat per cõfeſſionem partis, ut ibi dicitur, Vel dic, ꝙ ibi erat da
tus executor ad cognoſcendum, qui ſine cauſæ cognitione per
excõmunicationem, uel alio modo nõ debet ꝯpellere: ut extr.
de exceſſib. prela. c. j. hic autem loquimur de prouiſore, qui me-
b rum habet miniſterium, ut dixi[b]. † ¶ Vltimo tamen nota, quod
23 is, cui committitur prouiſio facienda, non poteſt alteri commit
tere vices ſuas: niſi id in commiſſione contineatur. quod ſi fece
rit, prouiſio per illum commiſſarium facta non tenet, ſi de hoc
c excipiat[c]: vt in cõſti. Alex. IIII. de officio deleg quæſiuit. & pro
d batur extr. eodem cap. fina.[d] ¶ Item cum mandatur prouideri
alicui in aliqua eccleſiarum ciuitatis vel diœceſis de beneficio ꝑ-
bendali, uel alio, non poteſt in eccleſia cathedrali prouideri, niſi
de illa ſit expreſſum. ut in cõſtitutione Innocentij. IIII. extraua
e ganti, de reſcriptis. breui[e]. tamen quidam contra. † ¶ Item ſi ſcri-
24 bitur epiſcopo, ut mihi prouideat de beneficio, ſi quod ad ſuam
collationem pertineat: alioquin de alio ad cuiuſcunque collatio
nem ſpectante: ſi aliquid beneficiũ pertinet ad collationẽ ipſius
licet illud non uacet, nõ p̃t de alterius beneficio prouideri: ut in
f conſt. Alex. IIII. de præben. ſua nobis[f]. † ¶ Item per literas ſuper
25 prouiſione impetratas, non poteſt quis cogi de penſione proui-
g dere: ut in conſti. Inn. IIII. extrauaganti, de reſcrip. licet[g]. ¶ Item
ſcias, quod ſi ſcribitur aliquibus, vt non obſtãte numero, priuile
gio, uel ſtatuto me recipiant in canonicum, ſi de capituli, vel prę
lati voluntate procedat: ego intelligor receptus proprio motu
capituli, ſi ad illos, quibus ſic ſcribitur, ſpectat alias canonicorũ
h receptio[h]. Si vero non ſpectat, intelligor authoritate Apoſtoli
26 ca receptus: ut in conſt. Alex. IIII. de reſcript. contingit. † ¶ Sed
nunquid ſcholaris primam nondum habens tonſuram poteſt ſu
per beneficio literas impetrare? arg. quod ſic. extr. de pręſum. c.
ſi. Sed dominus Clemens papa IIII. dixit, quod non: quia non eſt
i capax: arg. pro eo extra. de reſcript. cum adeo[i]. de tranſac. ex lite
k ris[k]. dixit tamen, quod ſi impetrauerit, & poſt modum tonſure-
tur literæ ſumunt vigorem: & is, cui ſcribitur, ei prouidere tene-
tur: licet prius non teneretur. Sic alias dicimus, quod ſi receptus
in vna eccleſia impetret in alia, nulla facta de receptione huiuſ-
modi mentione, ualebunt ſecundæ literæ, ſi reſignet huic recep-
tioni: prout no. ſecundum Ber. Compoſt. extr. de reſcrip. ad audi
l entiam[l]. & ſic etiam obtinuit. Sed idem Ber. not. s. eodem titul.
cum adeo. ſecus tamen. ſecundum eum, ſi dixit papa in litera, Fa
cies talem recipi, qui adſcribi deſiderat militiæ clericali, prout ibi
m no. Quid de tõſurato, ſed non per epiſcopum vel abbatem,[m] q
impetrat beneficium aſſerens ſe clericum? Dicit idem Ber. quod
n non ualet: alij contra[n]. † Item ſi papa mihi concedit aliquod be
27 neficium tenendum, vſque ad ſuæ beneplacitum voluntatis: ta
o lis conceſſio expirat ipſo papa expirante[o] Quod dic vt infrà de
p emphyteuſ. §. nunc aliqua. ver. cl. & ſeq.[p] Item nota, ꝙ ſi mãdat
mihi prouideri de beneficio, quod duxero acceptandũ poſſum,
acceptare ante vacationem alicuius præbendæ, præbendam pri-
q mam in loco, vbi pro me ſcribitur, uacaturam:[q] poſſum etiã ex
cauſa optare ſecundam, uel tertiam, puta ſi nolo primam, quia al
teri debetur, uel de hoc dubium eſt. arg. extra, de conceſ. pręben.
quia cunctis. prope finem. lib. 6. Videtur etiam aliquibus, quod li
cet in reſcripto nil contineatur de acceptatione, ſed ſolum dicit
prouideas tali, in tali eccleſia, uel dięceſi, uel prouincia, eodẽ mo
do potero acceptare. De hoc tamen dubium non eſt quin exe-
cutor poſſit mihi reſeruare primam, uel ulteriorẽ ex cauſa arg.
ibi, & in his, quæ notantur ſecundum papam. extra, de iure patr.
r cum dilectus. Alij tamen aliter dicunt[q]. † Item qui optat, uel re-
28 ſeruat, uel ſuſpendit, ſemper hoc de certa præbenda facere de-
bet: puta, primã quæ vacauerit in tali eccleſia, uel diœceſi: & de
hoc nota. in pręducto c. cum dilectus. Item ſi in litera Apoſtolica
ꝯtineatur clauſula, decernentes, &c. acceptatio per me facta ſine
præſentia executoris impediet collationem ordinarij; ut proba-
s tur & nota in prædicto c. quia in cunctis. §. fi.[s] Si autem non cõ-
tineatur acceptatio, fieri debet in pręſentia. & per eũ approba-
ri debet. Quod ſi plures habẽt ſimilem gratiam: qui primo acce-
ptauerit,

ADDITIONES.

a Hic executor. ¶ Adde ꝙ executor legati non debet cognoſcere de titulo bñficij collati per legatum? ſicut nec uicarius epiſcopi de iuribus collati beneficij, quod epiſcopus contulit: vt in cap. 2. de officio vicarij. & licet quilibet executor de aliquibus cognoſcat, non tamen de his quę rei proprietatẽ reſpiciunt, in qua executio eſt facienda. vt l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. Sed pulchrũ eſt ſcire, quid ſi ab executore appellet, caſu, quo concedatur, ꝙ poſſit appellari, & in ſcriptis non reperiatur, ꝙ appellationi detulerit, nec apoſtolos denegauerit: vel terminum ad eos ſuſcipiendos aſſignauerit: uel prorſus tacuerit: ſed notarius atteſtatur ꝙ appellatio fuit interpoſita, & petiti fuerunt apoſtoli prope portam: ex aduerſo executor dicit reſpondiſſe, quod dimitteret ſibi copiam appellationis, ut deliberatè reſponderet, & pro reſponſo rediret in termino iuris; an ſit pręſumendum pro iudice: ita ut dicatur appellatio deſerta: an uero contra iudicem, quod negauerit Apoſtolos. Pet. de Anch. conſ. 225. incip. Iſte executor, tenet pręſumendum pro iudice, & quod appellatio fieret deſerta: maximè quia appellans non facit fidem de denegatione apoſtolorum, eoſque petijt in loco non congruo, ſcilicet ad portam executoris. Adde, an & quando executor poſſit admittere, quę opponuntur: & quæ contra eum opponi poſſint generaliter, vide Ab. & Fel. nouiſſime in cap. de cætero. ext. de re iu. gl. fi. in c. quo ad conſultationem. e. tit. Ab. Sic. in c. olim. ext. de excep.

b Vt dixi. ¶ Vide ꝙ plene in cle. de offi. del. c. uno. in gl. ſed nunquid.

c Excipiatur. ¶ Nego exceptionem neceſſariam: ut ſcripſi in decre. is cui. quam ſtatim allegabo ſuper uerbo, non poteſt.

d Ext. e. c. fi. ¶ Tu diſtinguas, ut in decr. is cui. de off. del. lib. 6. & in cle. e. ti. iudices. Adde ꝙ ꝯ illã diſtinctionẽ eſt gl. in c. pe. de ele. in 6. vbi canonicus ſubſtitutus ad dandũ vocẽ poteſt aliũ ſubſtituere. Sed reſponde, ut per Abb. in d. ca. fin. & ꝓ hoc dicto Spe. facit ꝙ uoluit Bar. in l. fi. ff. de diuer. & tempo præſc. ſcilicet, ꝙ ſi procurator eſt conſtitutus ad certum negotium, non expreſſa certa forma, non poteſt alium ſubſtituere. & hoc dictum dicit Abb. vbi s. ſingulare, & contra dictam gl.

ADDITIO. Adde tu, an ꝓcurator cõſtitutus ad impetrandum poſſit ſubſtituere. Pet. de Anch. & Card. Zaba. poſt glo. in c. ex parte. de reſcri. Henri. Ferran.

e Breui. ¶ Cuius mens hodie habetur de præb. quamuis. j. reſponſ. lib. 6. §. j. Adde tu, q̃d ſi quis expectaret ad collationẽ decani & capituli eccleſiæ cathedralis. Dic ꝙ tunc non procedit iſta concluſio: quia põt tunc prouideri ſibi ẽt in eccleſia cathedrali. Rota in anti. dec. 112. hoc idem dicit, ſi quis expectaret ad collationem epi: nam tunc poterit ſibi prouideri de beneficio vacanti in eccleſia cathedrali. Rota in antiqua deciſio. 213.

f Nobis. ¶ Vide de præben. mandato. lib. 6. & quod ibi s. j. gl.

g Licet. ¶ Etiam ſi prouideri mandetur vſque ad certam ſummam. ut de p̃b. quamuis. j. reſponſo. lib. 6.

h Receptio. ¶ Niſi aliud in reſcripto cõtineatur. ꝙ dic vt de reſcr. cum aliquib. lib. 6. Adde ꝙ latiſſimè ſcripſit Petr. de Anchar. conſil. 206. incipien. ſcripſit papa.

i Adeo. ¶ Vide ꝙ ibi not. in gl. pen. & quod ſuper ea dixi, vbi ꝯtra id, ꝙ ſequitur, induxi literã nondum tonſuratus, quaſi innuat eum poſtea tonſuratum: per quod non placet quod ſequitur.

k Literis. ¶ Vide quod ibi dixi in gl. pen. ſuper vlt. gl.

l Audientiam. ¶ Ex vicinitate fuit erratũ. eſt em̃ gl. Compoſt. & etiam Inno. in decr. in noſtra. ibi proximè ſequenti. tñ in articulo illo, dic ut dixi in q̃ſtione, quam poſui ſuper regula, ignorãtia. de regu. iur. lib. 6. Et ad id, quod hic dicitur de ſcholare, adde quod nota. j. de reſc. præſen. §. ratione impetrantis. verſ. ſed ibi ſcribitur. & quod ibi dicam.

m Abbatem. ¶ Quod dic, ut de priuileg. abbates. lib. 6.

n Contra. ¶ Iſtud ꝯriũ approbat ibi ipſe Ber. Cõpoſt. ut ibi ſcripſi ſuper glo. pe. quod dictum forte fuit additio: quam nõ vidit G. & vide quod dixi de inſti. c. 2. ſuper vltima gl.

o Expirante. ¶ Secus ſi dicat, uſq; ad bñplacitũ Apoſtolicæ ſedis, de reſcri. ſi gratioſe. lib. 6. & ibi plene ſcripſi in principio. q̃d de clauſula, quouſque aliud duxerimus ordinandũ. Itẽ de clauſula. donec Romano pontifici placuerit. ibi dixi ſuper j. glo. Adde quod uoluit Old. conſ. 243. inci. factum tale. q̃d ſi rectores ciuitatis donẽt aliq̃d alicui, donec domino placuerit: iſq; dñs ratum habeat ſub obligatione ſuorũ bonorum. ꝙ non poterit reuocare cõceſſum, eo quia cenſeatur ratificaſſe, ſimiliter donec ſibi placuerit: q̃a eſſet ridiculum, ꝙ quis vellet ſe obligare ꝑpetuo: deinde dicere donec placuerit: ſicut uelle aliquem eſſe hæredem, & illum exhæredare: vt l. iam dubitari. de hære. inſtit.

p Et ſeq. ¶ Totum quod ſequitur vſq; ad fin. fuit additio: antequã vera erat allegatio, q̃ fiebat. j. de reſcr. præ. §. ratione autem impetrantis, ver. ſed ibi ſcribitur.

q Vacaturã. ¶ Hęc uerba nõ patiuntur, cũ ſcribitur de beneficio ꝙ intra mẽſem à vacationis notitia duxero acceptandũ: ut not. in cle. de conceſ. præben. c. vno. ſuper uerb. notitiam.

r Dicunt. ¶ De his dic vt de conc. præb. ne captandæ. & c. ſeq. lib. 6.

s §. fin. ¶ Lib. 6. & circa hoc uide quod ibi not. in fin. in glo. not. & quod ſuper ea dixi.

a ptauerit,obtinebit[a].Nam & ſi plures habent generales literas in
prouincia,vel diœceſi,& omnes petunt idē beneficium,ille obti
nebit,qui primo fuerit inueſtitus.Super quo vide in præ. c. cum
dilectus.fiet autem ſic acceptatio.

¶FORMA. Domine executor ego peto, vel accepto primā
dignitatē,vel eccleſiam in tali eccleſia,uel diœceſi vacaturam:&
peto mihi prouideri de illa.vel accepto talē eccleſiam: & debet
nominare plures, non una tantum: ne uideatur mortem illius
deſiderare rectoris:ut extr.de conceſ.præben.ca.2. & idem iuris
29 eſt in reſeruatione & inueſtitura.† ¶Illud etiam prætermitten-
dum non eſt quia per literas Apoſtolicas gñales, ꝙ prouideatur
alicui de beneficio cum cura,vel ſine cura, non pōt illi prouideri
de beneficio ad præſentationem patroni laici ſpectāte:ut ext de
p̄b.dilectus.3.de iure patronatus,cum dilectus.& uide ſ.de lega-
b to § nunc tractemus.ver.ſed nunquid[b].Item eccleſia parochia-
li non poteſt commendari,niſi conſtituto in ętate legitima & ſa
c cerdoti,& ex cauſa:nec cōmenda durat ultra tres menſes[c].ut in
conſtit.Greg.X.de elect.nemo.lib.6.vbi dicam de hoc.Epiſcopꝰ
quoq; poſt ſex menſes non poteſt commendare, ex quo proui-
ſio ad ſuperiorem eſt deuoluta. Vel dic,ut dicam ext.de electio
d in conſtitu.Greg.X.nemo[d].Qualiter legatus ſe habere debet in
prouiſionib.faciendis,no. in præ §. nunc tractemus Quid iuris
ſit ſi prouiſio,vel electio,vel aliquid aliud mandetur fieri de cōſi
e lio alicuius,not plene Vinc extr.de conſtitu.ex parte.[e] & de ele-
ctio.cum in veteri. vbi etiam de hoc ſecūdum papam. & ext. de
30 arbit.cum olim.†¶Is quoq;, cui mandatur, ꝙ mihi prouideat
de beneficio ſpectāte ad collationem,vel præſentationem alicu
ius abbatis & conuentus, non poteſt prouidere de beneficio ad
pręſentationem,ſeu collationem abbatis tantum,& non conuē
tus ſpectante:niſi dictum fuerit in commiſſione,ſpectante com
muniter,vel diuiſim:ut in conſtit.Clem.IIII.de præben c.contin
f git[f]. ¶Per literas quoq; quibus mandatur mihi prouideri de be
neficio ad collationem alicuius pertinente,nō poterit mihi ꝓui
deri de beneficio ad illius præſentationem, & non collationem
g ſpectante:vt in conſti.Vrbani IIII.c.ti. ſignificauerunt.[g] † ¶Itē
31 executores per generales literas deputati nequeūt generales in-
hibitiones facere ordinarijs, ad quos pertinet beneficiorum col
latio,

ADDITIONES.

a Obtinebit. ¶ Non procedit hoc hodie, cum datus eſt mēſis ad expectandum:ut clem.de conceſ.præb c. vno. ver. ſecus. & quando incipit currere menſis ſecundus vel ulterior, dicam j̄.de conceſſi.præb.ſuper rubrica. Ad Old.conſilio 136.cum ſeq.

b Nunquid, ¶ Et uide de litera papali ad ꝑlatos Angliæ:dixi poſt Hoſtienſem de off.leg.dilectus.ſuper 3.glo.item ſi ſcribitur ꝓuideri de dignitate, perſonatu,uel off. an ꝓuideri poſſit de of. cuius laicus capax eſſet: ſcripſi de præb.quia ſæpe. ſuper verbo, uel officio Adde ꝙ ſi papa motu ꝓprio & cū clauſula,non obſtante:facit gratiam impetranti minoris ætatis,ꝙ poſſit obtinere beneficium curatum,& dignitatē, ꝙ nō poterit obtinere præbendam ſacerdotalem vacantem ex fundatione teſtatoris,ut cōſuluit Pet. de Anch.conſ.18.& 265.incip.Viſo puncto.

c Menſes. ¶ Hanc literam habuit Gul. ſed vera litera habet de ſex menſib. de hoc ibi no.in gl.pe.

d Nemo. ¶ Libr.6.& vide de hoc in ultim.gloſſ.& omnino uide quod ſuper ea dixi.

e Ex parte. ¶ Vide quod ibi dixi ſuper ver.cum conſilio.& ne ſede vac.capꝰ vno.libr.6.ſuper uerbo ſtatuto,per quæ pater diuerſum fore, quando conſilium requiritur ex forma mandati ab eo, quod requiritur de conſuetudine vel ſtatuto.vide quod ſcripſi in regula, nullus ex conſilio. de regul. iur. lib.6.in q.

f Contingit. ¶ Iſtud, & id ꝙ ſequitur,expeditum eſt de preb. cum in illis.§. pe.& vlt.& eod. ti.c.vlt.libr.vj.

g Significauerunt. ¶ Auctor nobis propinauit,quòd ſuo tempore potuit,ſaluo quòd dicam in fi. §.ſed hodie de verbis prouiſionem,diſpoſitionem,inſtitutionem,fit mentio in præ.decre.cum in illis.§. j.& ij.& illud verbum, inſtitutionem,mihi facit dubium ſatis forte,vt ibi ſcripſi ſuꝑ eodem verbo.Item ponitur in illis uerbum electionem,circa quòd dubitari vidi de tali caſu:In quadam eccleſia cathedrali archidiaconatus erat maior dignitas poſt epiſcopum,ibi erāt aliæ dignitates, inter quas primiceriatus erat, cui prouidebatur vocatis abſentibus intra certos limites,de aliquo ex canonicis per alteram ex formis conſilij,quia propter. Facta verò electione de tali nominato concorditer,vel à maiori parte, archidiaconus illum ponebat in ſtallo primicerij,& in loco illi debito in capitulo,nec pręſentabatur epiſcopo,nec aliter confirmabatur,nec examinabatur,quia notus, ſcilicet canonicus,vt eſt dictum: habet autem certas honorantias vel prærogatiuas in eccleſia, & hæc omnia ſeruata ſunt à tempore, cuius non eſt memoria.Accidit, quod papa in illa eccleſia fecit gratiam Titio de dignitate vel perſonatu, ſpectante ad collationem epiſcopi & capituli communiter vel diuiſim. vacauit iſte primiceriatus:quæritur an Titio debeatur? Ad negatiuā inducitur,ꝙ de electione non fit mentio in gratia:In ɔ̄riuū: quia nō fit eius confirmatio:ergo non eſt electio,ſed collatio.Ad fortificandum ius capituli inducitur opinio dicentiū ēt in canonijs formás electionū ſeruandas:ſed alij ɔ̄.de his vide in decre quia ꝑꝑ in & ſuper j.gl.& eo.tit. de ele. ſicut cū.in gl.2.lib.6.& his q̄ ſuper ea dixi & remiſi.Sed nolens de canonijs ɔfiteri,ſaltem fateatur de dignitatib.ꝑſonalib.ꝙ illis per electionē eſt prouidendū.de ele.dudum.j.Pręſuppoſito igitur, ꝙ primiceriatus ſit dignitas & ꝓ tali reputatur in eccleſia, quod ſufficit,ut ſcripſi de præb. de multa. & dignitas uacatur in decr. cū acceſſiſſent.de ɔſti.ergo ꝑ ſolēnē electionē facienda eſt ipſius prouiſio:& ſic nō cadit in litera impetrantis ad collationē ut in decr.cū in illis §.j.& facit eo.li.de off.leg.& de liberatione. Secūdo,poſito ꝙ ius cōmune deficeret: ponit ꝙ eſt ɔſuetudo lōgæua ſic ſolēniter fieri electionē primicerij.& ſic cū uim legis habeat neceſſitatē imponit:ex quo rōnabilis eſt potiſſime in electionib.de ɔſue.cū dilectus.de uer.ſig.abbate. & facit quod ibi ſcripſi ſuper gl.hoc enim.quodcunq; igitur tollamus,ſiue cōe,uel ɔſuetudinariū,q̄ neceſſitent ad eligendū,ɔcluditur ɔ̄ impetrantem cū ibi ſit electionis ſubſtantia,& forma rei eſt eſſe rei.ff.ad exhib.Iulianꝰ.§. ſi quis rem.ff.de auro & ar.leg.l.Seia.per quæ ɔcluditur ɔ̄ impetrantē.Nec obſtat ꝙ non confirmatur,ꝙ neceſſarium eſt in uera electione.de ele. noſti. & c.nihil eſt & apertius eo.tit.c.ſi.lib. 6. Sed huic rñdetur negari non poſſe hos actus eſſe diuerſos,& procedere à diuerſis: ꝙ patet ad ſenſum. & facit de tranſact.c.fi.& conſtat, ꝙ ad ipſum eſſe electionis confirmatio nil addit ſed adminiſtrationis concedit exercitium.Probat hæc rubrica pręmittens de electione,& ſubdens de electi poteſtate, quæ per confirmationē tribuitur,& q̄uq; per electionē habetur:ut in pręc.nihil.& eo.tit.indemnitatib. lib.6.& ſcripſi de app.quia nos.in fi Ex quo neceſſario concluditur,electionem ſine confirmatione eſſe quid perfectum. Nec eſt uerum, quod confirmatio ſit pars electionis:licet uerum ſit, ꝙ electio habeat in ſe partes.& uide quod ſcripſi in decre. quia propter de elect. ſuper uer. ɔſentit. Hinc eſt ꝙ qui eligit,ſatisfacit iuri & termino electionis fiendę:propter hoc,ꝙ habet tēpus integrū,ſi ſine culpa ipſius electio non confirmetur.eo.tit.ſi electi lib.6.Si igitur ſunt diuerſa amoto ſecundo per ɔſuetudinem, uel quouis modo non ſequitur ꝙ amotū ſit primū: cū ſeparatorum ſeparata ſit cā.C. de don.inter virū & uxo.ſi maritus.quā uide de reſtit. ſpo. Item cum quis, in gl.j.& de teſtib.cū cā in fi.& ff.de mino.l.Papinianus. ibi quid enim cōe habet delictum cum venia ætatis. Non obſtat prædictis, ꝙ conſuetudine nō pōt induci vt quis non cōfirmatus adminiſtret.extr.de conſue.cum venerabili.& quod ibi no in gl.2.& ſuper ea,quia illud verū, ubi nullus actus fieret loco confirmationis:ſed hic fiebat inſtallatio per maiorem,ſ. Arch.q̄ loco cōfirmationis habetur.Nec eſt abſurdum, ꝙ unus actus alterius locū teneat ex ui conſuetudinis.facit de conſue.c.2.& uide quod poſt Inn.dixi de ele.tranſmiſſam.in gl.mag.ver. redeundo.& uide quod ſcripſi de cōceſ. pręb.propoſuit. in prin. Item non negatur ex priuilegio ſine ɔfirmatione cōpetere electo ius adminiſtrandi,vt ſ.dixi:ergo ex cōſuetudine id cōpetere poterit:ut no.de iud.nouit.ver.non enim.in gl.no. qđ. & ibi ſcripſi poſt Inn.& Ab.in gl.forte text.& in gl.ſeq.Satis de rigore uidetur hoc defendi: maxime in materia reſtringibili.Aequitas tñ foueret ɔ̄rium:ꝑꝑ quod egeret declaratione: vbi autē grauati ad collationem de nouo uterentur hac forma in fraudē,nullū dubiū,ꝙ nō iuuaret hoc capitulū, ꝙ ɔferre ɔſueuerat:& ideo dictū fuit in themate,ꝙ ab antiquo ſic egerant.Itē caute fuit dictum,ꝙ papa in eccleſia illa fecit gratiā.nā eſt alia forma gratiæ.ſ.in aliqua ecclia ciuitatis,uel diœceſis:tertia ſimpliciter ad collationē epi,uel epiſcopi & capituli,q̄nque cōiter,uel diuiſim:& hanc tenuit in decre q̄uis.§.i.de præb.li.6.ſuper ver.hoc caſu ꝙ illa forma includit eccleſiā cathedralem. Sed habui iamdudū de curia aliquos tenere ɔ̄riū:& certe per rationēs quę videntur ſatis vrgētes.Ponderāt enim primo impetrationes tales reſtringibiles,vt ꝑdixi,& in reſtringibilibus id ſolū venire debet,de quo palā & verbis expreſſis eſt actum.Primū patet in præ.c.q̄uis. in prin. ſecundū, ff. de uer.obl.quicquid adſtringendę.& ſol.ma.ſi cum dotē.in prin.vnde in illis ceſſat arg à pari & a minori ad maius etiā affirmatiuè.Facit ꝙ poſt Hoſtien.ſcripſi de reſc.poſtulaſti.ad fi.magnæ gl & patet expreſſe de præb cui de nō in 2.& 3.reſpon.lib 6.Excludit ergo cathedralis eccleſia,quia nō expreſſa ꝓuincia ſecunda cā ſcilicet maioritatis & honoris,quam ipſa decre. exprimit:& talia honorabilia & magna ſub verborum gñalitate nō ueniūt facit lex,eos.de aquæductu.quam ibi allegaui ſuꝑ glo.ff. de iniur.l.ꝑtor ait §.ꝙ aūt.& ext.de reſcr.ſedes.Et ꝓ his duob.facit opi.Cōpoſt.de qua in ꝑ. decr.q̄uis in j.gl.qui ſimpliciter tenuit non venire eccleſiā cathedralē, cū ſcribitur prouideri in ciuitate vel diœceſi;hic ſto.Compoſt. dicit ſimpliciter in ciuitate vel diœceſi.Textus decr.præ. q̄uis. dixit in aliqua eccleſiarū ciuitatis vel diœce. Ego vero vbi ſ. ſimpl̄r dixi de impetrante ad collationē epiſcopi.& dixi ꝙ tunc puto includi cathedralem.Sed dicunt reſiſtētes,cū ſcribitur ad collationem epiſcopi:intelligitur de eo, quod habet de iure communi conferre: hoc non fateor. Subdunt quod eſt in eccleſijs ſuę ciuitatis vel diœceſis,non ext.nec hoc fateor niſi limitatus ſit locus ꝓuiſionis fiendæ,ſicut fit in forma pauperū,& cōiter in gratioſa.Dicunt illi habet ergo ſubintellectū ꝓ expreſſo:ſed hoc expreſſo,non poſſet in cathedrali,ut ibi ergo nec in meo caſu. Sed ego ſic ad partē meā reuoluo, cū ſcribit ad collationē epi, principaliſſime ſpectat ad ipſum collatio in ecclia cathedrali.extr.de ele.cū eccleſia.ergo principalius illa uidetur incluſa,niſi nominatim excludat.Hoc dictum coadiuuat forma pauperum,in qua ēt cū ſcribitur ad collationē epi. ēt ſuꝑ bñficio ꝙ nacabit in ciuitate vel diœceſi,expreſſe ponit hæc clauſula, Cæterū diſtrictius inhibemus, ne præfato clerico authoritate pręſentium in cathedrali aliquatenus prouideatur eccleſia,&c. Et per hanc clauſulā attentari poſſet, ꝙ dato ꝙ de ciuitate & de diœceſi fieret expreſſio,ex qua ſcribitur ad collationē epiſcopi,includitur cathedralis:alias nugatoria eſſet illa clauſula in prædicta forma. Subdunt ēt illi,ꝙ ſpecialis eſt forma,q̄ includit cathedralē,ſcilicet,cum expreſſa eſt ꝓuincia:ut in d.c.q̄uis.in fi.Fateor,ꝙ illa forma includit, ſed, ꝙ ſpecialis ſit,hoc nego:ut ibi ſcipſi ſuꝑ uer. ꝓuinciæ. ¶ Adde,ꝙ prima pars huius addi. vſq; ad uer.itē cautè.fuit Old.ꝑcipui viri, eius con. 146. inci. Factū tale ɔſuetudo eccleſiæ Heduen. cuius vigiliæ nō eſſent tacendæ. Similiter ver.itē cautè hr̄ per Old.con.185.inci.Thema tale,Titius canonicus Vceuſis.ubi late concludit ꝙ impetrans gratiam a papa de perſonatu, officio.vel dignitate pertinēte ad collationem epiſcopi & capituli cōiter vel diuiſim,ꝙ nō includit eccleſiā cathedralē. Adde,ꝙ pro opinione Io.And. tenet Rota in nouis deci.247.Item uidetur facere id,ꝙ dixi ſ.in proxima noua additione:ſed id ꝙ uult Rota in anti.deci.112.vbi dixit,ꝙ expectās ad collationem decani & capituli cathedralis eccleſiæ,poteſt acceptare beneficia in dicta cathedrali eccleſia uacantia.

latio, ne illa conferant cum vacauerint:vt in conſtitutio. Clem.
a IIII.eo.tit.ſicut ex parte.[a]

ADDITIO.

a Ex parte. ¶ Dic vt de conceſ.præb.execu tor.lib.6. vt ibi no.in gl. 2.Miror
ꝙ autor,qui de conſtitionib.Clementis IIII.hic & ſupra mentionem fecit
omiſit hic,& in toto iſto opere decr.eius,quę habetur de præben. c.2.li.6.
maxime cum ipſe gloſſauerit decr.ibi ſequentem,ſcilicet, ſtatutum , q̃ fuit
Grego.X.facta ad reſtrictionē illius. Et fortius turbor, quia ibi de materia
quā tracto in præ. decre. 2.ſuper fi. gl.nihil dixit:ſcilicet an cōſtitutio locū
habeat in beneficijs regalibus. ipſe ibi dedit falſam remisſionem ad hoc
opus.Sed quęro circa ipſam decre. reſeruantem collationi papę beneficia
uacantia in curia,ſi papa illud beneficium contulit Titio non curiali & ab
ſenti:& ille certificatus antequā conſentiret,vel poſt , antequā poſſesſionē
apprehenderet decesſit an ordinarius bñficij posſit illud conferre:an ſuero
ſpectet ad papā virtute ꝑdictæ decre.illius collatio ea vice,& eadē ē q̃ſtio,
ſi papa ſpecialiter reſeruaſſet collationi ſuæ bñficia certæ ꝑſonę puta Pau
li. Sol.primo caſu,qñ ꝯſenſerat,certum videtur,ꝙ ſpectet ad papam :cum
duret prima uacatio:cū licet bñficiū non eſſet liberum , non tñ erat ſuū. de
præb.ſi tibi abſenti.de ele.ſi compromiſſarius,& c.ſi electio.lib.6. Aduerte
quia uideor hunc caſum ibi notaſſe in gl. antepe. vbi dixi decr.illam ibi lo-
cum habere in caſu decr.ſtatutū.de præb.quo ad menſem, qui datur papæ ,
hoc expedit declarare Decr.illa. ſi electio. ponit quatuor caſus , in quibus
eligentes recuperant electionē,& habent tēpus integrum. Primus eſt ſi ele-
ctus nō ꝯſenſit.& hęc plana:& habet locū in collatore,& in caſu ꝑdicto eſt
plana:gl. Secundus & tertius caſus ſunt qñ poſt conſenſum renunciat , vel
moritur.& his caſibus ꝓcedit glo.electo exiſtentē in curia.& hoc eſt planū
ſed nō ſic planū,ſi electus qui ꝯſenſit renunciās,vel moriens,eſt extra curiā
& iō formata q ō fuit de abſente. Quartus caſus eſt , qñ ꝑꝑ occultū vitium
electi caſſatur electio.Iſte caſus nō ꝯgruit q̃ſtioni,nec decre. 2. & 3. de ꝑb.
quæ de collatione,nō de electione loquuntur. Concludo ꝙ decre. ſi electio.
quo ad primū ſuum caſum ſimpliciter habet locū in caſu decre.ſtatutū Itē
in ſcđo & tertio prouiſo renunciante vel moriente in curia. Quartus autē
nō adaptat:ſi tñ eſſet ſic,ꝙ diceretur collationē factā per papā non valere ,
non diſputaremus hic,an illud fuerit occultum papæ : ſed ſi papa caſſam
pronunciaret vel caſſaret collationem per ſe factam: quæſtio non eſſet du-
bia:quia ſiue ex prima uacatione,ſiue ex ſecunda diceretur vacare ad papā
ſpectat.Redeo ad quæſtionem, q̃ dubia eſt poſt ꝯſenſum prouiſo moriente
extr.curiam,& ante poſſesſionem apprehenſam.Dubiū mihi facit decre.ac
cedens.de accuſ.& hoc dupliciter. Primo,quia poſſesſionis apprehenſio in
tali prouiſo per papā,recte in caſu noſtro .ſ. de beneficio vacante in curia,
impeditur ꝑ exceptionē criminis cū infamia.Secūdo,quia ibi dicitur ſilē-
tiū imponendū tali ſic prouiſo.nō dicit eū priuandum:quaſi nondū habeat
ius plenū.Ad hanc partē facit ille generale: cum aliquid ſupereſt ad agen-
dū,nil videri actū.ff.de eden l.j.§.pe.de baptiſmo. maiores. ver.ad hoc eſt
& ibi gl.dat concordātias ſuper ver.non ex parte.Contrarium tene, & dic
ꝙ eſt noua uacatio:cum confirmatio electionis faciat quē prælatū.Item ꝙ
ētante poſſesſionem adeptā plenā adminiſtrationem habet.de elec. tranſ-
miſſam.vbi de hoc plene ſcripſi poſt Inno.& H in gl.mag. Patet id de tran
ſlatione.c.2. ver. ſicut autem. Prouiſio autem, uel collatio habet uim ele-
ctionis & confirmationis.& de prouiſo , uel cui facta eſt collatio,habemus
tex.aperte probantem,ꝙ licet poſſesſionē non habuerit, mors eius inducit
nouā uacationē.Hæc uide in cle.vt lite pendente.ſi duobus.uer. neutro.&
uer.ſi vero alter.Nec obſt.uer. quod ſi unū ibi ꝑcedens.ubi ponderatur poſ
ſesſio:quia ibi nō pōderatur poſſesſio quo ad uacationem : imo aperte ibi
probatur,ꝙ ſine poſſesſione dr̄ noua uacatio:ſed ponderatur ibi poſſesſio,
quo ad collatorē. Et fuit illa ſpecialis prouiſio utilis pro expeditione bene
ficij:cum de iure aliter eſſet dicendū:ut ibi no.in gl.ſicut ergo. Fateor etiā
ꝙ poſt poſſesſionem adeptam adhuc clarior eſt noua uacatio.Bene facit.C.
de do.nec ambigere. ¶ Adde huic addit.quæ ſcripta reperiuntur in conſi-
lijs Old.57. & quæ ſcripſit Petrus de Anc.conſi.57.incip. Circumſcriptis
regulis cancellariæ.

¶De nominibus actionum.

SVMMARIVM.

1 *Prætoriæ actiones quæ dicantur.*
2 *Interdicta & loca interdictionum,quę ſunt , & quot modis dicantur.*
3 *Edicta quot & quæ ſint.*
4 *Ciuiles actiones quæ dicantur*
5 *Cautiones & ſtipulationes quæ dicantur.*
6 *Officium iudicis multiplex eſt.*
7 *Senatuſconſultum quot modis dicatur.*
8 *Conſtitutiones quotuplices in iure reperiantur.*

5.§.Poſtremo ſciendum eſt,quod actionū,aliæ ſunt
ꝑtoriæ:de quib.primo dicemus. Aliæ
ciuiles,de quibus ſecundario oſtendemus,dicentes nomina earū
ut ibi infra,in tractatu libellorum,ſuper eis libelli inueniant con
cepti.Prætoriæ aūt continent interdicta:qa & ipſa prætoria ſunt
Itē edicta,q̃ ſimiliter ſunt ꝑtoria.Itē ciuiles ꝯtinent cautiones, &
ſtipulationes.Item continent multiplex officiū iudi.Itē cōtin ēt
a bonorum poſſeſſiones.Item ſenatuſconſulta,& cōſtitutiones.[a]
1 †¶Prætoriæ igitur actiones ſunt hæ, ſcilicet Publiciana , de qua
in tit de cauſa poſſeſ. & propric. §. nunc dicendum. Item in rem
reſciſſoria:de qua in tit.de integ.reſtit. Item Seruiana:de qua in
titul.de locato.§. poſtquam.verſi.porro.Item quaſi Seruiana,de
qua in tit.de pig.ver.cæterum.Item utilis rei vend.quæ datur ſu
perficiario,quæ datur emphyteutæ,de quibus in tit.de cauſ poſ.
& ꝓpric.§.ſequitur.ver.eſt & utilis.& ſequent. & quę datur me
tum paſſo de qua in ti.quod met.cauſa. Item poſſeſſoria hæredi
tatis petitio & fideicommiſſaria, de quibus in ti de iudic. §. j. Itē
in rem præiudicialis pro libertinitate,de qua in tit. de natis ex li-
bero uentre:& de partu agnoſcendo,de qua in tit. qui filij ſint le
giti.Item Pauliana Item Fauiana. Item utilis Caluiſiana vel Fauia
na Item Caluiſiana.Item in factum reuocatoria,de quibus in ti-
tulo de rebus eccleſ.nō alien. Itē redhibitoria. Item quanto mi-
noris Item in factum ædilitia:de quibus in titu.de empt. & vend.
§.nunc dicendum.Item exercitoria.Item inſtitoria.Item tributo
ria.Item de in rem verſo.Item quod iuſſu. Item de conſtituta pe
cunia,de quibus in tit.de ſolu.§.prænotandum.Item de peculio ,
de qua in titulo,de peculio.Item utilis ex ea cauſa,ex qua iuratur
de qua in ti.de iureiur.Item utilis certi condictio, de qua in titu.
de confeſ.Item neg.geſt.Item utilis neg.geſt.Itē ꝯ̃ria negotijs ge
ſtis.Item protutelæ Item contraria protutelę de quibus in ti.de
iudic.§.generalia Item depoſiti.Item viæ reiectæ:de qua in ti. de
cauſa poſ.& prop.§.quia vero.Item quod metus cā de qua in ti.
ꝙ me.cā Item de dolo,de qua in tit. de dolo & cōtumacia. Item
furti manifeſti Item furti aduerſus nau.cau.ſta.Item factum ex il
lo edicto,de quibus in tit. de furt. Item de ſerui corrupti:de qua
in tit.de ſer. non ordi. Item vi bonorum raptorum , de qua in ti
tu.de rapt Item iniuriarum.Item in factū ſubſidiaria legis Aqui-
2 liæ.Itē utilis legis Aquiliæ:de quibus in titulo de iniurijs. † ¶Se-
b quit videre de interdictis[b],& quo loco cuiuſlibet illorū ſubro-
gata eſt actio in factum:ut ſ § j.ver.rurſus.Sunt autem hæc:inter
dictū de mortuo inferendo.Item de ſepulchro ædificato:de qui
bus in titulo de ſepulchro.Item ne quid in loco ſacro uel religio
ſo fiat immittaturue:de quo in titulo,de relig.do.Itē ne quid in
loco publico fiat,& ſi factum fuerit,ꝙ tollat.Itē ne quid fiat in
flum.pub.ripaue eius ponatur Itē de loco publico fruendo.Item
de uia publica & itinere publico reficiendis.Itē ut liceat ire agere
per viam publicā.Item ut liceat ripam fluminis reficere , uel mu-
nire.Item ut liceat in flumine publico nauigare,de quibus in titu
lo de cauſa poſſeſſio.& propri.§.quia vero.& §.ſequent.Item ne
uis fiat ei,qui in poſ.miſ.ē,de quo in titulo,de eo qui mit. in poſ.
cauſa rei ſer.Item quorum bonorum.Item quorū legatorum,de
quibus in titulo de teſtamentis §.nunc dicendum. Item de tabu-
lis exhibendis. Item de liberis deducendis. Item de libero homi-
ne exhib.de quibus in ti.de conuer infid.Item vnde vi. Item uti
le vnde vi.Item ꝙ ui aut clam.de quibus in tit.de reſtit.ſpol. §. j.
& 2.Item vti poſſidetis Item vtrobi.Item de ſuperficiebus.Item
de itine.actuque priuat.refici.Item de aqua quotidiana.Item de
aqua quotidiana & æſtiua.Item de aqua ex caſtello ducenda. Itē
de riuis. Item de fonte reficiendo. Item de cloacis : de quibus in
tit.de cauſa poſ.& propri § 2.& 3.Item de precario,de quo in ti
tu.de preca.Item de arbo.cæden Item de glande legenda,de qui
bus in præ.tit.de cauſa poſſeſ.& proprieta.§.priuata.ver.eſt inſu
per.Item de migrando.Item Saluianum,de quib.in ti.de locato.
§.poſtquam.ver.cęterum.& ſequen Item de noui operis nuncia
tione.Item ut liceat ædificare cui nūciatum eſt,ſi ſatiſdederit. de
quibus in ti.de no.ope.nuncia.Item interdictum fraudatorium
3 de quo in ti.de rebus eccle.nō alie †¶Nūc dicamus de edictis[c],
b quę ſunt hęc:Edictū de albo corrup Item ſi quis ius di.non obt.
Item de in ius uoc Item ſi quis in ius uo.nō ierit.Item in ius uo.
vt eant,aut ſatiſdent.Item ne quis eum q in ius voc.eſt vi exi.Itē
de eo per quē factum eſt,quo minus qs in ius ſiſtat,de quibus in
titu.de do.& contu.§.reſtat.Item de edendo,de quo in titu.de fi
de inſtru.Item de calumnia,de quo in ti.de calum. Item de act.in
factum ſubrogata in locū actionis de dolo.de qua in ti. de dol.&
contum.§.j.Item de alien.iud.mut.cau.fact.de quo in ti.de al.iu.
mu. Item nau.cau.ſtab.de quo in tit.de furtis. Item actio in factū
de his,qui deie.vel effu.Itē vtilis actio pro ſocio, cum plures ha
bitant in eodem cœnaculo, ex quo aliquid deijcitur. Item actio
in factum contra eum qui aliquid habet appenſum:de quibus in
titulo de iniur.Item ſi menſor falſ.modum dixer. de quo in titu
lo,de

ADDITIONES.

a Conſtitutiones. ¶ Scire debes ꝙ in his modicū laboris habuit auctor. Rof-
fredus enim ſic inchoauit à ꝑtoriis,& eodē ordine illas poſuit,inchoans à
publiciana. & continuauit uſq; ad ſubſidiariā & utilem legis Aquiliæ. Itē
hic declaratur,ubi poſuit libellos:quos etiam inde recepit auctor.
b Interdictis. ¶ Ro.poſt præſcriptas act. ꝯtinuauit etiā interdicta , inchoās
a mortuo inferendo,ponendo præcedentem rubricā generalem de interdi
ctis finiuit etiam ut auctor in interdicto fraudatorio.
c Edictis. ¶ Sic & Roffredus poſt interdicta poſuit edicta ſine gñali rubrica,
& inchoās ab albo corrupto,& finiens de legato præſtando & ſatiſdationi
bus ad id.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

lo,de parochi.Item de mortuo inferendo. Item actio funeraria,
quæ datur pro impenſis funeris, de quibus in titu. de ſepulturis.
Item de loco ſacro vel religioſo pro puro vendito de quo in ti.
de religio.Item actio in factum deſcendens delato iureiurando,
de qua in tit.de iureiur.Item ſi mulier vẽtris no.cal.cauſa in poſ.
miſſa eſſe di.Item ſi mulier ventris no.in poſ.mittatur,& eadem
poſſeſſio dolo malo ad alium tranſlata eſſe dicatur.de quib.in ti.
de eo qui mit.in poſ. Itẽ quod cũ falſo tutore auctore geſtũ eſſe
di.Item de eod.competenti pupillo,de quibus in ti.de iudi.§.ge-
neralia.ver.verum.& ſequen.Item ſi omiſſa cauſa teſtamenti,de
quo in ti.de teſtamentis.Item de publicanis,de quo in tit.de cen
ſibus.§.nunc dicendum.Item de liber.cauſa,de quo in tit. de na.
ex li.ven.Item de bonis auctoritate iudic.poſſ.de quo in titul.de
eo,qui mit.in poſſ. cauſa rei ſer. Item ſi quis teſt. libr. eſſe iuſ. de
quo in tit.de furtis.Item actio in factum contra damnum dantẽ
turba adunata.Item de incendio ruin.naufra.de quibus in titulo,
de raptor. Idem de ſepulchr.uiolat.de quo in titulo,de ſepultur.
Item de damn.infect.de quo in titulo,de nou. operis nunciatio.
Item de legatis ab hærede præſtãdis,vel ſatiſdan.de quo in tit. de
4 teſtamentis.§.j.& §.2.verbo de cautionibus.†¶Explicuimus præ
a torias actiones,[a] nũc ergo ciuiles deſignemus:& ſunt hæ, ſcilicet
rei vendicatio.Item confeſſoria & negatoria:de quibus in tit.de
cauſa poſſeſ.& proprie. §. in confeſſoria. Item in rem pręiudicia-
lis.de qua in tit.de off.or. ver.ulti.Item in rem præiudicialis,quæ
datur domino cõtra ſeruum.Item cõtraria in rem præiudicialis
de quibus in ti.de na.ex lib.ven.Item petitio hęreditatis. de qua
in tit.de iudic.§.vniuerſalia Item finium regundorum.Item fam.
erciſc. Item communi diuidundo:de quibus eo. ti.§.communia
Item certi cõdictio generalis Item ex ſtipulatu. Item ex mutuo.
Item condictio triticaria. Item ex cauſa. Item ob turpẽ cauſam.
Item ſine cauſa.Item indebiti,de quibus in tit.de ſolu.§.ſequitur
Item furtiua, de qua in tit.de fur.Itẽ ex lege, de qua in præ. §.ſe-
quitur.Item actio ad exhibendum:de qua in tit.de iudi.§.fi.Item
ex empto. Item ex vendito:de quibus in tit.de emp.& uen.§.pri
us.Item ex conducto & locato.Item oneris aduerſi:de quibus in
tit.de loca.§.poſtquã.Item pro ſocio.Item mãdati:de quibus in
tit.de iudic.§ generalia.& §.ſpecialia.Item depoſiti:de qua in tit.
de depoſito.Item tutelæ,de qua in præ §.generalia. Itẽ cõmoda
ti:de qua in tit.de commodato.Item pignoratitia : de qua in tit.
de pig. Item pręſcriptis verbis.Itẽ præſcri.ver.æſtimatoria:de q
bus in tit.de empt.& vend.§.3.Item præſcrip. uerb. ex permuta-
tione:de qua in tit.de rerum permu.§.dicẽdum. Item actio in fa
ctũ ſubſidiaria:de qua in titu.de cauſa poſ.& proprie.§.ſequitur
uer.item iura.I tem in factum ex re iudi.de qua in tit.de re iudic.
Item ex confeſſione,de qua in tit.de confeſ.Item actio ex ſtipu.
pro dote:de qua de dona.inter virum & uxor. Item actio aquæ
pluuialis arcẽdæ,de qua in tit.de cauſa poſ.& proprie.§.priuata.
uerſi.uerum.Item de paſtu pecoris,de qua in tit.de iniu.§. ſequi
tur.uerſi.porro.Item actio ex teſtamento, de qua in tit.de teſta.
§ j.Item ex ſtipulatu,de qua in tit.de ſolu.§.prænotandum.uerſ.
Item contra promittentem.& ſeq.Itẽ furti nõ manifeſti: de qua
in tit.de fur.Item de tigno iniuncto:de qua in tit. de ecc. ædific.
Item arborum furtim cæſarum de qua in ti.de iniur §.2.uerſ. itẽ
ſi quis. Item rerum amotarum,de qua in tit.de furtis. Itẽ de ra-
tionib.diſtrahẽdis,de qua in tit.de iudi.§ generalia.uerſ.porro ſę
pe tu.Item legis Aquil. Item de pauperie. Item iniuriarum ex l.
Cornelia.de quibus in ti.de iniurijs.§.j.& 2.Item actio in factum
contra magiſtratum,de qua in tit.de iud.§.generalia.uerſ.itẽ pu
pillo.item actio ingrati,de qua in ti.de na.ex li.uent. Item quãti
5 minoris,de qua in titu.de empt.& uen.§.nunc dicendum.†¶Se-
b quitur de cautionib.& ſtipulationibus,quæ ſunt hæc [b], ſc. actio
ex ſtipulatu, & rem pupilli ſaluam fore.Item rem ratam haberi,
Item iudicatum ſolui.Item damni infecti.Item ea,quæ interpo-
nitur ab eo,cui opus nouum nunciatum eſt.item quæ datur ꝓpri
c etario ꝯ uſufructuariũ,uel uſuariũ [c]. Item quæ interponitur ab
hærede pro legato ſoluendo.Item quæ interponitur ab arroga-
tore pro reddendis bonis arrogati. Item quæ datur fideicõmiſ-
ſario contra rogatum reſtituere hæreditatem.de quibus in ti.de
pig.§.ſequitur.item quæ interponitur,vt quis in iudicio ſiſtat de
qua in titu.de dol.& contu.§. reſtat. Item quæ interponitur pro
morbo,vel euictione,de qua in titul.de emptio. & vend. §. fina.
6 †¶Dicendum reſtat de multiplici officio iudicis [d]. Eſt enim of-
d ficium iudicis,per quod alimenta petuntur.de quo in titulo,qui
fil.ſint legitimi.item quo datur reſtitutio minori:de quo in ti.de
in integ.reſt.item quod datur contra detinentem filium alicuius
vel contra filium:de quo in ti.de conuer.infid.itẽ quo ſubueni-
e tur colono & vaſallo contra dominũ [e], de quo in titul. de cenſi.
item quo grammatici,aduocati,medici,& alij ſalaria petunt: de
quo in tit.de magiſt Item quo petuntur fructus a poſſeſſore.de
quo in ti.de cauſa poſſeſ & proprie.§.ſequitur.item quo petun-
tur vſuræ quaſi intereſſe:de quo in ti.de uſuris. Item quod datur
pro riuis & a quis alicuius ducendis.Itẽ quod datur,ne quid fiat
in uia publica ciuitatis,de quibus in tit.de cauſa poſſ.& proprie.
§.qa uero.uer.ad hoc.& §.priuata.uerſ. ſed & ſi me.item officiũ
iudicis,per quod cogitur quis emancipare filium, de quo in tit.
de na.ex lib.uẽ.item quo bona debitoris liceat poſſidere:de quo
in tit.de eo,qui mi. in poſ.cauſa rei ſer.itẽ quo bonis alicuius da
f tur curator:de quo in ti.de iudi §.generalia.uerſ.item de bonis [f].
¶Nunc ſequitur de bonorũ poſſeſſionib.quæ multæ ſunt:de q
g bus habes in tit.de teſtamen.§.ſequitur [g] †¶Reſtat uidere de ſe-
7 natuſconſult.& ſunt hæc.[h] Orficianũ:item Tertullianum:item
h Rubrianum:de quibus eo.tit.ſcilicet de teſta.§.fin.item Voluſia
num:Item Turpillianũ :de quibus eod. tit. de cal.item Libonia-
8 num,de quo in tit.de fi.inſtru.†¶Vltimo dicamus de conſtituti-
onibus quę ſunt hæc,diui Adriani:itẽ Thedoſij & Valentiniani:
de quib. in ti.de adul.itẽ Seueri & Antonini : de qua in tit.de ſer
uis non ordi.ver.& quia itẽ edicti diui Marci, & cõſtitutio,ſi qs
in tamã.& inuaſor.& cum quærebatur.de quibus in tit. de reſti.
ſpo.§.j.item conſtitutio, non ab re. item cõſtitutio,ex liberis:de
quibus in tit.de locato.§.poſtquã.uerſi.cæterum.& ſequen.item
conſtitutio,Chriſtianis:de qua in tit.de Iudæis.Item conſtitutio
ſi conſtiterit:de qua in titulo de parochi. item conſtitutio de ſuf
fragio:de qua in ti.de magiſt.item conſtitutio,ob ęs alienum:de
qua in tit.de pig.§.j.ver.item cum ob æs.

ADDITIONES.

a Prætorias actiones. ¶ Quare præceſſerint dicit Roffred. in titu. generali, qui eſt breuis:demum inchoat à rei vendicatione,ſicut auctor,& finit in rubrica quanto minoris:in qua etiam tractat quanto pluris.

b Hæc Rof. ¶ Vbi de cautionib.enumerat 13.auctor 12.vel 11.tantum:ſed ſeptimam declarabo,& 13.ſupplebo:quæ eſt in ordine Roff.vlt de cautione,ſcilicet quam facit legatarius hæredi : ſi ſolutum eſſet ſibi plus quam Falcidia pateretur.

c Vſurarium. ¶ vij. eſt de cautione, quam præbet vſufructuarius de rebus quæ conſumuntur vſu.

d Iudicis. ¶ Plus tamen poſuit de hoc Rof.vt ſ.dixi de off.iu.ſuper Rubrica:& ſtatim addam.

e Dominum. ¶ Et hoc tractat Rof.rub.7.officiorum,ſed eſt aliud quod datur dominis ꝯ colonos & adſcriptitios:de quo ibi ponit rubricã:& in proxima ibi præcedenti tractat de officio iudicis contra collectores,qui collectas ultra uires exigunt contra id.ff.de ua.mu.l.2.§.fi.

f Bonis. ¶ Iſta ultima eſt Rof.de ordine iudiciorum: poſtquã ſequunt̃ quatuor reſpicientes ſolũ materiã tutorũ & curatorũ. Omiſſum eſt ẽt officium quod datur ad reuocandam venditionẽ factã medico ꝑ mala medicamẽta, per l.medicus.ff.de uar. & extraordi.cog. de quo tractat rubrica de off. iudi.in cauſa ſpeciali.& uide in ſeq.rubrica ad certos caſus.

g Sequitur. ¶ Et uide quod ibi dicam in prin.

h Hæc. ¶ Sup.illa,de quib.tractat.ſunt enim multa alia,de q̃b. Rof.incipiẽs à Velleiano poſtea illa proſequitur.& idẽ dicas de conſtitutionib. de quib. plenè ipſe Roff.inter prædicta ſenatuſconſulta proſequitur.

ADDITIONES NOVAE.

* Nota ꝙ licet feratur ſententia abſolutoria ſuper dominio directo non tamen pręcluditur via intentandi dominium vtile,C. de ingen. manumiſ. l. pen quam allegat Bal.in l.edita.C.de eden.pro hoc fac.gl.inſtitu. de actio. §.aliç.ſed ibi loquitur in Publiciana.

* An poſſit quis pati ſe conueniri actione quæ non eſt nec conuenit, & quando hoc intelligatur.not.per Bar.in l.ſi ſocer.ff.de dote præleg.

* An quando aliquid purè promittitur, poſſit ſtatim pro illo agi.no. in l. eũ qui Kalendis.§.quotiens.de uerb.obl.& de ſolutio l.ꝙ dicimus.

* Nota ꝙ ſi habeo actionem realem & perſonalem,ſi unã accepto, videor alteram repudiare,inſt.de leg.§.noſtra.ſecundum Bal.

* An actio ad exhibendum & rei uendicatio poſſint ſimul in eodem libello intentari,gl.in l.qui de inofficioſo. de inoff.teſt.dicit quod ſic contra videt̃ gl.in l.2.§.eſt autem.ff.ad exhiben.

* Pone ego eram debitor tuus in centum naturaliter,tantũ ſolui tibi uiginti.iſta viginti nõ poſſum repetere,ſed ſi tu uis vltra me conuenire ad reliqua octuaginta,an poſſit,de hoc not.in l.filiusfa.§.fi.ff.ad Macedo. per Domin.Argen.

* Quomodo agere debeam contra nomẽ debitoris mei mihi per ipſum obligatum,not.per gl.in l.hæredem mariti.C.de hær.act.no.in l.nomẽ.C.quę res pignori.obl.poſſ.Iaco.But.in l.procurator in rem.ff.de proc.& hic per Spe.& Io.de pig.c.1.

* Quia Speculator in hoc tit.videtur innuere, quod petitio hæreditatis ſit realis:ad declarationem huius formo quæſtionem quã habuit dominus Segnorolus de facto.prout poſuit in conſilijs ſuis. Quæritur ſi petij me declarari hæredem Titij, & per conſequẽs eius hæreditatẽ ad me pertinere ab inteſtato,tanquã ad proximiorem agnatum propoſita petitione hæreditatis,an ea petitio hr̃ditatis poſſit dici realis ad hoc vt ſtatutũ Mediol.quo cauet̃,ꝙ ſententia in reali contra quencunque poſſeſſorẽ mandetur executioni,habeat locum.Et primo uidetur ꝙ non,per l.hæreditatis. C. de peti. hæredi.ſecundo per glo.quæ eſt inſti.de actio.§.quædam.Tertio de natura realis, cuius non eſt quod naſcatur ex contractu, uel quaſi, ex maleficio uel quaſi. imo intentatur contra eum qui nullo iure eſt obligatus,ut inſti. de actio.§.j.Sed ita eſt ꝙ petitio hæreditatis naſcitur ex quaſi contractu,

insti

inſti.de obliga.ex quaſi contract.§.item ſi hæres. preterea ſeparatam habet naturam a realibus.l.Fulcinius.§.fin ex qui cau.in poſſ.ea.præterea mixtũ ex pluribus ſimplicibus conſtituit nouam ſpeciem,l.munerum.§. mixta. ff. de mune.& hon.& quod not.in gl.ſuper dicta rub. & l. ſi ſtatulib. §.fina. de ſtat. lib. pręterea licet mixtum ex plurib. ſimplicibus aſſumat effectum interdum vnius,interdum alterius tamen. ſecundum propriam ſignificationẽ ſimplex non continet mixtum ſeu compoſitum,l.lege.de leg.3.& l. in lege Cenſoria.de uerb.ſign.præterea cum mixtum ex pluribus ſimplicib.addat vni extremorum,& addat alteri,quod apparet ex eo quod alterius effectum ſeu naturam aſſumit:ergo nouum quid conſtituit,l.ius ciuile de iuſtitia & iure,& l.j.§.cum adijcit.de uerb.obli.ſed ita eſt quod petitio hæreditatis eſt mixta,vt dicta l.hęreditatis.& no.gl.in l.ſin autẽ.§.ſed in his.de rei vendicat.& not.Io.in arbore actionũ in numero mixtarum per quæ videt̃ innuere actiones mixtas cõſtituere nouam ſpeciem à realibus, & a perſonalib. & ſic non habebit locũ ſtatutum,cũ verba debeant intelligi ſecundũ meram & propriam ſignificationem verborum,l.verbis.& l.qui liberis.§. hæc verba.ff.de uulga. & pup. & cum verba caſum omiſſum non capiant, immo derelinquant ipſum diſpoſitioni iuris communis, vt l.ſi uero. §. de vno.ff.ſoluto matri.& l.commodisſimè. de liber.& poſt.ex quibus videtur concludi,quod dictum ſtatutum non habeat locum. ¶ In oppoſitum,quod petitio hæreditatis ſit reális,probat text.qui hoc dicit in l.ſed ſi lege.§. petitio.de petitione hęreditatis.& dicta l.ſin autem. in gloſſ. videtur hoc tenere.& Inſtitu.de actio.§.item Seruiana.& l.ſi mater.§.j.cum l.ſi à te.in prin. de exce.rei iudica.& ſuper rub.ff.de inoffi.teſt.& l.fin.C. de codic. Spec. in hoc §.ſequitur Iaco.But.in l.hæred.de petitione hæredi. & inſti. de actio. §.j.& Cy.in dicta l. hæredis.qui omnes dicunt petitionem hæreditatis eſſe realem:& quod dicunt iura eſſe mixtam,intelligunt quo ad effectum.vnde ratione effectus mixtæ quoquomodo poteſt dici mixta,vt ibi,quod etiam effectus attribuitur cauſæ,l.ſin autem.§.fina.de aqua pluuia. arc. & l. cuius. de reg.iur. & ſic quoquo modo ratione effectus dicitur mixta, tamẽ ꝑ hoc non imitatur eius naturam, cum per extrinſecũ qualitas non imitetur naturam rei l.tutor.de fideiuſſori.& l.Zenodorus.C.ad macedo.l. clam poſſidere.de acqui.poſſ. Item probatur per rationes, compoſitum ex ſimplicibus non conſtituit nouam ſpeciem a ſimplicibus ſeparatam,ſed quatenus aſſumit naturam vnius mixti,illius,contra,ut inſti.de actio.§.j.& l.actio.de actio.& obli.hoc idẽ prob.in gl.in l. 2.de verbo.obli.& l.Titiæ textores.in 3.caſu.de leg.1.petitio hr̃ditatis licet capiat partem realitatis,& partem ꝑſonalitatis non conſtituit nouam ſpeciem actionis. ſed cum non ſit perſonalis,ut ĩ.apparebit.ergo neceſſario cõcluditur eam realem.& per hoc reſpondetur multis rationib. factis pro illa parte. Præterea omnis actio perſonalis deſcendit ex contractu,vel quaſi, aut ex delicto vel quaſi: ſed petitio hæreditatis non eſt ex his, ergo non eſt perſonalis. Probatio minoris, quemadmodum nos dicimus,ꝙ rei vẽdicatio dominium in agente ipſam cauſat, ita id quod fuit in defuncto & hodie eſt ĩ hærede,ut l. cum hæredes de acq.poſ.& ꝙ repræſentat eandẽ perſonã,ut in auth.iuſiurandum.§. j.cauſat petitio hæreditatis, l.j.§.j.ſi pars hære.pe.& hoc ex parte agẽtis.ex parte ergo eius cõtra quem ipſa poſſesſio,ſeu reſtituendi facultas,l.j.§. j. C.de alie.iu.mu.cau.fac.& l.officium.de rei ven.& l.generaliter.de petitione hęreditatis §.contra poſſeſſorem.non ago contra illum tanquam contra obligatum, ſed quia habet facultatẽ rei reſtituendæ quemadmodum dicimus in rei vendicatione,ut dicta l.officium.pręterea ille qui tenetur perſonali, tenetur ad dandum vel faciendum,dicto § j.inſti.de actio.& dicta l.actionũ de actio.& obl.ſed per petitionem hæreditatis, non peto mihi aliquid dari vel fieri ſed peto me declarari hæredem in totum, vel pro parte reſtitutio autem hæreditatis quæ eſt facti,l. ubi autem. de uerb. obli. venit ex officio iudicis.vnde male formaretur libellus ſi dicerem, dico me hæredem talis unde peto mihi hæreditatem reſtitui: quia tunc ſequeretur quod reſtitui veniret iure actionis.Concludo ergo debere petere declarari hæredem,officio tamen iudicis inhærenti actioni propoſitæ fiet ipſa reſtitutio. l. liber. de petitione hæredi.C.& l.non poſſumus.ſi pars hæred. pe. per quas leges concluditur ꝙ iure actionis ſeu obligationis in petitione hæreditatis non venit aliquid dandum vel faciendum.ceſſat ergo cõtractus vel quaſi & delictũ vel quaſi: & hęc ĩter ſe multũ differũt,uidelicet venire iure officij,vel iure actionis ſeu obligationis,ut no.in l.4.depo.iungẽdo cũ l.j. de iudi.Si ergo iure actionis vel obligationis in petitione hæreditatis non poſſum petere mihi aliquid dari uel fieri,neceſſario ſequetur ipſam non eſſe perſonalem, & per conſequens attenta eius cauſa & origine.quæ non conſiſtit ex contractu vel quaſi, erit iudicanda realis. Præterea omnes uendicationes cenſentur reales,inſti.de actio.§.appellantur. ſed per petitionem hæreditatis vendicamus,vt dict.l.licet.de iure deliber.& l.legitimam,de petitio.hæredi.& l.j.ſi pars hæreditatis peta. præterea omnis petitio hæreditatis cenſetur eſſe in rem.l.actio. de actio. & ob. & l.pecuniæ. §. petitionis verbo.de uerbo.ſigni.Sed communiter nos utimur hoc uerbo petitio hęreditatis,& non actio,ut C.& ff. per totum, de peti. hær. tam in rubro quam in nigro, potisſime in l.item veniunt.Pręterea perſonalia dicuntur ea quæ reſpiciũt perſonã,& in quibus directe concluditur contra perſonam,l. j. §. is qui ad Trębel. & l. forma. §. ſi vero. de cenſi. & ideo in talibus ſemper concluditur reſpectu perſonæ,& hoc apparet tam in realibus, quæ dantur pro reb. ſingularib.ſiue ſint incorporales,vt dicto §.j.& inſti.de actio.& l.2.in prin. & l.ſicuti.§.ſed ſi quæratur.ſi ſerui.vindi.ſiue ſint corporales.l.in rem de rei vendi.& dicto §.i.inſti.de actio. quam etiam in realibus quæ dantur pro vniuerſitate,ut in petitione hæreditatis, nam ſemper concludo reſpectu ipſius hæreditatis, concludendo me declarari in totum aut pro parte hæredem,vt dicta l.licet.& d.l.nõ poſſumus.& quod notatur in l.j.§.j.ſi pars hæredita.pe.vnde ſi hæreditati daretur facultas loquendi, deberet ipſi libello rñdere.ꝓ quo fac.l. officium.ff.de rei uendi.Sed quia parum ualerent iura,l.2.§.poſt originẽ,de orig. iur. ideo officio iudicis compellitur ad reſtituendũ perſona habens facultatem reſtituendi,l.qui reſtituere.de rei vendi.& dicta.l.officium,& d.l.licet.Pręterea vnumquodque debet denominari ab eo quod eſt potentius & principalius, l.cum in diuerſis. ff.de religio. & ſumpti.fun,& l.legatis.§.2.de leg.3.& l. quæritur. de ſtatu. homi. ſed in petitione hæreditatis interdum venit aliquid realitatis,interdum perſonalitatis.nam prout eam intento ad ea quæ fuerunt in bonis,ſeu ex bonis defuncti, & quæ hodie appellantur hæreditas aſſumit naturam realis: vnde cum hæres & defunctus cenſeantur eadem perſona, vt in auth. de iureiur. a mor.præſt. in prin. petendo hæreditatem videtur petere id quod fuit in bonis ſuis,ꝓut vero peto fructus,aſſumit naturam perſonalis,quia peto id ꝙ nunquam fuit in bonis ſuis, & præſumptiue appellantur præſtationes, vt dicto §.petitio. Sed manifeſtum eſt quod id in quo aſſumitur natura realis, eſt potentius & principalius: quia eſt ipſa hæreditas, quam reliquum. nam dicit quod fructus ipſam hæreditatem augẽt,ut dicta l. item veniunt §.fructus,& §.non ſolum.& l.ſed ſi lege. de petitio. hæredi. ergo id habent per modum accesſionis ad ipſam hæreditatem, cum augmentum habeat ſe per modũ accesſionis reſpectu illius cui obuenit.vt l.ſi ex toto.§.j.de lega.j.& l.id quod. de peric. & com.rei vẽd.facta ergo denominatione ab eo quod eſt principalius & potentius,ipſam iudicabimus eſſe realem.Ex quibus videtur concludendum non obſtantibus allegationibus in ꝯtrarium, eam eſſe realem,habere tamen effectum mixtum,interdum actu quando intentatur ad hęreditatem & eius fructus interdum aptitudine,ſed non actu quod contingit qñ ſolummodo intentatur, tunc etiam actu habet effectum etiam realis,& non mixtæ.Item quando intentatur ad precia rerum hæreditariarũ,ſeu fructus,habet effectum perſonalis actu, & non mixtum. hæc omnia probantur in dicta l.hæreditatis.& dicta l.ſi rem.de petitio. hæred. Et hãc puto eſſe veram,& ita obtinui de facto.Signorolus. Vide circa hoc ꝙ not.dom.Nicola.de Neapol.Inſti.de actio.§.quædam. vide Bal.de peti. hęredi.l.hæred.& quod not.Ang.eodem titu.l.ſi hæreditatis.vbi ponit formam libelli.

* Quid ſi peto quicquid habes & posſides in tali uilla. Circa hoc vide ꝙ no. in l.uxorem.§.legauerat.de leg.3.& Inn.in c.cum ad ſedem.de reſti.ſpo.& l.rei appel.de uerb.ſign.la 2.per Bar.in l.de pupillo.§. qui nunciat. de ope. no.nunciatio.

* De libello generali admiſſo quid operetur not. in c. 2. de ordin. cogni. per Inno.

* An in obligatione rem reſtitui,re perempta poſſit ipſa res peti, Bart. in l. ſi concubina.ff.rerum amot.

* Si ſtatuto cauetur ꝙ per liberam perſonam poſſit quæri actio alij,an dicetur vtilis uel directa,Bart.in l.prima.§.ſublata.ff.ad Trebel.

* Si ſtatuto cauetur quod non detur actio alicui', vel ꝙ audiri non debeat, an ſit opus exceptione.Bar.in dicto §.ſublata.

* Nota ꝙ ubi aliquis posſidet beneficium cogitur dicere titulum ſuæ poſſeſſesſionis,cum eſt contra eum ſuſpectio non autem à parte,ut eſt gl. ſecundum Bal.in c.j.de re iudi.lib.6.

* Quid ſi cœpi petere aliquam rem,cum à principio non haberem ius petẽdi,lite autẽ ꝯteſtata facta eſt mea, an ex ſuperueniente iure poſt litem conteſtatam poſſit fieri condemnatio.not.in l.ſi rem aliquam.§. fi. de pignora. actio.in gl.& ibi Iac.But.

* Quid ſi ſuperueniat dominiũ pendente lite, an uideat̃ deductũ in iudicio no. gl.in l.ſi mater.§.eãdem.de excep.rei iudi.& ibi per Bar.& not.in c.abbate ſane.de rei iudi. lib.6.per Archi.ubi dicit, ꝙ ſi quis petit rem ex cauſa uenditionis, licet in libello non exprimat locum,nec tempus dictæ uenditionis,tamen ſi lite conteſtata acquirat dominiũ dictæ rei, ſibi non prodeſt vt pro ipſo feratur ſententia: ſecus ſi iure dominij, uel quaſi, quia tunc ſi poſt litem cõteſtatam nouũ dominiũ acquirat,fertur pro eo ſentẽtia, l.ſin autem.de rei uendi.& dicta l. ſi mater. §. eandem. cum enim nullas cauſas dominij expreſſerit,habet circunſtantias loci & tẽporis certi.& ideo nõ eſt uis quo loco & tempore dominium ad ipſum pertineat, ſecundum Inn. & Ber.Fac.Bald.in l.edita.C.de eden

* Nota ꝙ ſi lite cõteſtata ſuper aliqua re,compareat tertia perſona, dicens ſe posſidere dictam rem,& offerens probare,& probãs non cõdemnabitur reus conuentus ad reſtitutionem rei,quam non habet.ff.de rei vend.l. ſi is. & Inno.in c.cum ſuper.de re iudi.

* Nota quod petendo rem ſingularem non uidetur peti ſeruitus debita ipſi rei niſi quo ad interruptionem pręſcriptionis,l.rei appellatione.de uerborum ſignifica.

* An ille qui deſiit posſidere poſſit petere ut prius conueniatur poſſeſſor q̃ ipſe not.in l.Stichum.§.dolo.de ſolutio.per domi.Nico.de Neap.

* Statuto cauetur quod debitum aſcendens vltra ſummã centũ librarũ non poſſit peti,niſi inde fuerit confectũ inſtrumentũ: modo aliquis mutauit vltra dictam ſummã ſine inſtrumento. & uult tãtũ petere quinquaginta & reſiduũ perdere, an poſſit non obſtante ſtatuto.Iac.But.& Ray.in l.pręterea ff.mandati.dicunt ꝙ ſic,per illam l.cum ſequenti.fac.quod not.in l.ſed Iul. §.quod dicitur.ff.ad Macedo.

* An petitio hęreditatis detur ꝯ posſidentem cum titulo acquiſito poſt mortem teſtatoris,not.in l.edicto.C.de edic.diui Adria. tol.

* Nota quod pignoratitia quę datur debitori eſt in perſonam,l. final. in fin. C. de diſtrac. pignor. illa uero quæ datur creditori eſt in rem, l. pignor. C. de pigno.

* An competat mihi publiciana,ſi ab uno habeo titulũ,ab alio eſt mihi tradita res.Ray.in l.j.de publiciana.per gl. in l. 2.§.ſi a pupillo.ff.de uſuca.pro emp.ſimile no.in l.cum ſolus.ff.de uſucap.

* Nota quod q̃s non prohibetur deducere in iudicium per uiam actionis,licet fuerit deductum in alio iudicio per uiam exceptionis.Bar.in l.qui Romæ.§.fi.de uerb.obl.& l.j.C.de ordi.iudici. per doc.in l.peremptorias.C. ſenten. reſcin.non poſſ.& l.& ex diuerſo.§.j.de rei vendi.l.j.quando actio ciu.præiudi.criminali.& l.quod in diẽ.§. ſi ratione.de compen.

¶ Bal.De actione,ſeu petitione.

ACTIO non eſt de neceſſitate in libello proponenda explicitè licet implicite ſic: quia genus cauſæ genus actionis ſignificat. Si tamen ex eodem actu plures ſpeciales oriuntur actiones,altera eligenda eſt. Item ſi oriatur generalis & ſpecialis, quia una non habet, eligit. vt l. certi condictio. in prin.ff.ſi certum pet.ver.utrum.per G. & per Cyn. & me. in l. edita. C. de eden.& qui non uult eligere,repellitur.uer.ſequitur quid ſi nolit G. ¶ Licet ſtatutũ dicat, ꝙ quis non teneatur proponere actionem, tamẽ factum